دلیلاہ بُوز درد و سوز آمیز
چھوتھومُت راوِین یت ناوُ گلریز

قصّۂ لاجواب

موسوم بہ

اصلی گلریز کلان

بزبانِ کشمیری

من تصنیف لطیف شاعرِ نامی گرامی پیر مقبول شاہ صاحب کرالہ واری کشمیری غفر اللہ لہ

حسب فرمایش

غلام محمد نور محمد تاجران کُتب مہاراج رنبیر گنج بازار سرینگر

شاخ:- مائیسمہ بازار - امیرا کدل سرینگر کشمیر

امیراہ تخت گر راہ تاجداراہ
محتسب آسو عادل شہریاراہ
نقول راست فرماون صحیح چھوی
ملکو راوی فیانی مخبری چھوی
چھو تہ مت راوین بیت تاد گلبریز
دیلا پو تہ درد و سوز آمیز

غضنفر فر فریدون شوکتاہ آسو
سکندر شیوہ دار احتشاماہ آسو
دویم نوشیروانا دو در عدالت
زمانک حاتماہ اندر سخاوت
ترمھی تمسنز عدالت اس مشہور
بنمت آس بالکس پاسبان زور
بیچاہ آس گرگ و میش فیرن
چوان ہا تیکل یکجہ دو دماد شیرن
بیلک و مال کاہنہ آسو سنہ ثانی

۲

کلان	بسم اللہ الرحمن الرحیم	گلبریز

خدایا چہرۂ امید بنمای
درے از حکمت جاوید بکشای

چراغ فکرت وطبعم برافروز
زبانم در سخن در سفتن آموز

مبدل حنظلم را با رطب کن
زبانم پر شکر از نوش لب کن

درود بے شمار و نعت بے حد
دمادم باد از ما بر محمدؐ

سرم بادا نثار چار یارش
فدائے آل و اصحاب کبارش

چھو سردار جہان سلطان شاہان
جناب قطب عالم حمزہ سلطان رض

ایثی تس تس مدا حاجت روا چھوی
بدرد دل دوا دادس شفا چھوی

مہ چھوم ارمان دادس کرنہ درمان
بدر درگاہ چھوسی ایشاہ سلطان رح

درت دار الشفائی خاص و عام است
مراد دل ز تو ہر دم تمام است

دوا از درگہ دار الشفاء دم
بو آسے برانز سیتن ژی مدا دم

نظر کرتم نظر یا شاہ مخدوم
مہ کڈتم از سر جان تیر مسموم

سبب نظم و آغاز قصہ زاد و بوم ملک طیفور شاہ

زلعد حمد بے حد نعت احمدؐ
ونے بو قصۂ رنگین مجدد

سر زمین پٹ گرانی زرفشانی
نفس در جود چون بحر روان بود
زد دادنس مردان نشر خوش نود
مالک طیفور آسوس ناو مشہور
بمسند خلق مسرور
ملک معمور آسوس خاطر آزاد
زہر بند غم آسو سنہ اولاد
ز حشتم آسو سنہ فرزند لائق

سو درجد بلاغت واتو ولول فل
بباغ حسن رونش ڪيت گل اس بس ماتب
قدم تزائن تحصيل جلدي اعتدا ٿرا ٿه ٻارهن تاشب
پني تحصيل سوز ڪر اسڪ سوي روز تحصيل شڪال
خراسان گو روانه درس ادب انه همراهان خال
سرن تعليم و علم و ادب زيرڪي سبق برد
پڇن سين درس منزمندي سرد

گلي بشگفت از گلزار شاهي
گلاباه فلوز باغ شاه نخشب
ٿهته پيو ماجه نقش زن ڪاجڪوي رو
دره فلو از صدف يامت بر دراد
تسند رخ ڏيسهي گو شاه خوشدل
چيلنش ماه برج شهر ياري
سٺهاه زين مژده گو طيفور شاه شاد
نهايت گشته شه خوشحال وخورسند
ڪرن شڪرانه واين شاديانه
خزانن قفل تامت موزه رادن
زبخشايش ڪرن خالي خزانه
سٺهاه مشهور گوشه در سخاوت
نيازه نذر و قربان تم تهوي ڪر
وچهت ديدار فرزند دلآراي
فلوس از خورمي دل باغ در باغ
بفضل حق سين شهزاده عاقل

گرفته پوشش از مه تا بماهي
ستاراه ڪهتو ز برج شاه نخشب
وچهت طيفور شاه مسرور ڪياه گو
ڪرڪ تامت تمس معصوم شاه ناؤ
مراد خاطرش شد جمله احاصل
رخش خورشيد اوج نامداري
بخوبي داد داد و جود را داد
دو چشمش روشن از ديدار فرزند
سين گمنام غم اندر زمانه
غريبن عاجزن تم وقف تهادن
دل آسوده سين خلق زمانه
زجود ولطف خود حاتم دتن پيت
گدا ڪانهه بخشش منزود نه ٿهر
مراد دل اشهس يڪبارگي دراي
ڙلوس غم ناامیدي هند بلوس داغ
عطا سپنوس بخوردي عقل ڪامل

زهيسه سرپه علمها
وزان پس پاسه آسماني
سين ماهر بعلم اسرار نهاني
نموده سر ڪشف اسرار سين لطائف
بهر فن درسه منزمندي سين مشهور آفاق
بدانائي سو گوت مشهور آفاق
بعلم پهلواني گوئي فوي دست

٣

پين درعلم منزمندي سو سرمست
پچهارده سالم درسن واتو يامت
زچار ابرو شگفتش سرو قامت
چماه چارده تابنده رويش
معنبر تمز عنبر زلف مويش
سمنبر سيمتن معشوق طناز
ڪلابس جامع گرد گشت سوريح چاڪ
وچهت تم وهه وزل پيو لالم در فاڪ
بنام ايزد نگار حور پيڪر
ز سرتا پا تنش چون لولوئي تر
ول ان گلعذار وسيم اندام
هماون طالع فرخنده فرجام
دلي از هيچ جز آسو سنه ڪم غم
گذران آسو عيشش يا ياران وهمدم

نور افشاں بال و پر طاؤس پیکر
زطوطی جانوراه آسو خوشتر
بوده از خرد صبر و شکیبا
بہت بربام چون طاؤس زیبا
عجب خوش رنگ ڈیوہٹی جانوراه
دیکھی کی کیرن یا مجلس نظاراه
وہمین متو شاہزادان از چپ و راست
دران مجلس طرب افروز غم کاست

ہمه اسباب عیشش بود حاصل	دوان داد نشاط و عشرت دل
بجز عیش و طرب آسو سنه کنه کار	تہوت حشم یدس اندر شب تار
رفیقن سیت جام می پیوان آسو	به بزم عیش داد دل دوان آسو
بدین عشرت کران آسو زندگانی	دران ایام ہائی نوجوانی

بنا کردن معصوم شاہ مجلس عیش و طرب بار اوّل با احباب و ارکان خود

دو بہر اکہ مجلساه رنگین و اعلیٰ	کرن برپای یا ارکان والا
زہر گونه مہیّا عیش تہاون	رباب و مطرب و می منگتاون
وزه دن چنگ و نی سیتاره ته ساز	بہت شیرین نواہر سو خوش آواز
شب و روز آسو در مجلس فروزی	کران در نغمه سازی عود سوزی
به تخت زر نشسته شاہزاده	غلامان دست بر سینه نہاده
می و آواز باساز آسو حاضر	بگرد شاه صف دی دی اکابر
مغنّی لحن دلکش بر کشیده	بر آوازش دل خوش آرمیده
نہاده گوش بر رود و دف و نے	رفیقن دوستن سیتن چوان می
اتہن کت پیاله ہت مشغول در ناز	چوان می گوش دل تہاوت بر آواز
بکام دل بہت منز باگ یارن	شبن پتہه ماه تابان منز ستارن
ز جوش می سین شہزاده سرمست	دل و جان عقل و دانش داد از دست

برنگ دلپذیر و گونه خوب
فریبنده بجلوه ہمچو محبوب
بدیده شاہزادان بام ڈیوہٹی
سین از جان و دل مشتاق تس کن
و ہت تس کن دلک ازآرام راوس
زسرود و دف رباب و جام راوس
گلین منز برته گلاس تازه روی

تشنه ہی تس جانواران منز بکوئی
نہایت آسو خوشند پدار ار لحق
جہن گو شاہزاده محو مطلق
و پیتر کرن نس جای در دل
تسند عشقن گرتس پای در گل
آوارگی پہو عش
سین پتر گوشہ زاده بہ
زعشق مرغ بن
مجلس و تہو زبر جان شہاه جوش
وزیرن کن دین پتہہ جانوراه ... ڈیوہٹی
بدنیا کینه باجود ... مجلس آی زن بن ... زراه بن ستن
تمامی اہل مجلس مشتاق سارہ شاہزادان بے قراری
وچہن ... ہتن فریاد دن از دل بیزاری
زبن تم اہل مجلس عاجز و ... ے
کہ صورت زیبون این مرغ خوش رنگ

وزیرو هنو کرڻ چاره در بیکار
به مجلس ويٺھ دانایان آن بوم
بحیله چاره کنه زانو کنه هر گز
دلِس غیرت وزیرو ایھاندار
بدنیا جانوریم ماده ته نر
تمی سیتن لکن تم واله واشه
نمیدانم نسل و اصل این کیست
پرنده چھی لکن زالس وچھت فل
زبهر مرغ گو شهزاده بیتاب
بدلجوئیش ساری آس دم ساز
پرن یله هنو کڈن تم واشں واره
دل وجان شاہزادس مضطرب گو
چو دیوانه زجای خویش برجست
ته ڈلیشت اہل مجلس تهد وتهت گگے
زتاجش مخته یامکه تخته سیتی
وچھت دُر دانه بر جانورن چاؤ

بدام این مرغ چون آید گرفتار
غذا تمستد مولی سینو کنه معلوم
نهایت در گرفتن آمی عاجز
کمزو کیاه اس رٹن ممستد چھو دشوار
غذا چھوک پرت اکس ین بن مقرر
چو شاهین و زغن شهباز و باشه
بعالم دانه این جانور چیست
درندن الفسپے گردن چھ هانکل
اچھو کین هاره نی لگو ژاله زن آب
کرن هنو جانوارن قصد پرواز
اچھن تھکو شاہزادس گاش واره
سپن بیتاب ژر در کف رٹن پهجو
رٹن دامن لبسوی مرغ در کف
زتاج شه وست دُر دانه کنه پی
جُداگی جانور سنده بخته سیتی
غذانی آسونس بیت پٹ وست آؤ

غذا تمستد زیرو پنزه ناؤکی پس مخته
دنک دل شاہزادس شنلاوس چھو بہ بنخیش
سپر بنه غمر غذا تمستد پها به بر غاه وانر ساوی پنزه ناؤوی
بدام آمر آید ازین چھوس اسه پنزه ناؤوی
چھو غالی پایه پر سپند اظهار وان سهاه سهل
جھر نش در دانه رٹن سپند صبر اک ساتهاه منه کرجیل
تره کروان صبر بیاوردند بوبان

عجب دامی بیاوردند بوبان
مسلسل هاهجو زلف مشکبویان
بجای دانه تهو پس تخته در دام
وتهو جانور داشت ازان بام
پتیجس تهن یاست منقار
بتن در دانه بجنبر گرفتار
سر و بالش جانوران تخته شو تهن
بغیبت جانوران تخته شو تهن

5

بطمع قائم نفس زاله لاگن
طمع چھوی پای بندیو ثمندان
طمع مرکس از طمع واتن برتدان
طمع چھوی زور ایما تک بلاتک
طمع چھوی دام مرغ های زیرک
طمع حمله سه حرف و هر سه خالی
یکس ترک طمع ایدو ست خالی

بروز و شب قفس در پیش تهادن
تمامی شغل و کار و بار تراون
مهیا تهاون س هار گو ته هان پیچن
در آن زرین قفس کردش نیچن
قفس از زر کرن تس کو سرانجام
سهاه گوخوش تر کرتم سو از دام
رخ شهزاده فلو چون برگ لاله
دین یله مرغ نگو از طمع زاله

کلام کردن جانور با شہزادہ معصوم شاہ

ونچھن یہ حال مُستمند جانوارن
تر دیدہ خون دل ہر لحظ ہارن
بشیرینی زبان ناگاہ یک شاد
دُعای جان شہ بنیاد بنہاد
سین در گفتگو باشہ موافق
پاین لطف و کرم ما چھوس بو لایق
زِ غمخواری مِہ کیاہ چھوی ترہ مطلب
دوہ یک آرام تراوت روز تا شب
مہ ونتم یتھ ہوس کیاہ چھوی شہ حاصل
تکوت کمہ باعث از سلطنت دل
عنایتہا ای بے اندازہ کردی
روان مِہ یتھ سکی تازہ کردی
بخلق خوش ستہاہ شرمندہ کرتھس

6

بشکر خندہ خود بندہ کرتھس
چھونہ یاتھن رسوم شہریاری
کرن خستہ روانن دستیاری
نو کردی لطف و احسان مرحم شاید
ونیکن خدمت از من چہ آید
بشکل اصل یدِ دوی اسہا بو
دلک غم غصہ شاہن کاسہا بو
ونیکن چھس بشکل مرغ بستہ

اچھو تلہ یک نفس آسو سنہ چھوران
زدیداژس دل شہزادہ ختلان
بلی این است رسم چرخ گردان
مکدّر پنجرس منز جانور آسو
گران اندیشہ ہر دم با دل زار
کرُن تدبیر کھن منزاوہ از یاد
غذا کھن جانوارن تراو یک بار
گران ہیچ کار بن تراون پر و بال
ونچھن تس در قفس زرواره ژامت
دل آزردہ ستھاہ گو شاہزادہ
گل رویس گیس زردی پیس ہام
زخورد و خواب گو بیزار یکبار
ژوداہم زون زن زان غم گلن گو
بگت مرغ ہوس در دام راوس
ز آزار غمش آن روی دلکش
ژدس وارہ جگر تارہ سنس زر

سر مو یہ شو شوق آسو سنہ سوران
شو در زندان گلس چون دردمندان
اکس ماتم بیس کتو راحت جان
دوہن کینژن تہوت سر زیر پر آسو
خلاصی چھم ازین غمخانہ دشوار
کرم شاید ازین حیلہ مہ آزاد
سپُن پژمردہ لاگن وارہ بیمار
وُچھت شہزادہ گو پژ خستہ احوال
نفس آزادہ سپتن پر لب آمت
کھتوس تپ جانوارہ سندہ خوتہ زیادہ
زدردِ مرغ میو لس مندنن شام
پریشان گو دزان زن آسو در نار
سپُن خورشید رویش چون مہ نو
شکارِ غم سپُن آرام راوس
شدہ افسردہ ہمچون گل در آتش
سہ زیبا تن گیس چول موی لاغر

بجز تعریف کیاہ اہ میانہ دستہ
یہ بوزِت شاہزادس عقلہ گرہ جیہ سمکل سُرخ
دوخ از خنش شد چون منتس پیغ
زعجب کہیون ات منز واراہ بہت گو
بلک جانور وین نس جانوارس بہ لند
سین بنس مہ کرتم وارہ آگاہ

دہن ورین شین نہ میانو سِر تِمن ستن راز خود باز تو با نصیب
چھونہ راہ ثبوت دل چھوم سِر سینہ ریتھ احوال خود با روز تو بوزت یکسانہ
و منستامت و نوشتہ سینہ دلسوز یک دو روز تو بوزت با فہمیدن انہک نہ
بہ پشت چون قصہ اخلاص ژہ نی بوزت تابہ فہمیدن انہک حال
شہنشہ ابا اخلاص - وِنی یدوی ژہ ترشہ تابہ بامردم و دلک حال

بوچانی فکرہ اندر گوس درہم
دلیش تم جانوارن تورہ فیرت
مہ یدمارک جُدا از تن گژہ ہم سر
کرُس ہرچند شہزادن مدارا
بدین صُورت مہ واتم پور دہ سال
ولنامت کرمنہ کانہہ خبردار
برین گویم دلیل خوب بشنو!

بحالِ خویشتن کرتم مہ محرم
دُنی کیاہ بسرپین گژہ فاش نیرت
تہ چھوم بہتر تہ بسرباوُن نہ بہتر
بخاطر گونہ تس ہرگز گوارا
بعالم گشتہ سرگردان بدین حال
ژہ چھوک تورہ نش دوہن دوژون ہندوی یار
جواناہ آسو رعنا قید سُوی پیو

تمثیل آوردن جانور با شہزادہ معصوم شاہ

برین گویم دلیل خوب بشنو
کرت زنجیر آسس دست و پاین
منبع در راہ انہ یک پیرہ زن ترلیش
کرُت یتھو کارکُس کرہے ژہ زنجیر
ورہ واتم یمہ نہجہ عذابس
دپن زین گونہ چھم پژ وَن کرت کیاہ
تو میخواہی باین یک شربت آب
مثالِ پیرہ زن ہم تو بخواہی

جواناہ آسو رعنا قید سُوی پیو
نوان بازارہ منز پیزار لایِن
دِژس تمہ ترلیش پژ ہونس قصہ خویش
دلیس تم تورہ فیرت راہِ خود گیر
بخواری سخت چھوس لگمت عذابس
اَنم عاجز چھو سکتہ پژ وُنن زاہ
شوی برحال من واقف درین باب
شدن محرم باین حالِ تباہی

بوزِ یدوی بادہ و النجہ پیکال
ترمِن سنگین دلن وا سنگ خارہ
نیتن سِر بادہ بد با سنگ خارہ
چھٕ خالہ پارہ پارہ
ترشہ مِن نتہ میانہ ... زدہ سال
سینہ ابل ازدہ سال
ترمِن گژہ سور بوزت میانو اعوا
سرمِن گژہ ... چھو منہ میہ باور
وپنس شہزادن اتھ چھو منہ میہ باور

بیوجیلو موی بوہتف توی کر
سوای حیلہ بادم راز پنہان
گگژہم وارہ تسلی دل و جان
بہانہ ترا و آخر پژ وتن چھوی
زسر تا پایہ کنشراہ بسرپین چھوی
بیان کردن جانور حال خود آنکہ
پوشیدہ بود از ابتدا تا انتہا

وُچھان آسستہ بُد زاہ آفتابس
دپن مشہور رشتہ چھم ناو یاپس
ژٕ کرم ژٕ ہیواک جعفری پچھس
بوزِ کُن دخترِ شاہ پری پچھس
دپن تس کُن جمع کُن ہتھاو وارہ
بغیر از زر ستی زانون نہ چارہ
دوٚن ہیوٚن کس یمن سہ آغاز و انجام
کرُس یلہ شاہزادن زیادہ ابرام

بهت منز باگ یارن آسو شوبان
دوہمہ اکہ گرم کرتھ مجلساہ جان
نخوت علم مغروری یران آسو
ہمیشہ مجلس آرائی کران آسو
سیتھے پاٹھہ آسو تس ہر روز معمول
نشاط و عشرتس کن آسو مشغول
بحالِ خویش گومُت مست و مخمور
تیقن سیت تس دل آسو مسرور
گلہ یتہ

نمہ سو مطربان شکر آمیز
زنغمہ دل عاشق نمک ریز
دیون ساقی زجام خورمی می
بدست شاہ پرُ کرِدہ پیاپی
زجام می شدہ شہزادہ مدہوش
بہادہ بر سماعِ مطربان گوش
زمغروری نظر کرِ شاہزادن

مجلس برطرف تم شاہزادن
چھین مجلس پیٹھ ژس فردوس
نشستہ خود چہ در خانہ نوس
بخاطر گوس یی ژرہ بزم بنعم
آسہ کمہ چھین بعالم
سہ ژ سنتوی آسہ کمہ وقت لوزمت زاہ
وزیرن کن دین چھوہ شاہزادہ

جزیرس منز سکونت گاہ چھوم تس	دپان بیت الامان تیت ناو ملکس
وَنی کیاہ ماجہ ہند اوصاف کن تھاؤ	دپن چھم گلبدن پیر اَمس ناو
عزیز از جان بو آسس تس کتھی کور	کرس تقدیرن ازمادر پدر دور
وَنی تھو گوش چھوم مہ نوش لب ناو	بدنیا کس چھو پرو مُت میانو ہیو واو
چھو میانوی قصہ بوزن سخت مشکل	ہمہ آسن کینسہ لگومُت کینسہ یت دل

آغاز قصۂ عجب ملک در عشق نوش لب میگوید

بترکستان ولایت بُود شاہی	بملک و مملکت عالم پناہی
جوان در بخت و در بخشش جوانمرد	قوی دل ناو آسوس شاہ بہگرد
زغمہائی زمانہ آسو آزاد	بعہدِ شاہیش خلق آس دلشاد
بجود و عدل و احسان نامور آسو	بدنیا تس کنوی نورِ بصر آسو
سمن بوی و صنوبر قد جوان ماہ	پریرخ ماہ وش خوشخوی و رعنا
پری زلون رخ تسند زن ماہِ تابان	وچھت از گل تسند سنبل پریشان
زسرتاپا دل آشوب و دل آرام	بُتِ گلروی و گلبوی و گل اندام
سمن سرُ ژس چھو تہ تہیو یا ونن چاؤ	عجب ملک آسو تس مہ پیکرس ناو
بہر علم و بہر فن آسو کامل	بین شہزادی ہندہ خوتہ عاقل
سٹھاہ تس عاقلن سیت آسو الفت	گمُت مست آسو بالکل نعمتن پیت

وزیرن آسومت کانہہ شاہزادہ
مہ میو چھا آسومت تا بانیس عالم
خاطر حاضر بالکل
دیپان زبرن وزیرو شاہ وچھومت پژن کین خنس
محبت و کابل آغاز
ذرہ میو چھوتہ کانہہ چھوتہ ہیو
دران مجلس پتی آسہ زیر ابن
ہمشاں بیان کردند
سٹھاہ خلق تہ بہمہ چھ ہمی
ہمی شیرین بیان زبان خلق ترکان شیراز

کمند زلف او دام شوق ہر سرو ہیں بنار رشک غنہ لالان
زمنہ تا بندہ تھیو چھوہیں لالہ رخسار ست کالہ شیہار کاکل
زہ کاکل گھمک خسن ہیت ون کیاہ زلف پریشان دستہ گل
مسلسل شعبہ زہ کاکل زن پریشان گل دام الفت
فسنہ بندہ زہ کاکل ونی پیچھ وان مار خصلت

گہی در ذکر مہرویان کشمیر
بدیشگونہ کران تم گفتگو آس
از انجملہ بڈاہ اک آسو ہشیار
جہاندیدہ بلسے محنت کشیدہ
تمی ونو تک یہ ساروی ونوہ باطل
ایز توہ ونوہم تعریف خوبان
شکر لب گلرخن غبایان چھو تعریف
حسینن ہند صفت ونون ثحان دل
صفت حسنک مےنش توہ بوز تو ون
چھ یت وقتس اندر در ملک دنیا

شدہ کام حریفان چاشنی گیر
ونان افسانہ از ہر خوبرو آس
بہر چیز آزمودہ کار بسیار
زہر قسمے شکایت ہا شنیدہ
مہ نشر چھونہ کانہہ اندر حسن کامل
چھونہ بے حسنچ تعریف شوبان
کرن تا خوب برنا خوب توصیف
قبیحن ہند صفت چھوی کار جاہل
دپن کن حسن دم ہت روز توون
نگارے گلرخے معشوق زیبا

معنبر زلف مشکین مار پیچان
خم اندر خم کھورن ہیت پریشان
قسند موی ناسیم مشک تتاری
اندر نافہ کاری
سر شیشنہ پیشنہ ریحان چمن زن
ز عنبر موی ریحان کاکل یاسمن زن
زلف سنبل زہ کاکل موی سیہ فام
خط و فرقش دراں موی

در بیان سراپای نوشن لب از زبان پیر کہن سال

چھ یت وقتس اندر در ملک دنیا
بعالم چھو سنہ ونکن کانہہ ثانی
قدش زیبا ز شمشاد سرفراز
قسند قد سرو تازہ نخل خوبی
الف ذن وال ڈلیشت گو سو قامت

نگارے گلرخے معشوق زیبا
بنیم لتس چھ حسنچ مہربانی
خرامان باغ حسنک سرو طناز
شدہ پروردہ در فردوس خوبی
زغم شد خم صنوبر در ندامت

9

روپہ لٹر موی لٹن الم زد اکس تام
میان موی زیبا جوی چھس تن
بناریکی انہ زکسنہ عاقلن اں
مرصع پرسش طاقتن زرین
اما کنرہ تار زن پر موی مشکین
تنہ زن رنگین سنبلن عنبر باگ پوشاہ

دعمر نیل شوبہ ون بلم و نتم مرپچ پر خورشید دکس پٹ تلکہ چھوس چون زہرہ برماہ
چھ کھ مستزن بیکہ قبضہ زہ خنجر مرچ قوس جائی خود گرفت
سر پیشانی چو ماہ نیم ہفت
عطار وزن ہیت برج میزان
برابرو لشن جبین از نور تابان
اندر ہنوتشاہ

گلہ تہ

لبہ سرخی وچھت گو لالہ فرتوت
وزل کہ نہ خوشتر از گلبرگ خوش رنگ
شکرلب تہ وزل از لعل یا قوت
کمن خستہ جگر از ناز نینی
زنخ چھس سٹھاہ باریک بینی
سو ڈنشت ذوقہ برو دل داغ ثامت
جشن پنجواہ نتہ در باغ ثامت
بہ گلشن زاغ یا قلقل در آتش
شوبان کیاہ لالہ رویس خال دلکش

وچھت لعل ایدخشان بوٹ درسنگ
دہانس غنچہ خفتہ کتہ کمی نم
لب لعلس شکر چاکر کمینہ
زشیرینی دہانش در شکر خند
بزلب پرزلون قندہ فلدند
اسمن وقتہ ستارہ زن چھہ تابان

سہ ابرو طاق یا محراب یا کالن
کمان یا ماہِ نوَ یا تیغ خونریز
بمن منز ترادمُت کیاہ شوبہ وُن خال
نتہ زن خیرہ شہباز سیہ رنگ
نتہ بمبوُر کران ینبر زلن گٔت
دوچشمش جام مَی یا کامِ جانہا
سیہ تمہ چشمہ چھس از سُرمۂ ناز
دو بادام سیہ یا نرگسِ مست
سٹھاہ چھس فتنہ گر چشمان پُر ناز
شُہ یدُوی تیر غمزہ تراوہ از دُور
زنیزہ تیز چھس مژگان زنِ کالن
زلف چھس شولہ تراوان منز کنہ دُورہ
اَویزان چھس پرزلون گوشوارہ
ستارہ زن پرزان دُردانہ گوشن
سو گل وُنس روی دلکش کا کلن منز
تتھے ووُن زلفن اندر چھرہ شوبان

نتہ چترسیہ برخوابنا کالن
برائی کشتن دلخستگان تیز
ہمایُون حُسن بکشادہ پر و بال
یا آہوُی ختن انداختہ چنگ
نتہ تیہہ میکشاہ میخانسی پیٚت
نتہ بیمار زیر سایئبا نہا
یا آشوب زمانہ گشتہ دم ساز
نہادہ ہردو برجادوگری دست
زغمخواری لغمزہ عشوہ پرواز
گژہ من مشتاق گشتہ عشقہ رنجور
یمس ین تھدو تہُن تس کرِچھو امکان
یوَن یتھ دریلنٹھ اختر در شب از دُور
نوان تم گرایہ سیتن ہوش وارہ
چھہ انمت کستا گوہر فروشن
گلاباہ زن چھو ظلمت سنبلن منز
یتھ زن کالہ ابرس ماہ تابان

۱۰

نتہ خستہ دلس کتو مرہم جان
مدور سیب سیمینش زنخدان
سہ یمن آسیب دل وجان
نتہ ہوبجہ منز چاہ شوبان
دوٚد ملر نس کیاہ چھہ صافی دلخواہ
لبالب از مَی چاہ زمزم یا چھو گرداب

پرازمی چاہ زمزم
قرار جان و دل نت چاہ بہ بناب
ہوبجہ منز باگ آن خال معنبر سو نستو نوٚن پتہ ووٚرہ مالہ
چھو چھاوان زنگیاہ زن آب بزنین چھہ تس ژوبہ کھال
نستہ گردن وچھت زن رہبت شہ گردونش
سہ اسرحلقہ بزیل افسوس ون وتہ بھم بیہا ونالہ اجن
نتہ روشت بیتھ چھہ درجنگل غزالہ

تکملہ

کنو بوزن محبر دل گوس تن پت
مشہور بیں یکبار بساروی عیش و راحت
بدیس تیں ہم وین ای پیٹھ ای پین بار ای
چھہ ٹیس آسان کت ناکس اندر جای
ہاہں صورت سہ بحری ہا آبری کا چھپ
ہیمو از جنس آدم یا جن ہیں منز چھوہ ملکاہ
ٹیپ تم بد تم نبا و آب و ہواب بسیار دلخواہ
پرستان ناو عجایب ور جہان چھوی

وَنی کیاہ سینہ پتہ چھوس شینہ خوتہ	بصافی صاف تر آئینہ خوتہ
چھو نہ تت سینس آئینہ ہمسر	دولستانش حباب آب کوثر
کھسہ ون ڈور زن یا تازہ انار	تمن وچھہ وچھہ بلن کیتاہ چھ بیمار
روپہ سند دست تسند دستہ گل	چھ کرمت سرخ زن در خون بلبل
کران زنگین اتھ ہاوت گلن گت	بضرب گل گژھن تس منزا اتھن ہیٹ
دزل تم سینزہ زنگمت برگ لالہ	نتہ پھوس بلمتن خون غزالہ
تسند نازک کمر از موی باریک	زبار پکیش چشم عقل تاریک
زنافش رشک نیون آہوی چین	درناسفتہ چھوس از حسن روئین
تفاوت چھسہ موس سیت دانہ	کمر بن کن روپہ سنزہ کوہہ رانہ
پھو مخفی عصمتک تس گنج بے یار	چھہ راہ فکر تت کن سخت بیمار
کو ٹھیو پیٹھ چھس بدن تام روپہ سند تھم	کف پا از کف دریاہ کنہ کم
ملت کھورن حنا از خون عشاق	بخوبی چھوسنہ کانہہ ثانی در آفاق
زشیرین در لطایف ہست خوشتر	دہن چھس نوش لب شیرین شکر

شیدا شدن عجب ملک باستماع خبر از زبان پیر کہن سال

یہ بوزت گوس تہاہ شہزادہ بیتاب	خیال عیش و شادی گو تمس خواب
زنام نوش لب دل گوس بے تاب	گیس شاہی جہانداری بگرداب

پرستان ناو عجایب ور جہان چھوی
پریس تھو ناوت بیت الامان چھوی
پرتس تھو ناوت بیت جایگاہ ہس
پری پیکر بسان تن جانہ ناو باس
دیان تس تھو رنسہ چھس ناو باس
کنی چھس کوریسی نبیہ نوش لب ناو
بہ بوزت تس نا ہنزاون کوت ہر جاو
نہ بوزت از جام عشق نوش لب مست

11

سپن از جام عشق نوش لب مست
قرار دل تن یکبار از دست
بخاطریان پانس لگو ونی
دلس نقش محبت لگو کھنی
کنو بوزم تہ دل مہ گوم دریغ
کرم ما عشق سرگردان عالم
پیم یار از دل از پردہ بیرون
کدم ما سر جنون در کوہ ہامون

کران یہ زور دو غصہ برسر لژہ لدن
تمامی شب بدرد و غم ووذن یہ آسو
زدیدہ خون دل تس آسو جاری
روز و شب یہ کران فریاد و زاری
بو کرنس مارہ عشقن کیاہ چھو چارہ
بیچھ یا تن ونان یہ آسو وارہ وارہ
قرار دل موی روذ سہ ساتس
کران آسو بیلہ تہ وانی رات راتس

اَمی بیت پیٹھ نار بۄدِلیلاہ عجب یلکن دِیُس ...
کرِن ہۄر پدد لیلاہ بیاک آغاز بہ جال خود باز
زعشق اوگمت چھوم پای در گِل ...
تسند عشقن جم گومت جای در دل
چھِ تلخی گژھان از کام جان دود
نہ ذکرہ نوشِ لب کرتم مسرور
ژتم اکھ شربتاہ از جام دوشین
مگر زِ در گفتگوی لعلِ نوشین

گلریز

وَدن تۄرہ تادہ منز زن ہر ٹاٹہ دون آسو — شمع صورت دزن گہ ژہون آسو
زگریہ آسو چشمن اشک جاری — دِوَن فریاد ژاز بیقراری

بزم آرائی کردن عجیب ملک بار دوم و آوردن پیر کہن سال را نزدِ خود

پگاہ دِتو جانوارَو نالہ در باغ — سنت فلوکھ شبن پرواز چون زاغ
زبالین شاہزادن تہد تلن سر — لباس پادشاہی کرُن در بر
رفیقن کُن دیُن از بخت فیروز — کرو برپای مجلس ہمچو دیروز
بحکم شہ سپن مجلس سٹھاہ گرم — تولت ژوہن پادشاہن پردہ از شرم
بخوبی آس مطرب ساز وایان — بآئین خوش و دستور شاہان
وزان آسو ہر طرف ستارہ سنطور — بہت شہزادہ یکسو مست و مخمور
بجان و دل تہوت نغمس کنوی گوش — کران بر یاد دلبر جام می نوش
شورا تنگ قصہ تت منز باد پیوتس — حصول جمعیت برباد گوتس
ہتن تراون اچھو کن اشک زن رود — دیُن حاضر کرن گژھ بڈ لوکھ زود
بجلدی ناوُدت بڈ آنہ ناوُک — بہ مجلس بر ونٹھ کن تس واتناوُک
دپُس شہزادن اے پیر خردمند — زُدرج گوہر خود برکشا بند

...

۱۲

تفاوت واریاہ چھی بیت تت منز ...
گژھن چھو ہیو ...
اکہ چھ اسہ ہیو ...
ونیم نہ پیٹھ ... اچھ کار عاقل
سرسنگ کن ... اسہ قابل
ونیم کن اسہ ... ناتبر در دل
سر بہمن نی لوز ... بینی از دست
سر ونا تبر در دل از کلامت ... قیامت
مشمنہ زاہ بہ لذت ... نیم سکین مست
بوان چھم از کلامت ... زلف بوسہ ... از دست
معطر سُو جہان از بوی ... عقل و ہوش ... سرکوم
ذہنم یکبار ... دل ...
دوبارہ ... چھو مشکل ... مفت

مہ عشقن یارہ ستند فرنارہ برُنم
زشاہی پیوس بالکل گوس دلریش
کرُن ہتو شاہزادن آہ و افغان
وُچھت شہزادہ سُتند احوال غمگین
کرک تس سارِ دُی زجر و ملامت
کرے یم کیازہ بشرہ کت یارہ یت آم
عجب ملک ئسی ونان آسو روز تاشب
دلو عشقو اچھن اندر کرے جای
زہ یدُوی عاشقن پیٹ تیر ترادک
شہت ہکہ کیاہ چھت گو ہیم نہانی
زہ آہیم غیرِ خواہش چھوی مبارک
مخاطب ہت خیالِ یار دلخواہ

دُوم دل وارہ وارہ سوُر کرُنم
خبر کرِہ چھمنہ بخچ کیاہ ایم پیش
سپُن بُڈ از کلام خود پشیمان
برسوائی سپُن بُڈ زار و مسکین
خجل سپُن ستہاہ پیو در ندامت
زحم کتھہ بختہ آہست دراس یو خام
دلس منز عشقِ دلبر ہت مخاطب
مہ کرتھم کیاہ غمک زو لانہ دریای
بیک تیر نگہ لچھ خوُن ہارک
بو وندے سرزہ کرتم مہربانی
لگے یاری بیا بنشین تیارک
کران راتس دوہس افسوس تہ آہ

غزل خواندن عجب ملک
ونان ئسی آسو یارس کنُ نہانی
ولو معشوقہ لاگو دوستداری

چھاو گلرو یہ گلزار ہاو دیدار لتئے
یہمنے مُنہ چھوی مار ہاو دیدار لتئے

شکمنہ سپلہ گرفتار تہ بازار لتئے زہ پیٹ شہت
چھ ہیبت آرہ کوچہ دیدار رفتار فتئے
دِوون ون ہاو دیدار زار خدا
ہمرو بگناہ ہو نہری پچھ ستن بوزنم
سپن عاقل نہ ہبہ زہ نہ نازن منئے

سپن گرفتار
بنفلِ جان ہشیار
زچشمہ مست زاد منئے
زلفہ چھی یکبار
کران صد خون دریار
وچھت بیمار تہ لعل منئے
شہہ بین پریشانہ

۱۴۳

بلبن دلِ خستہ بیمار
ہاو دیدار لتئے
ستمگر بیگنہ مار
بگردن کیت کھنئے
رواچھا تہو کرُن کار
میتو سنبل مُشکدار
بو لاگے کارہ پرتئے

دل مقتول افگار
زہ دوُرن گرایہ ځی مار
بیچان کرمارہ مئے
سپن تس دست بردار
ہاو دیدار لتئے

نوشس لیس و بیان زاری
بیتاب شدن عجب ملک از عشق
و بیقراری او

پریشان دل وچھت گو شاد بہگرد
کرن خون باری از سینہ بصد درد
وچھن یلہ شاہ تمی احوال فرزند
دوان گو تہند وتہت از پیش دلبند
حکیماہ الو نشتن دانا تہ عاقل
سپاہ سوی تجربن منز آسو کامل
کرن راہی حکیم تیز دانش
زہ وچھتس نبض کرتس ازمائش
یمی صحیح معلوم کر آزار کیاہ چھوس
دوائی آن ضلل در کار کیاہ چھوس
حکیم یلہ شاہزادس واتہو
ژٹ چارٹ ماتم برونہہ کن د
بعلم و تجربہ تم نبض وچھونس
تنز بیمار بوزتہ اپہ تس
بحکمتہای خود سر راہ لطافت

نہ آسوس صبرتے آرام در دل
یمی نالہ دوان آسو شاہزادہ
بغارت نیوس عشقن صبر و آرام
بیکبارہ تہو تس عشقنوی زر
بجسم نازنین وارہ کھتوس تب
رو پہ سنز تن گیس باریک چون موے
شب و روز آسنہ تس نہ تہ نندر
متھوس از درد دل راحت تہ کہن چن
دون از سینہ آسوس شعلہ آتش

زعشق یار گو دیوانہ عاقل
بیاد دوست دل از دست دادہ
سیٹھ تس صبح امیدس بدل شام
سنس بیمار لگر تراون بہ بستر
زعشق یار وٲتس جان برلب
پریشان گگر خس پٹ گیس گیسوی
زغم ماہ دو ہفتس گوس ژندر
سیٹھ تس گلعذارس رنگ سوسن
یوان آسوس زضعف دل ہاہ غش

واقف شدن شاہ بہگرد از بیماری و نزاری فرزند خود عجب ملک

خبر ژ شاہ بہگردس وزیرو
خبر چھنہ کینہ چھ کیاہ تس بیقراری
وتہہت تھد تنبہ لبومت آو لاران
تمس نشہ موول یامت آو در حال
نہ مالس ہیرہ وتہو کرنسہ تسلیم
وچھن شہزادہ تراوت سر بیالین

جگر گوشہ تہند بیمار از پیو
غذا کینہ چھوسنہ تمز فریاد و زاری
اچھو کن دادہ سیتن خون ہاران
وچھن فرزند بر بستر درآنحال
نہ تھد وتہو فرشہ پٹھہ کرنسہ تعظیم
زول آوارہ گومت زار و مسکین

مرض عشقن میوٹی سینس دریافت
ونیس کراپنہ کرہ یوت تاثیر
مرتنس کریس پوو تدبیر
پتہ زی رون بلبہ تیز فطرت
ونیتم اے حکیم ست حکمت
اپی کر عشقہ دادس ا ا
زہ او قاتی نیمن ناحق مہ راو
دوا چھوہ عشقہ دادس چھو بیمار
عشقن دادہ چھو مرتہ گیاہ چھ
زہ و دیار گومت کستر عشقن یلہ آوارہ
چھوہ عاشق اہ نشہ شاہزادہ زرد ہاون
بہ چھوس زانان سوکومت سر کومت
مرض پہ چھوس سوی لبستہ تاب دق

غماہ چھونہ کنہ بلِن امُسند چھو آسان
گژھہِ سو زُن رفیقاہ کانہہ مہربان
مدارا سوی کرس لتس بادہ ایں راز
چھوگمُسند شاہزادس عشق دمساز
سُویدا آسس موافق بادہ لتس ببر
گمُت کت جایہ آسس لبستہ خاطر
تمی موجب کرُدادہ چارہٕ کار
سِوائی آن بلِن امُسند چھو دشوار

فرستادن شاہ بہگرد وزیر خود را نزد عجب ملک و آگاہ شدن از حال او

یلہ شاہن یہ بوزُن حیلہٕ کار
امی سیتن زلم اندوہ و تیمار
جہاندارن وزیرس دیوتہ بر خیز
برائی چارہ سازی تل قدم تیز
تگی ژی پرزنن تمسند دلکُ حال
وزیرا آو شاہزادس نشہ در حال
بتدبیر و فسانہ پرزہ ناوُن
بہر صُورت پنُن حال بادہ ناوُن
وزیرا آو شاہزادس نشہ در حال
پرژہن ہتونس بہ نرمی حال و احوال
مگو دریافت عاشق چھوک ژہ کستام
تُوی چھوی دور گومُت خواب و آرام
نتہ کتھہ آسہی یتھوز عفران رنگ
دنم تم کم ژہ کرنک یوُت دل تنگ
گمُت کس چھوک ژہ عاشق بادتم ببر
کرن ژی بروٹھہ کُن در حال حاضر
بووالن آسہ بدُیپٹ آسمانس
دمی زیارت انت سارِس جہانس
کمر بستہ کری کوشش درین کار
بو حاضر ون کری ژی نش سو دلدار
بہ شیرینی کرن شہزادہ دل نرم
سپُن تس جمع خاطر گوس دل نرم

ونتہ تم قصہ کنیزاہ پوزمت آسوس بدیس نشہ تیتن ستن تمس پوتزن تا ابد ہم
فسیاہ ونیتہ زہ الزنس وارہ پائی تاہ اسس یتھ نشہ ستن شاہزادس نشہ بادو
ونتہ تی با وزیر تہ قصہ تمسند یامر دار قرابت پوزمت زادہ تا بہ نا مر
وزیرن سیتن عاجزہ وین پچھومنہ مشہور شہ در ملک عالم
پہ چھوکس مت
ونستام آکنیزہ منیز زادہ چھونہ درا
زنا مبر ونس لب ورنوش اچھیکس پت
کنیزا چھوپہ بہ غلط و نوش چھوبے
عجب ملکس تہ پوزت کوش شہ زادس
وین یس آرامش کرہ پوت تا ابد
پتروی بوان بہ بتری آرمس یو دیر
دوبارہ شاہزادس دیو وزیران

١٥

پتہ چھو کرشایان شاہن تہ امیرن
زنانن ہندُ رٹن در دل محبت
کنو بوزُن گرہن برباد ت پت
وفاداری زنانن چھہ پیشہ
جفا کاری تمنز خصلت ہمیشہ

دربیان تمثیل زندہ کردن حضرت عیسیٰ ؑ زانی را از مقبرہ

زنانن تن تسنز از موی باریک
پینزہ ودو و دی یس چشمہ تاریک
ضعیفاہ ناتوانا تسم
دوان دیوتہن مزارس منز جاناہ
پُرزن تم فاتحہ باقی ہو اللہ
نزراہ دیوٹھ تم اکہ مر گزارہ
پیکان آسو وتہ عیسیٰ ؑ ابن مریم
وُنی ات پیٹ دیلاہ پوز مژ چھہ

جوانتن دیپو تری کین چھسم
ولی بوی از غلط راوسس گمانہ
سین تنی مردکنتہ پاہین چھسم زنانہ
ژه دیوتهم دپسند اتش موم چھم ونتم
اُنُر چھایا بدل دتو تهم چھم زنانہ
جوانو ژری دیپوتهم چھم
جوانس نثر عیسےٰ گو
یہودی کلمہ سین مومن یہودی گو یہودی
گمگریہ

نبرد لور گو عیسےٰ روانہ
ژه کرتن زنده یا پروردگاره
دعا منگون زعیسٰی پٹاہتیوان لُمر
دہمت گیم از قرآن حورپیسکر
اکس اک ڈشٹھی گی تم سہاہ شاد
زفیر محنت دہبحران گی آزاد
دو بویا ژه محنت کر بغایت

جو دیوانہ زعقل وہوش ڈُلمت
نکھہ گز ہتھی مسیحن حال پرژہ ہونس
زنانا ہ ٹاٹھہ آسیم جورہ دل خواہ
بوتمسندہ دادہ گلمت چھوس غمس منتر
مہ آسوم وعدہ تس ستین یہ کرمت
ون چھوس پارن قضا کُن کن ہیمنا
تمس رستوی ایم کیاہ زوِ مہ درکار
تہ بوزت آو عیساوس سہاہ عار
دوگہ لدآسو وارہ تنبہ لیومت
جوانس جس بجا آسو سنہ وارہ

دو کہہ ستین ہلالاہ ہیو سُو گلمت
بنیومت کیاہ ژه چھوی تم تورہ دپونس
مویم سُی قرنہ تمسندی مہ گو داہ
بہ تلخی زندگی چھم ما تمس منتر
انم بہ عمل توی چھوم مانہ ہرمت
بجلدی تس رفیقس کُن تیمنا
تمس رستوی لسُن میا تو کرستر ادار
دپن تس کن مہ ہاوِن قبر آن بار
قرا قہ سیت وارہ سوی انبومت
بدیگر قبر ہاوِن تس اشارہ

زنده شدن یہودی بدعای حضرت عیسیٰ وایمان آوردن او

روانی یام عیسیٰ قبرہ پیٹھ آو
دزِن درنار جسمس آس تس گرگ
وچھت ہتو حال عیساون پرژہن تس
دپس تم تورہ یا عیسیٰ ونِدی جان
ژه انونک میانہ بابت یت مکانس

یہوداہ اک قبر پراٹھ نبردراو
سیہ آسوس یدن گومت بوان پھک
مہ ونتم کیا زه لگومت چھوک عذابس
گمت آسوس زدنیا تامُسلمان
دپوم کلمہ ژلم مہ داغ لعنت

نبرلولاہ اکس اک بے نہایت
روانہ سوی خانہ گی ور وشیوی
سپاہ بادشاہ بر ونیٹھ ہمن پی
دہنگ شہزادہ سیرس آسو وراہ مت
سنت رذس سو قبرت آسو زن
نظر تس شاہزادس پیہ عشق
سین پہ ہوش ونوس جوش عاشق
زور شنود فائق عاشق
وچھت گیہ شاہزادس سوتہ ہیوک چھپایہ دخر
دو شبون عشق دردل پیو بنہ ژالس
ہرمت دپونہ چھانس
جاب نس شاہزادن ونا چھانس
زرت تہہ محلہ خانس بر سنبہ پیہی
زبر زن پیٹھ چھی میانی محلہ خانس انوره اتھم
ژه زانہم ابن گنیز اسوس بودریم

گلستانہ

خبر چھی کیتھ خواری تجنہ زی پت
تہولا کُن ژہ دراک بہ طبیعت
تہِن پن پلے ہیہ امسنزی سکانی
رمی دادی دوبارہ زندگی نی
زمنے بوزِ بوپنک بوسنکے از خدا موت
تہہ تم ہیتو اجابت ون گژھک فوت
دیپس تہ جس گنیز بادشاہ بو
بدزدی ہم اُسس از بارس بو
ہمس ستین لوبنیز اوان ابرنس

گنڈت گُل تم جوانس وُن پنن نیب
ہی از ایتہ کارِ یچ آس موُ مژ
خدایس کر بہ قدرتا وُن یہ زندہ
بنا حق چھوک کرن دعویٰ باطل
بدی بے ہوُدہ چھوی ہن آہ مردم
دلپس شہزادن ایمر دتیہ کار
تولُس تھف وَت پنن رٹ تہ مارت
زنانہ تند و سرکش گیہ پرُ کین
زنانہ وژہ تہ دپونس پادشاہم
اَنس ہم ژورنی بو ژورہ از رات
ہیتن تس شاہزادس پتہ لارن
پتہ پتہ ہیتو نہ لارن تس رفیقس
ودوی چھوی چانہ بایت تجمہ خواری
وَدان واراہ جوان بلہ آد در حال
بہ کت ہوزت تہ عیسےٰ جیر تس پیو
دپن تس ای زن بد خوی و بد بوی

زنانہ چھم پنن بے شبہ و بے ریب
تہوت داغ جگر آسم ہیہ گیمژ
چھوپزہ تی چان کتہ یاٹھن چھ بندہ
مہ کر بیر حمیاہ یژ لاگ عادل
ستم گاری مہ کرنن عادلی گم
مولی از جانِ خود چھوینہ یون عار
آتھ ترادن نتہ بردار کھارت
لرن از قہرِ شوہر برجبین چین
پوچھس بے شک کنیز شاہ عالم
جوانس ژورہ تہمت کرنہ اثبات
جوانن ہتوا چھوکن خون ہارُن
دغابازی کرن شوہ بیا شفیقس
ہی چھا چان رسم دوست داری
وُنن در خدمت عیسیٰ[ع] یہ احوال
بہ پیش زن جوانس ست ہت گو
جوانس پٹ کوی لاگت جفاجوی

بدو لتخانہ تہ پاس انس سیت
سپجن دست سوی اسمان نیل
ستر ماپن وست یہ میوہ ولول
وتہو ولکس ماپس یہ وچھنو
وزیران دلو عجب گر کھو
ترتن لوت عمر
پچھی زن تمہ جوانن
اختر مندی سلیت
سپن زندہ سوا

17

کرن انجام تس نیت ستم کیت
زنانن بیوفائی ہمنز چھ خصلت
جوانن تس پتہ تجھ یژ محنت
گئیس تی عاقبت بیگانسی سیت
چھ بے تہری زنانن ہمنز طبیعت
ژہ وچھ ہو متِ چھوینہ رو نوش کراہ
کران بیہودہ چھوک افسوس تہ آہ
اچھو دُلو بہت نہ فلو اگوک تت پت

جواب دادن عجیب ملک وزیر خود را و تعریف عشق و عاشقی می گوید

بعید از قول و فعل اہل ہمت
چھو تھاون بیوفادن ہنز محبت
شنیدہ صد بلاین مبتلا گوک
چھنوی نادیدہ یاٹھن مبتلا گوک
ہتوت دردِ دل ژہ نادیدہ محبت

بکوہ و دشت و دریا شہر و اطراف
جہانس اَس چھ فِرن قاف تا قاف
بعمر خویش نام آن شہنشاہ
یمو فرت دیش پچھو بوزمت زاہ
دیان تس پادشاہس ناو مشہور
اپچھو یادو ہمت چھوہ کینہہ از دور
نشان نوش لب در ملک دُنیا
بلا زنہن وتی کتو چھوہ بوزمت زاہ
گل پیر

بجز گردش بہت زاہ چھنہ روزان
توپی نش اَس چھ تمسند ناو بوزان
ناہر جایہ چھو کرمت سیر ملکن
شناسائی چھ ہر جایہ خلقن
بہ بوزت پادشاہس دُستہاہ دل
ہتہ افسوس کھیت پیش اَس مشکل
کنوی اَسو کمی داہچ وتہ می

18

دِلس تم کار عاشق چھوی وفائی
ستمگاری چھ بیشک خصلت یار
وفاداری ہمیشہ کارِ عاشق
ژہ چھوک از جام عشق دوست محروم
یمو چیو وارہ پاٹھن عشقنوی می
ژہ کیاہ زانک چھو عشقس کوت لذت
بو موہنس لولہ مس دِت وارہ عشقن
بگلشن ون دمس لاگت عنادل
بوتر ہانڈت ہر طرف چھوس زندہ بتو تام
وزیرن زانو عشقس منز چھو محکم
کرن دم ژہ ہوپہ لاجن از وکالت
کران چھس نہ نصیحت دانہ تاثیر
چھو گستاخ بعالم شاہ مشہور
لسندی چھوس گمت بوزت محبت
تہوی تس عشق در خاطر رٹت جای
شہن سنبرت ان پیران عاقل

کرس معشوق بُد جور و جفائی
چھو لازم عاشقن لاگُن وفادار
جفائیس ژالر بیشک شوی چھو عاشق
توی کن دردِ عاشق چھو بہ معلوم
تمی واقف بدردِ عاشقی گے
یمو زانوی تمو دژ سارسی لت
کرس از جان و دل آوارہ عشقن
ایم بوباہ ہیم تسکین ہناہ دِل
لبن کو نہ جایہ شاید آن دلارام
شرارہ چھس خ آت نارس گژھن کم
وتہہ تہد گونن شاہس دلالت
اَمس کرمت چھو عشقن پانہ زنجیر
چھ تمسی حور پیکر نوش لب کور
چہہ تس ونمز بنا بڈاک تسنز کت
زنانگ و نام شاہی چھو سنہ پردای
جہاندیدہ ستہاہ عالم نہ کامل

شونہ اَسم دلک راحت چھونہ می
پریشان شدن شاہ بہر د
نصیحت کردن پیر
شہنشاہ گو ستہاہ دلن غمناک
ودن دارہ زغم بہر لدن خاک
عجب ملکس نہ مانند گژھن باران

دو بو چشمو کمی مانند ترنس پنس مہانی لانی
تمانچ نہ مدارا کوت نصیحت کوت ہانوشاہ کرمہ کیاہ نہ زاوت آب را ہم
مدر وعظ و نصیحت کیاہ اسوی ژہ ہمت علش و عشرت پنیراوت پیر
اچھن ہندہ ستکاہ ژہ وتمہ مہوت نانم سوکہ غم خانہ پر خواب و باب
دیوت غم عشقنوی کتہ ہس بو بدنام

تکملہ

ژه کر شوبی اگر تهمن قلوانه عاشق
ژه شوبی پادشاهی چهوکسر ژه لایق
مه آسم کرسر زنت تراوک خام کاری
سرکشور ستانی تاجداری
ژه آسوی می یته وقضا می یته تخت میانوی
پیزرانم ژه تراوک سر مماک ته مال
پیزرانم سر گهک یتهو خسته احوال
ژه تراوت پادشاهی یانه حکومت
ژه تراوت پادشاهی ناروانت

غرض هرگاه ژه آسی شیر مرغان — دِمی پیدا اگرزت بے شک بیک آن
اماتسند چهونه کوهٔ چا به پیغام — نه کمنه نیاه نشاناه راست مه آم
بوسوزن چانهٔ خیطره سار لشکر — تمی ژهاندن بهر جا چانو دلبر
بکوه و دشت و دریا روز و شب تم — انن شاید خبر از نوشس لب تم
عجب ملکن دُس الشاه والا — جهانس چانهٔ سیتن قدر بالا
بماهٔ عشق لارن کرچهو شایان — حشم هت سیت یا ارکان و اعیان
چهو لازم عاشقن لارن اچهو کن — بهر دم خون دل هارن اچهو کن
کهورو سیتن یکن چهوس شرط یاری — بسر لارن چهو شرط دوستداری
دُس شاهن ژه کمیو مایه دلوهم — کوُو زن شین شراونه کرایه گلوهم
خبر ژئی چهی دویم ما چهوم مه گمراه — کنوی ژی آسوهم و نتم ژه گوی کیاه
توقع اے پسر آسوم مه چانوی — ژه تهاوک زنده می یته ناو میانوی
کرک بر تخت شاهی کامرانی — رتک مال و خزانه جای میانی
ز پیری واتومت چهوس برلب گور — ضعیف و ناتوان بیدست و بے زور
مه والتوم آفتاب عمر بر کوه — گمت یاونه چهوم می شراونس یوه
ایم ساتهاه نیم مه مرگ پُر زور — هیم هارت دیم دارت مه در گور
زلعد من ژه شوبی تاجداری — مسلّم جی یته ژئی شهریاری

ستمی کنو عقل لوزت جوان بخت
و تیم تم توره الشاه جوان تخت
بعاشق کر چهو لایق تاج نه تخت
چهر راه عشق راه رنج و خواری
سزای عشق چهینه تاجداری
زعاشق پادشاهی این چهر دشوار

ای کر عاشقن هنده وستمه کانهٔ کار
چه نفرت عاشقن از کار دنیا
پیکمت تم چه از آزار دنیا
برکت لوزت تم شاهس گو جگر خون
هامتن هارن ز دیده اشک گلگون
نصیحت یژ کرن تم شاهزادس
وچهون یله عشق گومت کار گرتس

عقل کمیده ون دیوانگی تراو
کنهن میانن ژه هاتو کن عشق مشراو
زیاد رنج و غم گویم ژه خسته
ژه آسوک میانه باغک پوشه دسته
وچهن آسوس ژه کرواره فوتی گل
ماهره میانی ژه چهوک غنچه اده فل
متوژ لیتم هتو ام عشقه نشه پت
ژه هاتوتم کن کرئے بو از نصیحت

زياد غم سوا گلاه بدگو گلس آسن چياتي
کلس بد ميوه گژه گژه
پيتي زنده روزن تا قيامت
لوزن آسو سنه شه اسن سلامت
بوماليس ماجه زن آسو سنه زامت
گمان چهو منه بديا پچهوس بو امت
ترڅهيا کا هنه نارسي منه پان زالن
مرڅهيا کا هنه دادي منه پان گالن
گلگيته

ژه غم ون کنه مه کهه مياني وشاني
کرس لاچاره عشقن چهو منه تفسير
مه لکهومت در ازل پئ آسو تقدير
امي پوژه چهوس بنا و پيده گوتت
بسينه تخم محنت چهوم مرو مت
مه عشق نوش لب گوهاهوش فرقت

تهوي بو تاج بر سر کر حکومت
مه چهم در وقت پيري چان اُميد
بو آسوس چا نور رخ ڈيشت نه نوشن
آدي بايت زحق کا نجهن چهه اولاد
کرت گم پرانني هند ننگ و ناموس
بخاطر چهو مزه ما آسه منده چهاوک
بڈان لوکن اصيلن کر چهو شايان
بدل تهاون محبت شو به از حق
مه ونومي مايه سيتي تهوزنس کت
نصيحت شاهزادن بوز يامت
اثر گوتس دپن دمه عشق برباد
ازين ليس ترک کره ون عشق بازي
درين انديشه عشقن جوش کرنس
کرن آسو سوز سينس صبر چاره
دپن باشاه اندر حال اين رازه
بو پالنس کر تهان آسوس به خواري

خنثر کر دور و تهه زمين تال خلعت
گرهن گره کاستم مانند خورشيد
گرگ مي پته ميانوي خانه روشن
تهومنا زنده نام جد و اجداد
خجل کر تهس سٹهاه انو تهم ڈاکس کوس
بدنيا نام بديت بر دنٹه تهاوک
زنانن پٹ گژهن خاطر پريشان
بدنيا عشق حق ڈينس چهو رونق
زشيرين چهي مدر مياني نصيحت
سٹهاه شرمنده گوپيو در ندامت
محبت ياره سند مشراوه از باد
تمي سيتن گژهم نا مول راضي
زدل تاراج صبر و هوش کرنس
ولي عشقن تهوس نه کنهته ساره
بيابنشين ببين باغم هم انباز
عطا سيتهم بلا خواهش زباري

فراق آتش تهوونس بوزالت
چهو واجب عاشقن معشوق گارن
ونه اوچهان يارس پته لارن
محبت عاشقن اسن چهو دستور
چهو تهو معشوقه سند و حسن بر نور
چهو شکران معشوق سي ايت
وفاداري کرن بي نهايت

جفا بد آسه تمسند بي تاب
زان حسن بي تاب مهتاب
مه چهم خورش شهزادن شرمنده
شاه بجه جهان ندار دلدار
تن باقي زندگاني
اگر فرمانده زومرسو چهه تهو نا منت مه طرف
آسن يارجاني
ونچهين در بهن زهانڈن لشه و وده بهر سو
بمکه تيه تو کرن نا نديه
ممکه پيغام دلبر بوزه نابع

یقین چھوم میا تُو راحت راوہ نہ زاہ
مہ بار مشہ اگر از تن ژٹم سَر
بآسائش ہوُن چھومنہ سزاوار
شہن دیوتس چھیوم چشمن ہندی گاٹش
دِلس تم تورہ یت کتہ چھومنہ چارہ
بہ عشق نوش لب راوُم دلک ہوش
کران آس گفتگو تم تاکہ شام
عجب ملکس سوشب گو روز محشر
پنن دُودہ بُوی آسوس نادر اسیخ
انن شوی نادت ونونس سو احوال
کریوُ مہ التماس ازشہ اجازت
رفیقی چھو کتہ کرتم غمگساری
زہ پکتم سیت کرتم مہربانی
بصبح وشام آسک غم مہ کاسان
اَوی پاپت چھ آسان یار بائی
آمی موجب کرو فردا بہانہ

لبن دیوہ تاگہان آن غیرت ماہ
ازین اندیشہ قبرن چھومنہ بہتر
مرُن بہتر زرُن نہ ہجر دلدار
کتو چھورت مہ دوچھم چان بڈ آتش
مہ عشقن سخت کرُنم دل آوارہ
دوان ازسینہ چھوم آتش تمکوجوش
بتنگ آو پادشہ گو تھدوتھت تام
زسوز غم کھرس گرگ پای تاسَر
بہ نسخ حرف غم آسوس سو ناسخ
مہ کرنم عشقہ تیرن سینہ غربال
شہن ہرگز تھومنہ تنت اجابت
چھوتھی دستور شرط دوستداری
کرُم یاری چھو ہیم یُد یار جانی
سفر زانن بو چانی سیت آسان
کران ہتھو وقت لاچاری وفائی
شکارک ہتھ کرو نیرو زخانہ

تکلیفہ
دِتیم ازسغن تھو جمع خاطر مسافر س
سمے بوسیت پد سینک سخنی مسافر چھوس
دیان چھیم ناوراسخ را نشخن شہ جمع خاطر مسافر
لب داون تہی یاران مختصر نتھو
دِتیم تم کہی بوسیت پد سینک عجب ملک بہ سفر و
و بیابان ازفتن عجب ملک بہ سفر را
ہمراہ بہ دون را اسیخ را

عجب ملکس تہ بوزت دل اسین شاد
سخنس بخشتن تہ امداد
کرن نیس را مشرق سہ افتاب
سکر لد سز و نورک حجاب
بہ سوجوتیں وتھو نورک تہ دیون
عجب ملکن انن راسخ تہ دیوس
میہ اتس لوہ ناران راجیم وس
حقاہ تھوتم سرک پد استقامت

سُہ روزی نیکنامی تا قیامت
دلس تم راسخن اے شاہزادہ
میر کرنم غم کری پو پوُرو عدہ
کرگ سازِ سفر از صبح تا شام
یمن کینژن رفیقن تھو کھ پیغام
بہ شب نیرت بہ پہان گے روانہ
گرُن پیٹھ ہت سپاہ مال و خزانہ
جلد یک چون پرندہ رات دراتس
تھکس تم بیٹھ تہ کوہ نہ جاے ساتس
صبح تلوات اندر یک بیابان
بجلدی زان بیابان گی شتابان
ہاگی پک بہ بلندی گہ پستی
ککہ از یاد صرصر تیز دستی
پریتھو ال دوران آسس یہ ژکال
سپاہ گے ماندہ کتہ رود کنہ احوال

گگریز

پہ رازمئی زن زہ پیمانہ ||
کران آہو فغان ہر سو
زچشم جادویت آہو
چہ پروانہ زہ پروانہ ||
بجان بر سوختن راضی
شمع رخ ترک طنازی
دلو بیدردہ جانانہ
زہ منم کوہ تہ بیابانہ

مہ جبر ک سود و سرمایہ
زہ نیو تھم زلفی گرایہ
دو صد خرمن بیک آہ ||
میتیو پچھوم چانو مارہ میتو کتھ
میتو مت گوس آرہ زہ بیرگانہ
میتو لاگیم
دلو بیدردہ جانانہ

بغارت ملک دل نیو تھم
بدرف گرہ متھس بہ تیر غم ||
صدف پروردہ دردانہ
پنہ یا دل بیت گرتہ ہس دلتنگ
کیاہ نی منگ
گرہ ہی تمہ خوتہ
بسر بہ بیت بیی یانہ ||
جگر چھوم تشنہ دلبے تاب
قرار جان و دل نایاب
بو درغم سمہ زہ بیخانہ

بصد زاری وَدان شہزادہ کیاہ آسو
نہ آسوس تاب و طاقت ہوش نہ حس
وَنِن آسو طالعس کُن کیاہ بَنِت آم
وَنِن آسو طالعس کُن کیاہ زہ کرتھم
زہ کیاہ کرمی بو کرتھس خستہ خاطر
لبن کتہ خوبرو دلدار جانی
اچھو کن خون باران آسو تراوان

عزیز غم غریب نیم زہ آسو
مسافر زادہ گلمت آسوے کس
مہ عشقن مئی زہ دتوتھم زہر پر جام
فراقکہ نارہ سیتن سینہ بر تھم
زشاہی والوتھس کرتھس مسافر
فدا کرہس پنن جان و جوانی
وَنِن ہی نالہ تہ فریاد دیوان

غزل خواندن عجب ملک

تو لکنا پردہ مستانہ
گل و بلبل چھ دیوانہ
سمن بو عنبرین مویہ
سر فراز پرستانہ
اغافلہ زہلہ دِز تھم سن
سہوی کتھہ نا مسلمانہ
تنہ آشفتہ خاطر گوم
مہ زہ ہندک باغ و بستانن

دلو بیدردہ جانانہ
دلو بیدردہ جانانہ
قمر پیکر پری رویہ
دلو بیدردہ جانانہ
موہت گوہم شلہ واسن
ینہ چانہ عشقنوی مس چوم
چو زلفت دل پریشانہ ||
گنڈم دہ عشقہ آستانن

بغمخانہ تہ سر طول
بہجر کانت مقبول بر یانہ
زرن چھونہ چانہ گوم دردہ جانانہ
ہنوی نیس
زنوفت دلو بے آبس فیران

دیان راوی تھی باتھہ
کمت میدانی منز حال حیران

گلہ بہ درشہرمس و دومس سہ اسی ستی
بحر یا و ترمیں اسی و مسا لہ تہ تنہا آسہ اسی ستی
میان آب دریاہ کہ تہ ہوان از قسمت خود و چھیم بتہ اس ترستی نامہ و پیغام
لب دریاوہ تہ پہ سمیان تہ تن از سمیان تہ بیتہ اس ترستہ اس لیکن نہ زاں دلارام
پنہ ناہ کانہہ لیکن نہ زاں جہازہ

پکان راتس دوہس میدانی منز — بیابانہای بے پایانی منز
زخوردو خواب پیو شہزادہ بالکل — سپن تس ارغوانس زعفران گلؔ
وَدان آسو لولہ سیتی ہولہ گلمت — دِوان فریاد و نالہ ہوش ڈلمت
رفیقن دادہ ستندہ گو دِلس شور — ستہاہ تھک پیک پکی در منزلہ دوُر
گورن رود کنہ اصلا طاقتِ یار — سپن لاچارہ گی دل تنگ یکبار
بزاری را سخس دیپو شاہزادن — رفیقن سارنی دپو شاہزادن
گورن رفتار کوی چھونہ طاقت و تاب — آمی چیزن بو کرنس سخت بے تاب
سُوار ہم پیادہ آئی عاجز — ازین رفتار کُن واتو نہ ہرگز
وَنی وَن مشورہ یَدِ میانو بوزک — مہ سیتن کالچن ہشیار روزک
گژھو زِی زن رفیقن ژورہ نیرت — ہموَوت یم گژھن در خانہ فیرت
لبو شاید نشاناہ زاں سمنبر — ستمگر لوک گژھن کرتی چھو بہتر
دُپس تم ژورہ نیرن کر چھو افضل — کھمو کو نہ کنہ خطرو نہ چھی ژہ ژر کل
چھو دریاواہ بہ نزد این بیابان — تتُوی ڈیرہ نمو با مال و اسپان
بہوہت ناوہ منز سامانہ تہ مال — اَدہ لگہ نیرہ نس مطلب کمی کال
پیک تی مصلحت تتو نیوک ڈیرہ — بہ کشتی بیٹھ با اسباب و جیرہ
جہازس منز یہ دریاگے روانہ — چو برقِ تُند چون بادِ خزانہ

دریاہ غرق شدن جہازہ
بباعث بادِ مخالف در دریا
و پریشان گرشتن

عجب ہمکن رو وہہ اکہ اکہ سخس وَن
کر دیم منزل ستہاہ اس وانتہ سکھ
ورن ونتیہ تہ کرو کیاہ چارہ سازی
تمہ وہاروزہ ہاوی عشق بازی

۲۳

یہ دریا و بحرِ خشکی کُرتہ کم سیر
لبن چھنہ نیشہ سندہ وقت گوژ دیر
لبن ژوتن ورمیتی تھک کڈتہ پہرس
پھنہ و نیزو دتی معشوقہ شہرس
صلاح چھو ہمتھ تہ سو کھسو از آب نیزو
بحر خشکی وَن دمو ہا مر چھاپہ نیزو
ہمت و فکرن ہیمن تم اس وہو واو

سلامت یران بحر سو انس پیٹھ زن خداہ سو
قضا سو ک برابر آک سو عدہ
لصدر رنج و الم تتہ منز دتنگ جان
بتقدیرِ الٰہی گی پریشان
بوڈی سامانہ سوروی گرتہ یکبار
بہمت گی غرق در دریای خونخوار
ز دریا موج و ہتو اسس فلک ناو

فران لرود کین زن شاہ زادہ
ساکتہ مرہ یوان بیکساہ آسو

گلریز

عشقہ واوہ آو لنسی منزمہ بڈمو ناوہ
سادہ لاگوم میانہ خوتہ دل مہ تادان دراوہ
تمہ پہ دانشہ لبہ چانی دستگاری ناوہ
جامہ وصلکہ چانہ سوز دل شہلاوہ
ذرہ ذرہ پنا چھوم لولہ جگرس چانہ آمہ تاوہ واماہ

وعدہ آسوم یتی مہ لکھمت تی
گوس کن ون پیوس فکرن برابر آوہ
عقدہ غم کس یاوہ
عشقہ واوہ آو لنسی

۲۴

جدا چھوس یارہ سئی لش ماتمن منز	وَدان آسو مبتلا چھوس دون غمن منز
گرفتار بلا یژ گوس کیاہ گوم	اکوی غم عشقنوی آسوم دوگن پیوم
یہ کیاہ آسوم مہ لکھومت ذات پاکن	بنوحہ آسو ژھمت زورہ باکن
بنوحہ آسو ہر دم ٹی دَ نانی	ونان ہردم جگر آسوس ژھشانی

غزل خواندن عجب ملک برتختۂ جہازہ

کاوہ یتمو نتمو تس نا خلالیس گراوہ
عشقہ واوہ آو لنسئی منزمہ بڈمو ناوہ
یاونس مہ پیوم تاوَن برانت کیاہ وَن تھاوہ
عشقہ واوہ آو لنسئی منزمہ بڈمو ناوہ
عارہ رستیو گالو تھس زُن شین ہارنہ تاوہ
سینہ بریان گوم گریان کینہ میانوی تراوہ
مُول راوُم سُودہ چانی منزمہ نقصان آوہ
عشقہ واوہ آو لنسئی منزمہ بڈمو ناوہ
گرہ آسِت پَرہ کرتھس زرمہ والنجہ ژاوہ
گرہ درایوس سرہ کرہ نے سرہ منزہ پیوم واوہ
کرہ کیاہ اَت کرمہ لانس مرہ شرمہ داوہ ۔۔

منزمہ گومہ گروتہ بڈمو ناوہ
طوق شوقک موکلاوہ
نال کیاہ پیوم
زوقہ چانے خاصہ پیراوہ
تاسہ بلہ گرتہس
سنگلہ دل اتنگ موکلاوہ

عشقہ واوہ آو لنسئی ناوہ دل دریاوہ سامان اوہ ناون
منزمہ مشکل منزہ بڈ گومہ سنبہ اَبنہ
سخت زہنہ سنگہ پنژہ ریو بنبو
ہنگہ منگہ چانہ پتہ پزنک وتھراوہ

گلمنشه کف پاین بضرب سنگ خاره
قسمت آسوس خساره پاره پاره
دو پیش کنیدن کران میدانی سبیل
عمر بردن تال آسوس عشقنوی حبیب شہراه
نه پیش پاہیچین بستیاه کا نہتہ کونہ جا یہ پنج بار
نہ انسان ہندوی لعد از ارخ نمودار
دین القصہ آکہ بستیاه ڈیہن
دو ہیہ ازدو بالاک عمارت
وچین ثت عمارتن کین دگرگیس نیست

عشقہ ژورن سور کرنم گتہ میسلو زہ ہاوہ
ژالہ کیاہ روزمنہ لعلس ہارہ ہندوی یاوہ
چھنہ اتھہ مقبول کالی ڈال کیاہ گذراوہ
عشقہ واوہ آو لنسئ مننز مہ یڈمو ناوہ

بقیۂ قصہ

بعونِ ایزدی تختہ بہتس کن
نگوس بہوکہتونہ آمت کنوی زن

اداحمداہ کرن گوڈہ یا حلاوت
رواہ گوتہ میدانچ ہثرن وت

نہ آسوس طاقتِ رفتن نہ تاباہ
دوگن آسوس ہر یومت اضطراباہ

قدم تیز آسو تراوان یادلِ زار
غذا آسوسنہ کینہ الاّغم یار

ضعیفاہ خستہ گومت آسو دلریش
غریبس پیدہ آسنہ گژ ہن تہ ریش

پیوان برخاک راہ از ناتوانی
کھوان افسوس بر جان و جوانی

وتھان تہد گرہ پیوان پژ زار و غمگین
اتھو کھورو پکان پژ زار و مسکین

دِوان فریادِ عشقس مارہ کرتہس
بومالس ماجہ نش آوارہ کرتہس

سوراسخ گوم کتولیس یار آسوم
سرن محرم غمن غمخوار آسوم

رفیقن دردلن لشہ پیوم دور
شفیقن مننز مہ سورم برانت نہ تہر

بغیر از حق لبو منہ کانہتہ دردل
کرم شوی برانت چھم آسان مشکل

نگہبان کانہہ ونہ چھنہ ڈیدہ اندر
سرن دیدبت واین حلقہ در
سین خوش وقت او کنیز ہ چھو ثہاران
بہ نزدیک عمارت آو لاالان
ثرن وت ثت عمارتن کین

دین ژالس عمارت اسہ خالی

۲۵

موذ ژلس پژ اندر کن ژاد حالی
اندر کن ژاویامت عام و خاص
نگہبان در مکان ڈیوہن نہ پاس
عمارژ کن وچھانی گوسومت مشتاق
نظر پیٹ کن کرن طاقاہ وچھن طاق
بنام ایزد عجب طاق دلاویز
چوامروی بتان فتنہ انگیز
شونگت تخضاہ وچھن بہ تخت زرین

بخواب تازہ بر فرش نگارین
لوبہ لوتہ پہیرہ کھتو گو زیر آن تخت
بہ بالین گاہ خفتہ بوت چون بخت
وژن تس تہدتلن از روی پر نور
چنیچ گو گوچھاری یا حور
قدرعنا گسند ژن نرد تازہ
وژل وہ ما چون گلاب از رنگ غازہ

غذا کیاہ چھوی پتھ وسان از آسمانہ ییہ

دویم زن چھو ینہ سیتی یار و ہمدم رودادن ونم

کونی زن کیاہ ژھ چھ بر یا ونم صاف

آمی چھوم چارہ قلم شکستہ انصاف

گمبر گشتہ بچکہ نیہ و اتس

مسافر چھوس پیو تو العجب و اتس

گمت چھوس مارہ ونم چارہ چھوم کیاہ

ژ شنوم واوہ مر تقدیرن ناگاہ

گلہ یتہ

لسن مشکل نمیرے آب بے نان

ژ ہنڈم میدان جنگل درین سوی

مولی ڈوٹھمۂ از تام آدمی زدی

زہ ڈیشتہ چیرتن اندر کہساہ پوس

زردی نفر ییتہ شادمان گوس

درین منزل ژ تق وہمدم مست کیست

۲۶

چہ گو منہ زیستی و خوردنت چیست

ژہ چھو ناکانہر دوہم بیہم میہ یاور

کنیتہ چھوی رزق و یاور

خدا ہر کنینہ چھوی رزق پانہ

لدان رزاق ساران رزق

رخس پیٹ زلف زن شہمار بر گنج
کران ابرو بتیر زلہ چشمہ جادو
یہ مسند بر شونگت در خواب راحت
تحیر گوس غالب تس وچھانی
پری از تام وچھمژ چھمنہ ژہ می
چوگشت آن نازنین از خواب بیدار
غبار خواب اچھو نش یلہ کرن دور
جواناہ اک بہت ڈیوٹھن بیالین
بخشم و قہر ڈژنس زورہ آواز
چھنہ و اتان ییتو مرغ درندہ
ییتوت یُن شیرہ نی چھوتہ زہرہ ٹھران
مبالغہ چھس لوگنہ رن جاتو ییتو یُن
زجان خود ژہ ما آسک گمت سیر
نتہ باقی حیاتی دانہ چھے نہ
سلامت ون گژھن فیرت ژہ دشوار
عجب ملکن ڈیشس بو چھوس غریباہ

چھ ہنڈوی ختن مشک ختن سنج
دو یادام سیہ یا دام آہو
عجب ملکن تس بلیہ وچھہ شباہت
یمس آسیا سنا در دہر ثانی
فرشتہ یا قمر یا نوش لب چھی
کشاد آن فتنہ پرور چشم بادام
نظر تراون بہر سو مست و مخمور
بچہرہ خاص ظاہر پاٹھ مسکین
کتھ کو چھوک کتو گژھاک ایمرد جانباز
زہیبت زم کران شیر غرندہ
پرندہ جانور ییتو کر چھ بہران
خبر چھنہ کیاہ ژہ چھوی یمہ جایہ ڈیشن
کرت بیوا یہ ییت جایہ توی سیر
ژہ ما موتن انگ ییت پور پانہ
قضا آسوی کرک تم ژی گرفتار
زجان و زندگانی بے نصیباہ

حکایت بہ سبیل تمثیل میگوید

زاہ شخصاہ

دیلاہ چھی ژہ آسی توز مشہ آسو

سرہ درامت مسافر کس انس آسو لازم

گزتن شہرس بنسنس سفیت اسو عازم

لجس جایہ اکس گرمی سیٹھاہ سخت
یکھمُت صبحس تمی دوہہ تیل آسوس
تہ تُر پیٹ آسوتس نبضن بندان منز
پلیس پوند تیل فول نیرت نبر گو
در آندم ہاتفی میداد آواز
زراقن واتناوُن برونٹھ کُن تس
یہ کینہ تراہ در ازل لکھمُت تہ واتی
یتھے پاٹھن غذا یرت کینہ تھومُت
وما من دابۃٍ کر یاد اوّل
عجب ملکن دِلُس ونتم ژہ چھک کیاہ
سِرس محرم مہ کرتم اہی پری روی
دِلُس تمہ یُڈ چھو میانوی قصہ مشکل
ونُن احوال میانوی پوشہ یُڈ کال
بیانہ بنِش چھو میانوی قصہ تُر دوُر
سپہ سالار مالس چھم دِیان ناو
مہ کرمُت نازمست چھوم ناو یابن

گلس تل ہیوٗٹھ ساتھاہ آسی نکو نجت
گمُت تت باطبیعت میل آسوس
فولاہ اک رُود مُت آسوس دندن منز
لنجہ پیٹھ جانوراہ وتھو تمی کھیو
یایں باعث لجی محبّت برو یاز
غذا تم وچھتہ کتھہ یاہن لدن تس
بہر کس پیش ونس آخر تہ واتی
تہ یُڈ دِی در زمین آہی نہ بومُت
کران پر یتھ کینہ سوی چھوی مشکلس حل
پری یا آدمی یا حوُر یا ماہ
بہ تنہائی ژہ کتھہ یاہن کرت نوی
بہ بوزت کر توانا تاب کرہ دِل
سُو ظلم آسمان بوزن چھو اشکال
دتُے وُن مختصر چھس پادشہ کور
سُو چھوم نتہ ملاک بحریک ژتس تھاوُ
یوُر چھنس لولہ تم عالی جنابن

شکر یہ
عشقہ ہیو آسس ہیواپس جانانہ خونہ
توی چھس مبتلا زندانہ تہ خفتہ سرٔ مست
ییس رنہ ناو چھوم مست تاز سرکیاہ جاو برمت
زرنہ بنشنندہ اسہ کیاہ ژہ اکہی بوزن پشتن تھاو
مٔرچھلہ ستیٚن احوال بد در پیش بد آو
کنیزان آسس کنیزن سیت روزی
بیانہ ی آسو ولت ساز و سوزی
آسس ازکھٹہ سردار

وُچھن اندر لوا گرمت گرم بازار
کنیزان آسو عیش گرمت لو ر ور خت
موکل آسوم میٚن گنڈمٹ لو ر و رخت
بنا کُہ پیدہ گو عقرت بد بخت
وسبت آواز ہوائی آسمانی
لو لو منصب از ہوا ازنس وفائی
بیکیدم واتناو نس یت مکانس

۲۷

خبر چھنہ میانہ جالچ محلہ خانس
عمارت چھی پتس عزیتہ سنز جای
سُو نرکٹ کینہہ کتہ چھوسنہ پروا ی
ذرہ ونتوم حیرت جایہ بجوازی
بجاہ چھمہ کتہ امید واری
زو چھت پادشاہس بوز لٹس غم
نہ زردی رنگ روپس گوس دردہم
ژُن مُتو یمہ سیٚتن تم بہ جلدی
وقت شہزادہ اونتہ ناو دیدی
دماہ اکہ ماہہ کرو اظہار احوال
وتو یا ہم دگر راز مہ وسال
مکوی نی زنہ ییکسی پچھم
مدّت واتم جلنسوی زنشہ یکسی چھم
سیٹھاہ ہم دوہ دماہ ماہہ
وصال ... موکھ
تھکھا کڈ وارہ آرام دماہ ماہم

پیٖن از نام دلبر مست و مدہوش
گراہ گرتھ ہتھی دوبارہ او ہوشس
دِین تس آے ژہ تُوکھم عشقہ جوشس
پیام اے خواہر جانی ہمہ گوی
چگونہ نوش لب دانی ہمہ گوی
شناسائی گتی کمہ وارہ ونم
گژھم دلشاد از خاطر ژلہم غم
دِلس تمہ میانہ بنیلہ اس زا مژ

عجب ملکس تہ بوزت روزہ تہ ہوش
دوتمسنز جان اکس تمی چھ میانی
پتہ ہرشہ اسی چھ یکجا پانہ
موافق بلکہ مشفق تہ زِ مادر
بوزانن نوش لب چھس شیر و ماہر
نوٖنی گرمطلبس واتک سر انجام
توجت بر محنتہ یدوی و نستام
گلو...

فراغت چھمنہ دیوس روز نچ مہ	کلام جان نوازت بوز نچ مہ
کرم ضایع ایم ما دیو بدبخت	مہ روزم داغ دِل از دلربا سخت
دِلس تمہ ولن چھو گومت دیو بیزرت	مقرر ژیر چھوس ین تورہ فیرت
گوڈن ون ژی پتہ ساری حقیقت	کمیو موکھ برونٹھہ آئی اثر محنت
نہیب و لرزہ تراوت برونٹھ کن پک	دنواس سرگذشت خود اکس اک
دِلس تم ملک ترکستانکوی چھوس	تمی شہرک ملک زادہ بو آسوس
پتن تہ مال سُند تس حال یادن	نشان و نام و خط و خال یادن
زعشق نوش لب تم کرشہ آگاہ	روان چشمو روان فریاد تہ آہ
بدین گونہ مہ واراہ کال واتم	شہ ژھانڈان مدت دو سال واتم
دوہس راتس ہین ماہن تہ وربن	کرم گردش بیابانن تہ شہرن
تہ تھاؤم کانہہ جایاہ کانہہ مکاناہ	تسُند کونہ جایہ ڈیو چھمنہ نشاناہ
ستھاہ تس پت تجم زاری و خواری	بیابانن کوہن ژھانڈم ژ و یاری
اوی چھوس خانمان تراوت بو فیران	تہ بوزت عقل گیہ شہزادہ حیران

تسلی دادن ناز مست عجب ملک را و احوال نوش لب با و گفتن

اسانی تس دِین خاطر جمع تھاؤ	تنگ محنت تہ غم ساری ژہ مشراو
زمن اکنون پیام یار بشنو	نشان و نام آن دلدار بشنو!

بدنیا کینشہ کات لیچھ آس آمژ
موج تمسی کو چھہ پتہ آس
دوہہ اکہ ...بن نبر جت آس
کران تس بوسہ ساتہ خوش بوش
زنانہ پیدہ گیہ ... گوش
کرت زیور زگوہر ... تسلیم
ادب سان ... تعظیم
چھوس یہ ماجہ میانی بورہ ... کنہ بیٹھ ... ین
قدم تھاون ... تس برونٹھ ... سرو پروین
عجب گیہ ستھاہ ... شب ... تس ... وی
ترن کوچھ مست ... ژہ ... ونی
محبتہ سان دلونہ ... ماجہ میانی دیوژ ... ای ... بوی
ہتن ... نمہ ... چھوی ...
بالفت تیچ چھک ناو ... چھوی ژہ ...
عطا کرتن خدا ... ژہ ...

بدین زیبائی وخوبی کتیچ چھک
بگفتا حال خود با مادر من
بوچھس پرین چنین ہینز پادشاہ بای
دپان چھم چھاوندس شہور شہ ناو
تونی ہتہ ماجہ میانی دپوسہ فیرت
دپُس تمہ ییہ دوہہ زامژ ژہ چھی کوٗر
تھُندس طرفسی آسم ہیہ کنہ کوم
گیس لاچارہ ہبر پوشیدہ تھاوُم
پرت ماتہر درین خانہ یوژالیس
عطا کرہم ز درگہ دختر خوب
نیم تو لیتھے بچانہ واتنادم
تمی دوہہ کوٗر جانی ڈیٹھمژ چھم
آزالیس لولہ امندہ سیت لاران
یینہ ہنی نوش لب زایم ژہ نکھتل
دپُس دِدہ میانہ ڈیٹھت کوٗر میانی
دِتُم پرین کتوی لکہ حالہ فرمان

مہ باوُم سِر یتھ ولول تتھ چھک
گرفتہ درکنار آن خواہر من
ذُوِس اندر چھہ در بیت الامان جای
گران پرین چھو سرداری یینہ زاو
گژھک کتو از ژہ یتھو سامانہ پیرت
بو آسس واژہ یتو از رہ دوٗر
یتوت واتت مہ آزار وضع گوم
بہ ذدی پردہ چھنی مہ پرادُم
گوٗم دوم وضع سیت حمل در اسس
گیہم تو شیاہ ستھاہ آسوم ترک لوٗب
زخوبی نوش لب تس ناو تھاوُم
مینہ منز جای امتز بیٹھمژ چھم
بچانہ آسنم شرباژ پراران
تمہ پرت ساتہ آسم یور کنُن کل
بوٗ دچھہ ہن کوٗر رشک حور جانی
گژہ نوش لب حاضر بیک آن

گژھان روز دگر ہنس جہانس
گران شادی چھرت ... اسس
بران لولہ چھہ باہم یکہ زن ہم

ترغیب دادن نازمست عجب ملک را دربارہ رفتن بسوی بحرین وگشتہ شدن عفریت از دست عجب ملک

عجب ملکن دپس گژہ ہم ژہ ہمراہ
تمی سیتی گژھم میہ پیدہ قدر راہ
گری پی عشقہ دادس وارہ وار دی
ژہ ونژس میانہ زیوہ احوال سار دی
نمک تتہ پام میانی یام واتک
بجلدی تل قدم ون تورگژھ پک
تتی تیزی مُدا ہیر سینی عین
ساھر کرو تھ بکن گژہ سوی بحرین

دلیٖس تمہ سادہ کوتاہ چھوک ژہ لاگان
تمنا چھم دلس تتھو واتہ کرہ بوٗ
کھورن تل ماجہ مالیس تراوہ ہاہ سر
ژٕہ سیٹھن میانو پتہ تیرن چھو مشکل
گتہ ہویدہ کروہ سا سس دوٗر تیرت
بصد فرسنگ یک لحظہ چھو واتان
عجب ملکن دلیٖس کیاہ گوس طاقت
بقوت چھوس لو تمسندہ خونہ برتر
دلیٖس تمہ کینسہ چھونہ طاقت تہ قدرت
امس سیٹھن لسریٖن چانو چھا تاب
سہل کا ماہ چھنہ این دیو مارن
غم دورہ سان دپونس ای پریروی
اعانت یدکرم حق یاوری بخت
اگر این قصہ ات آید عجب تر
ببیں اندر الم ترکیب آن فیل
ستھاہ گی بوزھی تس دست و پایہ

ژہ سیٹھن میانو تیرن کرچھو امکان
پدیدہ ڈیشہ کرپنتوی شہر بو
تمنا چھم پتھاہ وُچھ ہاہ بخواہر
پتہ کرہ لا راین دیو سیر دل
تتی پیٹھہ بازگشت انہ بور فیرت
چھو دیو زشت سیرت ما چھو انسان
مرپٹ لیہ دست دیوبد لیاقت
یقین چھم کرایم زورن برابر
بتیغ تیز دیوس پارہ ہی زت
زہیبت گومتھ شیرن زہر آب
تہ گو تویٖن علاقی سینہ داکن
بفضل حق لوگان دیو بدخوی
نہ تھاوس تاج برسرتہ بپایہ تخت
بسوی لشہ نمرود بنگر
کہ چون گشتند مرغان ابابیل
دُعا کرنس سین نی رد بلایہ

بمرن لاحول پٔرن لعنتس کن
عجب ملکس تنظر پیم پیم کس کن
کریکھاہ بڑلایس کس چھوک بہارت
دپُن شخصاہ وچھن اندر عمارت
یکوہ وودشت لرزہ گو
مشخص وقتہ گو عفریت ہو بد
نی آن دیچھ بد کردار پیدا
شجاعت ییدژ چھی ژہ پادشاہ امنت
گگریز

اندن حق تعالی سُند متن ناو
زوٗس فاتحت پیوا پیہ یاھتہ دراو
سلاح و لول گنڈن محکم کرن دل
کمانی ژہ لژن سیٹھوس مقابل
کٔڈن کتاہ تھی لشدت لایس تر
ہکی تیرہ پھیر یاون پہ خنجر
دبست پیوہ زمین آن دیو ملعون

سایہ چاری از رحمتہ رب خون
کو بلا پیو تیرہ سیٹھی [illegible] لوبل
زلزلہ کوہ و میدان اتن تھشیب
جدا ازتن سرن نس سرت شیر
تیمن گاہ بروبہ شہزادہ چون
روانہ جوی خون تو سوی میدان
بہ دریای خون شد سار میدان

عجب ملکن یلہ عفریت مارن سکھارن مستی دستی منن
سرن نس ریزہ ریزہ تودہ ترن تمہ ناز حق ژہ ونی زبان سی لادن
دعا شوس واتن اوسس لوبیت زند حطب چھی دا
بمطلب سکلان اتھ تہ ازجان بد منت تہ
وزن تھہ کھشم تلم یاری وندیناشرہ یادن

عجب ملکن تنہ پوشس اَی پری روی
گمڑ آسک گرفتار اے پری زاد
شادَپ خالقس کُن بے نہایت
گزہہت فارغ ز شکرِ ایزدِ پاک
خرابا تو تہ آباد انوی منتر
میانِ راہ واتِت کرکھ تدبیر
سُبکگ پے قاصداہ ژہاندِت انگ تیز
دتک در دست خطٕ تس طرفۃ العین
سُو قاصد سوی بحرین گو روانہ
بزودی واتو در بحرین سو از راہ
بخوش مضمون لکھومت آسو نامہ
سرِ نامہ بنامِ ایزدِ پاک
بو آسس قید در زندانِ ہجران
بقہرِ حق سیُن آن دیو برباد
بہر دم شکرِ حق واجب دِین مہ
دِیت کیاہ ہکہ سپاس و شکر بیچوں

شُدی آزاد از دیوٕ نگون روی
بیاری خدا سینک تہ آزاد
تھوم ییم زندگی تا این لغایت
ہَرگ وَت سوی بحرین چیت و چالاک
ژٹک منزلِ تریک میدانوی منتر
کرک تحریر نامہ خیر تاثیر
دتوک انعام تس دیوہس تو برخیز
گژھی تن پیش شاہ ملک بحرین
بہ تیزی واوزن روز و شبانہ
نہاد آن نامہ در پیشِ شہنشاہ
چہ نامہ نامۂ فرحت شمامہ
ازو آمد پدید این ارض و افلاک
گیس آزاد مشکل گوم آسان
لوکرنس رحمہ سیتن شاد و آزاد
خلاصی بخشہ وُن تتہ سوی سیُن مہ
تمی دتونم نجات از دیوِ ملعون

بجا رمت واتہ نیتن
بنا سیدہ ماہ ہاش تہ کرہ خلاصی
منت زاہ آسنہ
سو غم آسوم سنتر آسی
تمن پننہ زین گناہ مین گوم پتوار
بہ بنزن ہکی میرسند گوم دوار
وچھوون تیز کرہ ہیم تولہ ہو پرواز

بلہ یار تو وُن گژہ ہا سرفراز
ژلم سا ردی دلک غم غصہ ماتم
بچھ دیدار شہ وُن چھومہ کانہہ غم
ولیکن تاب ہجران چھومہ الحال
سہاہ جس بندہ در دل چھومہ احوال
ولیکن واتہ کرہ چھوم دور منزل
تُوی چھوم اضطرابہ گژھتوی دل
ژہ نش کرو تہ غمگین دل گژھیم شاد

خواندن ملکہ پیالار نامہ تازہ ہست جواب نوشتن و رسیدن او بخانہ

سلامت آسس الشاہ جہاندار
سراپا حال بنوی کرہ اظہار
کنم اظہار حال دل بہ پیشت

شہن پُر خط یله کیشراه گیس ست
هتهن حشمن شو نامه آس زن گاش
لگمراز ناز مست آسک ژره آمُت
لبشر روز آمده از ناز مستم
نوازش کر شهن تس بے شماره
لکهون نامه دِتُن تس قاصدس کُن
بدین مضمون لچهن در خط عبارت
بو آسوس چانه بابت خسته احوال
دُوباره زنده کرتس زن بو مُرده
فراقه چانه آسوم سُور گومُت
یه خط چانو واتم گوس دل خوش
کرُم از یادوری بختن ژلُم غم
درنگی تراوان تشریف ولول
مرصع بر ونٹھه لدنس مخته زانیان
جلوکتس تیز رو اسپان خوش رنگ
دوان گو نامه هت قاصد روانه

بجان مشغول گو شکرانس پت
کرُن تس قاصدس شاباش شاباش
پزودی ون تس نشه کر چهوک ژه درامت
بهفتم روز پیش تمه رسیدم
ژه دِرُتهم زندگانی از دُوباره
گرٹهی تس نش یه ولول واتاوُن
سپین وارد بر پیک تیز کارت
کرتس یم قاصدن از شاد و خوش حال
غمم تو ازدلم یکبار برده
زمین تنگ آسمان ژه دُور گومت
تنه آسوس پراکنده مشوش
ولی کل ساسه تور کن چهم
ون کوتاه کال پار و اس سُٹهاه گل
کنیزان دو قمر پیکر غلامان
سُٹهاه مند مولته پرنگته اورنگ
ونن تس مال سُند نام و نشانه

گلریز
شُو خط پامت و چهوک شادان و خندان
خرامان ورای تم ماتسد خوبان
پرزت خط ول مرگ بحری تیجی فرت
برکی از تیز رفتاری صباپرت
ملا قاصد هاه بو کرُ یا نوا تی داتی
مفرح گے غنچ رو زکت
ز فرحت وایو شاہمن بلبل شاهی
بو زک کوچن تیه بازارن مت شادی
اتک کنبزرت گدا مسکین و محتاج
بو تکه خیرات تراوک جمیه تیه باج
شیا تمال کرُن پرستش حال
چگونه زیتی ز عفریت بدحال
سُلیمان گو مگر زنده دُوباره
لستدوی و عمه گو تیهو دیو ماره
رهائی زاده تمه آسی نه امکان

سبب کیاه گوی ژره موکلیک یا آسمان
دیپ تمه فضل حق پنوی مه همراه
تمی وز نومُن نجات از دیو گمراه
بناگاه پیده گوو اکس شاهزاده
گمت سوی آسو شیدا
زمستان گرُو بو معدوم
تمی از دست خود کرُو بو معصوم
چهوکوی میانه خوتر آسه
چو وزت خبر تن پیو سپید
سپهسالار بوزت شہاه میه شرو دلاو
از ین واقع تعجب تم چهو تنہ یاو
بوان اصلاد بن بوت کوتاه لک
لکک تنه بوت کوتاه رستم تس
سرو رو یاتھ بدمه تس تیهن
ملاک دلو چهوته زاه کاران انسان
بلا پاه ماموی ژره مارده انسان

شکمہ نیہ بجونی کرز ہ نس مرغوب خاطر
دپیٹھ پیاس بمس سوشہ ونیہ نہ لطا ہس
وہیان طبیبن سپہ سالار عجب ملک را
چیٹھ خود پیپر فتن ونشا خنن راسخ را
ورآن اشنا عجب بدکس ونٹن ناو
بوواراہ چھو ہس نزرہ نیش راضی تہ دلشاد
بیجا ان شاہزادن شرط آداب
بہاپٹھ بوبی نسہ سپہ سالارخوش سپیٹھ سرفراز
تمس ونیس آیسپہ سالارخوش گو
پنیس کیفیت ازکہنہ تاکو
پتہ نہ پیٹھ سہ موکھہ بوزمزرہ محنت
لبچھی مہانی موکھ چھیم جانی مہ منت
فبا شرنام پتہ زردنونہ انعام
نمارہ خونہ نیخ ناون بااکرام
بتھ ہا پیٹھ سہ نسن دنوس
حکومت گرزنہ گندسامانہ دنوس

۳۳

گژھون تتو آسہی یدوی میسر
بہر صورت ژہ انہ ہت موکلاوت
ولی تتو واتنک آسومنہ جرات
عجائب چھوم یوان شہزادہ شند کار
ذرہ ذرہ یاونس تمہ قصہ تمسند
سپنمت نوش لبہ پٹ آسو شیدا
کنن آسس خبر گیمژ بڈس نش
موافق ہم سفر آسس پھٹس تم
مولہ مونچہ دیو بدذاتس ڈتن دراتو
موافق ہم سفر آسس پھٹس تم
رواحاجت بنن تس خوشحالس
بوکیاہ ونہ میانہ بوژہ تم غم ہتن کیت
دلیس تم تنس کرن لازم چھہ یاری
بکی یدوی بمطلب واتنا ون
تمس پل دست کرنی تژہ رفاقت
اپی ید نوش لب روداد ونزس

یو یمہ ہا باتمامی فوج و افسر
نتہ بکہ ہت نہ مفتی رادہ راوت
توی آسوس ژہ ہوپہ کرتھی بہت پت
تسند واتن سٹہاہ تت جایہ دشوار
ازلچہ باگبہ ہند قصہ تمسند
تتوی گومیانہ بخنہ سیت پیدا
تمی موکھہ آسو درہر سو بگردش
شکستہ دل مہ نش واتوی بڈس تم
شکستہ دل مہ نش تنہا کنوی واتو
کنوی موکلاد دریاون رٹس تم
بیار خویش ول واتن وصالس
سٹہاہ کرنم رفاقت یور چھوم سیت
چھن توجمرچہ آبایت اتھ خواری
زجام وصل دلبرس سو چاون
کرس ژہ تہ خویاہ یدچھی لیاقت
تتھوی ونزس تمس پٹ عار انزس

عجائب فلقاہ شاہانہ دنونس
تشہس دردل تہ نز کیاہ ترٹن ماہی
بتخت سر و دراہ تہونس ہیہن جای
دوہہ اکھ دراو سیرس شاہزادہ
فتنوم سیت ہت ازحد زیادہ
بوقت شام فیرت آواز سیر

عجیب ملکس گژت تبدیل رنگ آسو
بدخشان لعل زان در منت زنگ آسو
عجب ملکس نیش گژانوک تماشہ
غلام سیت دراو سیخ نیو بجاہ
یہ درمنزل اگہ من واتت یون
غلام من حکم کرنم یکہ تاویون
سو ژر پنج تمہ پتہ شاہ حال دیو ہیہن
بتس تاگہ نظر فس اکس کن
بکھ تیز آسو در بازار چون شیر

نوی پھوی رٹو متوی آرام جانن
عجب ملکن پیٔرے تالی وھن یام
ژٔہ اسوی یار بوٗمت چھوس بوزانی
یہ جانوی چہرہ چھوم مے سٕی وٕنانی
علامات سلامت چھی نتانی
وچھمُت ناعشقہ وادوی کیاہ بنت او
ازین پتہ بوز چھی عشقن ہوسس تراو
ژٔہ گویا تخت تحرو راست ترام
ژٔہ بوزت تا سندکو یہ جایہ پیغام
گلریز

کرُن آغاز واقف تا با نجام
زدیا تا بہ قتل دیو خونخوار
بحال خود کرُن راسیٔ خبردار
ہمان پیغام یار خود شنیدن
دگر با ناز مست انجا رسیدن
زاول تا باٰخر وارہ وٕنونس

قلم ہوت تہ باور وارہ الونس
مبارک تا بہ زادس را سخن کر
عجب ملکنہ خونہ خوش وارہ گوژ رو
غماہ نہ خوف پیروی ڈیو کھ لا بیار
حمد و پت عاقبت گو بخت بیدار
سلامی بون صحبس پانسی سیت

موا تم سخن رنگ پزرنس نہ
عجب ملکن دپس کتہ اک پزہ ؤن
بنت کیا پھوی ژٔہ آمت پزہ نت گژہ
لسان آسوس بو ترکستانس اندر
اسی آسو پادشاہ زادہ دلآ را
کنو بوزت سو گونادیدہ عاشق
تمس کرُ غلبہ گی عشقن گژہ دراو
بچہ اکسی بورودس پت کنوی زان
بٹہس کن آخرپٹ یرانی
خبر کہنہ چھمنہ کت کن لگو شو معشوق
لبن کتہ سر کرس قربان پادن
ریوان بارو دوان بے ہوش سپین
وفادار و مہ وٕد بو یار چھوس جانو
تہ بوزت شادمان دلدار سخس گو
نشانو پاٹھ وارہ پزرہ ناوُن
تنوک ہتونس پر ژہن روداد ساروی

گژاہ اک تم یہ سر ظاہر کرس نہ
گژھ ہک کتو اثر لاغر کیا زہ چھی تن
دپس تم پزوٕنی ہر گاہ اسی پزہ
بذٕ بوٗمت چھوس شہنشاہ خانس اندر
سمنبر گلرخی معشوق زیبا
بو آسوس تسندوی یار موافق
بو ہتونس سیت دریاوس فٹس ناو
سرہ رستوی ایرہ وٕن تہ پرہ ژہن
کھتوس باقی مہ آسم زندگانی
خلاصی لب نہ کتہ گو رحمتِ حق
ہٹکو رت وندہ ہس لگہ ہس بلاین
عجب ملکن تہ چھیتی ڈیو تمس کن
پھوسی سوی آدنک آرام جان جانو
نمک تہ نورتس بیدار چھس گو
کھورن تل کلہ تس برخاک تراوُن
ژلوینا مختنک از دوشن باردی

سلامی بون نشک پانسی سیت
سیہ سالارسی ہس کرنہ اظہار یار آدن
لپن از پا لو بس باش سنع آدنک سار آسہ مو مٕت مہ لادن
پھوی کیا چھوم سوم امرِ پیدا سپند پھو نمہ تہ سوس بو گومت تھاوُن
خرج کرمہ پتہ انہ سوم مہ وارہ سن زندہ
حقاہ کمان چھوم افسردہ تھو مس
نوی نیا صحی القیو دوبارہ یار یارس حیلہ ناوُن

سالار کوتاه شاد سیپئن
بزرگی بخشتس بیه زر و زیور
بشادی کڈ تموتہ کیونڑ کالاه
ہوس غالب بدل از نوش لب گوس
کرن یا ناز مست احوال اظہار
عشاقن ہند چہو ڑدل صبره روستوی
تنی منزیت دمس تا مت مہ شہ چہوم
دلپس تمہ بوت کوتاه گوک بے تاب
پگاه بیتوماجہ سیتن واتہ بیشک
فلانی باغ میانوی چھوی پر از گل
ڑه کڈ تامت کوٹھن در باغ واشا
اغا فلہ پاڈھ ڑی نش داتنا ولن
ازین مژده عجب ملکس امیداه
بمعہ راسخ رواتہ گو سوئی باغ
کرن حاضر تتوی اک ارغنون ساز

بجان راضی بدل آباد سیپئن
برن مالہ کرن سالار لشکر
دوہہ اکہ گو عجب ملکس خیالاه
دو چندان برونٹھمہ خوتہ طلب گوس
دن کوتاه کال عشقن ژالہ آزار
کرک ما متہ والہ بستہ ہستوی
ہمنہ ہمنہ قرض ڑ ہاتڈن جان جان چہوم
چھوڑ ہوران عشقہ نارس صبر کوی آب
ژلی غم روی آن دلدار ڈلیتک
ژه گڑه تت باغئی اندر چو بلبل
بو انبی نوش لب بہر تماشا
بجز دریافت ڑی نکھہ بہہ تا ولن
زدیدار دلآرا گیہ پیدا
ہٹرن تس گلعذارس بلبلن زاگ
غزل بازآس ہر گونہ خوش آواز

در بیان اظہار کردن حال خود جانور پیش معصوم شاه شہزاده

تکملہ

دین راوی سودربانغ آسو فیرن جانوارن روز بوز سیتی سیتی
دیپ پتو واتنا وی معصوم شاہس ہمیشہ سان کرس ماجہ شاد در گوش نزاش
ویبل پتو ودیر معصوم شاہس ہم چیزن کرس کہ بیس تو ما جم شاد در گوش نزاش
وتی اواره کمر بستہ تو آ بیس میانوکی تم شاد در گوش
غمس پتو وچہیت بتیو میانوکی تم
پرکت اسیر آسنہ
چہ مو کلیت ناز مست از دلبو آمشر
ہیرہ تس متوتس ژه گراک میره دنتم
پزیرس دل غمکین سینتم
خوشی بخشش دل اول جانوی
مہ آسم واره امت لوگ ژه نونی گرانوی
ژه وریشت کاژه زونی ژه بوم گرانوی
بیت جانج خبر آسمنہ از تامر
نہ ڑی استومہ کر کہ ہی یہ آرامر
اده کرہ پاره ہما تا وقت موعود

بیک ساعت ژه نش بوواتہ ہا زود
کرم میر شاه از ایمہ کا نیچ
سراسر کیفیت ماضی و حالیچ
پچگوه گشتی از غربت آزاد
بگو تا جان من گردد ازان شاد
حیمس او دیلوم غار میانوی
تمی سوزم تتوی غمخوار میانوی
منو شاه پیره گو مارن سو غربت
منس موکلاوت پا نسی سیبت
تمی بیتو دو باره واتنا وس
اواره واره کاره واتنا وس
خداعم کاسنس ابس قولہ ون
سو چھوک بیراوانس لیس چھوس للہ ون
ہم دنو منس چھکسونی ساردوی بہ باطل
ہنتس تس افتش کس ابہ قاتل

گلریز

کستان تہ ویران غارہ تی فیود
بیابان تہ دریاون منزی فیود
بدلس ناو عاقبت در ژرق دریا
فلکس تم ہا عسفر موکلیاو ہتھا
مفصل حال تس تند مہ ونو تم
سو غیرت یوز تھی مت حال اونم
میرپٹھم یوت غیرت کرسو وچھزن

نوس منز بگ لعلک پاٹھ رچھزن
شوکتو گومت مہ چہ پومس یورہ انتی
وچھن لازم چھو دی ان یتمن تن
دیوم تمہ چھوم مہ اندر باغ تہ گومت
ستہاہ تہ انتظارہ چانہ گلمت
نیبم رای تمس منز گوم تاثیر
گکس یوزت تس تند احوال دلگیر
دگم تمس تندہ دیدار اپچ مہ گارہ

دیوم تمہ پرت اکس مرگاہ چھو دریس
مہ دیومس پرچھ کت چانی ولیکن
چھو پرین قوت جن بلکہ برتر
گژہن تتو آسیہی یدسانو امکان
چورویہ آس تس نش شیر شرزہ
دیوم تمہ ماربے شنگ شاہزادن
شوگومت آسو عشقہ چانہ اوفاٹ
بڈت منز جیرتن یوزت ییس یو
ژکھ ہثرہ یورہ دیومس چھایہ شابان
نہ زانن کانہہ نہ زانم کانہہ مہ از نام
بپردہ از دوہس تام مت مہ چھوم ناو
کتھو چانو کرس غمگین و دل تنگ
روا چھاہی اپزٕ تہمت مہ انتھم
دلاسا کرتھ دیوہم راست دلو می
زنرکستان سوا اومت آسو عشقن
بڈس نش یوزمت آسس صفت چانہ

ترن ات موتکس کدس چھو ہر کس
نٹانی آس تس نش دیو تہ جن
بدین قوت یو نہ تس برابر
بوکرہ ہادرخلاصی کوشش از جان
ہوائی جاتوارن آسو لرزہ
شہ چانی تا قیامت چھم مہ لادن
یہ موکلن چھوم تصدق چانو پزپاٹ
تعجب آم آسمانہ ییس یو
ژہ تہ مہ دوستی ون واژ پایان
ژہ کوہ پژہ چھک کرن ناحق مہ بدنام
چھونہ لگومت مہ یاون لنجہ زاہ داو
فٹو رتھم سینہ لایت آئنس سنگ
زہر برترشراک نن والنجہ ژہنتھم
پزس منز کراپزٕ مہ دانہ دلو می
تمس سخت آسو اومت کوس عشقن
تووی ژہارن تہ گارن وچھان چان

وتھت تہ تہمہ لگس بے اختیارہ
شرم مہ پیہ ناز مست ہم پچھس بیز
دگرآن مست ناز فتنہ انگیز
عجب رو آس پرپاہ نغمہ پرداز
ہم سو نہ مست ہاسپارہ و ساز
رفتن زوتیس لنج بہراہی ناز مست و
مست و دریاغ و صفت آن

سبیس تمہ سیت ہت دریاغ زرا ییس آسو آسو …

خطائی گُل چھکن عنبر وتن آسو
چمن تہ لُوٗر بَرٛبَرٛ سُور پو شو
زُلہ وَن گُل تہ مل ہر سو بہر رنگ
ینبر زلہ آسس کرمت کھاسِ خالی
سر سنبل کھٹت از شرم دریای
عباسِو کاسہ برمت آسس لبریز
گُلِ داؤدی پیٹھ بلبل مست
اَچھ پوشن لچھن ہنز آسنہ گرند
گلاب وہی تہ مسول آرہ وَل کیاہ
سَنزہ پوشن پرزلون رنگ کیاہ جان
بنفشہ کارہ ییت تہ عشقہ پیچان
بداغِ عشق لالہ آسو مسرور
کران ریحان زشبنم روز سر شوی
تہران پیٹھ کیاہ وزل گلہای انار
مشکبو تازہ رو گل یاسمن لاو
شمارہ پوشہ زاژن ہند نہ کینہ آو

سینمت باغ صحرائی ختن آسو
سگومت چینکیو نافہ فروشو
فولہ وَن صدبرگ جعفر تہ نورنگ
چھوت ہیمش بزیرِ پایمالی.
یمن پوشن اندرون میان چھنہ جای
مئے یاقوت گونہ چیت عرقریز
زبُورک ہت ورق زن آس دردست
کچھ کینہ نسترن اندر شکر خند
کول لیتاہ چمن بَرٛبَرٛ موُل کیاہ
ہناہ بوزِ اندرمی کیاہ نار شہلان
چو زلف گلعذاران عنبر افشان
دین کو سم تمن کُن چشم بد دُور
علیلن تب ژلن از بوی شب بوی
ژلن بلبل گلن پیٹھ ماہتن نار
سمن نسترن وخیری ارغوان نیاو
ژہ کیاہ بوزک بو کیتن ہُند وَنی ناو

گلشنہ
فولی در ہر طرف آمت چھہ درویش
ؤلانی پیہ تہ ... بلبلن ... پوشن فرش ... مخمل ... بس ... ہس ... آس
وتھ ہمت اسو نس ... گل سیم وزرس ... وزرداس
سرن بنت ... چھپن گلب ... شرخ ... سیم ... شخ وزرد ... برلاجورداس
چھپن گلب ... چھکن زان لاجوردس ... چھکن زان سیم وزر ... میوہ زارن
درختن آسونہ جلہ میوہ دارن
درختن ... مشکبید ... سایہ دارن
نہالِ مشکبید صف اندر ہزاران
صف اندر صف ... شمشاد ہزاران
صنوبر ... سرو ... قمری آس بولان
بہ شاخ سبز ... مست جولان
عنادل در چمن ... جانور آس
ٹھُن پیٹھ محو گمیت جانور آس

٣٧

گلن وُچھ وُچھ زوُن شام و سحر آس
لنگہ لنگہ آس قیران رنگہ رنگہ بلبل
رنگہ رنگہ ہنی ... ہتد شور و غلغل
اگر فردوس بر روئی زمین است
ہمین است و ہمین است و ہمین است
خوش الحان ... جلہ تہ ستور
تمی ... اوُن ... سُور ... آواز
کنن بیس غم ... گرٹھہ ... غصہ پہ واز

نہ ہتھو در نغمہ زیر و بم بقانون
نہ خنہ مند ہتھو ... موزون
نہ ہتھو مزمار و موسیقار و سنطور
نہ ترٛہ بلبل ورزن ... طنبور
نہ ہتھو چنگس نوائی چین نوازس
نہ ترہ آواز ییتہ رس نہ سازس
زدل کرمت ... غم غصہ ...

بو تھاوت پیشکش عقل و دل و دین
سو تراوت زیتھ دام زلف مشکین
بو گیم غرق عشقن با ہوا ہت
سو نوشی دل رو برو ساز و نوا مت
کھسن زو عاشقن سند وچھن حال
اکن تم زنجیر سند کس یارن تغافل
زنجیر خون یا بستہ کرنس
بہ شمشیر دو ابرو خستہ کرنس
گلہ ریز

دران حالت سہ شہاہ لرزان گیس یو
بتن زنجیر دریا کردہ گیسو
دو تم یلہ بوچھ دردل تار عشقن
بوچھس از پای تا سر ماز عشقن
دماہ تار اچ کرم صبر و ہوشس
بدل آگو تم ار تہ منز رنگ دین پوشس
دلس یلہ قن کرم از صبر بسیار

بلا تشبیہ جنت زن آسو باغاہ
نسیمس آسو تت منز جای آرام
یتہس باغس اندر بے خوف و وسواس
خرامان ہارہ آسے با تماشہ
نوان کیاہ آس باغس روشہ ژہالہ
بہر شوکہ تماشائے گلستان
ژوشی بازیور و سامانہ پورہ
یکان یلہ وات نخلستانسی کن
عجب یلکن مہ یامت روی ڈیو ٹھم
ژوشی بازیور و سامانہ پورہ
نظر یامت کرم تس مہ جبینس
نزاکت تزہ وچھت رود منہ آرام
دنہ تزہ واجمتر یژہ آس عشقن
شنیدس آسو باورتس مہ دیدس
لجس بوزالہ زن ڈلیشت سو کاکل
وچھت گیسو وچھت زن گیم شہمار

دمس کر بارام نسبت گو ہمس داغ
نشاطک صبح زن درشن تمکو شام
ژوشیوی آس تم کرتھی اتھ واس
گران خوشبار شرطوطن ہندہ آشہ
گران خوشبوی پوشن گندتہ مالہ
چمن وچھ لالہ زار و سنبلستان
بہشتس منز دوان زن آسہ حورہ
ییم ناگہ نظر جانانسی کن
دلس منز سخت عشقن نقش بیو ٹھم
بہشتس منز دوان زن آسہ حورہ
وچھانی آم عشقن تیر سینس
بو آسس تند تو عشقن کرس رام
مہ تم سندی خوتہ واجن ذہہ گن
تفاوت بڈچھ دیدس تہ شنیدس
وجس تم گل گرخن یایہ چو بلبل
نہ رودم ژلنس نہ روزنس وار

درکار
وسیتن آمہ زینت کنہتہ
کرس عشقن بو پایال
بیکدیدن بانازمست حال
بلا چاموی و نوم خستہ خاطر
یہ کیاہ گو کتھم بو کتہہس جھس نظارہ
درین گرواب تی و بوجوانس
جس عاشق آمس خوش و سینس

سنان شرگان زن تیرام سینس
یسہ مشکل گرتن سبا نو
و پہس نہ
مس دوہمل
نہ از باغ نیرن زو کھسن گنہ بہ
وس ہتہ مس دو نصف بل بنیہس
بو تھہ تمہ چاہہ ہنہ ونعس بلکس مقنع
زننا گر و شرم خود ناز مست
انبر آمہ عجب نعت منز ہانکہ سنیہس
دیو خیمہ عجب بلکن تہ تو نامت بو ہنس
دوہ خیمہ عجب بلکن تہ تو نامت بو ہنس

گلہ شہ

چهم زلفا بیم رخ بیم تیر سرو دوش
روی قیمت اوس اسہ بیم موی کیهوس روپوش
نوش لبہ نندہ بانہ میانہ مسہ روشہ
حیف ژہ چهی پہ از بادہ سرِ جهہ چهس
بوزہ ولوی اویشہ ولوی دل مہ گو مدہوش
یاو پچهم جانان بین گوم ژہ چهوی لبن فراموش
مارہ منتعہ وفشنہ ژہ ... لعل شکر نوش
مردہ کنہ من زندہ کر او ویندی چانو جهوس ملہ پوش
ترانو ژلمہ کرا او ... ژہ خاموش
مارہ منتہ یارہ متسہ روز ژہ اغوش
مارہ منتہ کت ودتس درا غوش
میا نو مدا آسو ژنہ مہ صلہ ک نوش
نبش عمک ژنش بہم ژنہ یا قصب پوش
ستر کنن میہ ستو ابہم دل مہ دوش
بنہ گوم تر کرم شہ نعو مہ ...
ننہ دلس تہ مہ ... نندہ روش
ژنہ ژلن اسہ بنا دلیشہ نہند روش

۳۹

تهوت آسس مُدی تس کُن بپردہ	دو چشم نرگسین پُر آب کردہ
جلد گیہ ناز مست تس بیهڈ نکھتل	غیر میانی ترنچ وَنس کنس تل
بهت پچهی نوش لب درخیمہ غم تراو	ژہ غصہ تراو انچهی کوسمن کراو
تمس یلہ ناد میانوی آو درگوشس	وَست پیو برزمین گو سخت بیهوش
بهوش آو بعد مدّت تهد و تهت گو	دُپن تس ارغنون سازس مُترر زیو
خیالاه وَن موافق میانہ حالہ	ژلمنا از دل غمگین ملالہ
کرن تم نغمہ پردازی تلن سُاز	دِژن اندر مقام راست آواز
یهی ابیات پرتم خوش قوالن	یمو سیتن ژلن غم پُر ملالن

غزل خواندن ارغنون ساز از جانب عجب ملک و بقیہ قصہ

روشہ ولو یاوننے وارہ فولم پوش
نوش لبہ نندہ بانے میانہ مَسہ روش
گوشن مہ رچهوم دیوه هم عشقہ تتکُ جوش
پوشہ کتو وَن گوم فهت ژور عشقن هوش
بوشہ ینہ چهکنہ تهاوان دِلہ زاران گوش
نوش لبہ نندہ بانے میانہ مسہ روشس
سیمبری عشوه گری رشکہ پری نوش

ترک و قایت سیہ ترکو و قاکیش
مارہ منتو یار لگے زارہم میتو نش
یارِ فلت مادر کی زا او تهس بیہوش
گومہ دلس گوم صدا غیر صدا دوش
ها نوشہ تهو کیہ قبول دمس دیوه لو تهچی اوش
نا بہر دل آرام دلن جان و تن لفروش
نوش لبہ نندہ بانے میانہ مسہ روش

بقیہ داستان

موافق سرِ غزل خوانی کران آسو ارغنون ساز
اُس تس آواز یا ساز
سرود کس منتر و نانی آسو ابیات
کران آہستہ سوزِ عشق اشارات
لوان ازہا بر طرف پچهوم بوی دلدار
پچهوماگو مت پریشان چهوی دلدار

گلمیته

چو ماند از ساز قوال ارغنون ساز
عجيب رود از قريشي درداد آواز
نجنت گوئي بهم در عدن سُفت
حسيني ساز كرده اين غزل گفت

غزل خواندن عجيب اَوُد از زبان
نونش ليپ در اظهار عشق ميگويد

معشوق مياڻه مه عيسٰى ساله
ڀکيٺا ساله ڙه سانوی
مه شوق چانه بر مو پياله
ڀکيٺا ساله ڙه سانوی
ايم ڀور چهوی سواله
دم ڙيو نجر درشانوی
وڃهتو يالرکياه چهوم حاله
ڀکيٺا روبشه رٽ ناله
توشان ونده ئي كرانوی

۴۳

توی آهم شكني كرنس بو سرمست
بعشق خويشتن ديوانه كرنس
دماغس چهوم ايوان خوشبوی دلدار
كتيو ژهانڈت متيو درشن دهمنا
خدائيس كهوڙنه وڃهه ميان زاری
لگے مه پاره يارو ياد كرتم
نبرنيرت مه هاوم روی رنگين
سعادت بخش چهوم از بخت فيروز
مٹهوم غم غصّه امشب پرانو ساروی
تولتِ ژمن پرده از رخسار چو ماه
بوچهس آشنه ژه چهوك آب مصفّا
مری بوترلشه هيتوچهي مار بر دوش
بوفيوڑس ويره چاني گردِ عالم
مه هاوك موی مشكين روی زيبا
بيكد يدار كرتم حلقه در گوش
ژه ميانوی عارا ايني بوژتم زار

ز جام بے خودی مستانه و مست
بگردِ روی خود پروانه كرنس
نوان رٹ رٹ مه دل چهوم سوے دلدار
متيومت داده چاني چهوس پهمنا
توجم مه داده چاني كيڑ خواری
اكي ديداره سيتن شاد كرتم
يه وانج ايڑ كيڑاه چهي ژه سنگين
بهت مه چهوم نكهه يار دلا فروز
ژه هاوم روی وندی كرانوساروی
نه زالت ژهني خيمه بيك آه
ايم كرتاب ڈلشت آب دريا
ژه ميانوی عرض الله كرته در گوش
چهوني كياه يدنبر نيرك بيكدم
گژهيم پيدا دلس صبر و شكيبا
گژهيم شايد غم ماضي فراموش
مه داده چانه گومت دل چهوا فگار

نيت پوشه واره تهمو ڈاله
ولو لله لله وٹ لاله
گلو بره يه بعه تانوی
بلبل واره دمو ناله
صاحبزاده بارقبا له
ديو تهمري يامه ئي نانوی
دان موميانو رٹ ملاله
چهوی ژه وس نمه بلاله
چارت نازنين كانوی
لابان تيه آرچه چهي واله
منجانه چشمه سرتيه دل مياڻوی
مستانه پيمانه چهي ناله لاله
مه بانه ههيس كاسه قرح فاله
سرانوی

شکلہ بند

بیشہ امت چھوم از سخت سکارہ زمہ سے وانہ یانہ
لبنہ پنچگونہ ژہ ہی زالہ بو خنجس عشقہ چانہ سنگ نہتہ
خلاف داو چھو ینہ بوکرون گہوژرہ یت منسر کنہتہ
زیپہ دہ سر چھو کس پہٕ اہ پوان دلیناب ژہ
دسن چشمو پچھنی زن خون اوش لب از خیمہ درفتن

بہ ایدن اوش لب ملک بقیہ قصہ
نزدہ عجب بولابہ درایس
تولت خیمہ نبر نوبس
بلااندیشہ در مجلس انور کلفام
وچھون تمبر یام میانوی رو دام
سو کنگ ژون مرغ دردوام
نزلف من سوی پیو تر سوی شہاہ کال
تیر بہ رو تر ش

۴۱

گجسو چانہٕ استقلا لہ
مجنون مُتہ صاحبِ حالہ
ژھانڈت زُوہٕ نجد کہ بالہ
ناگرایہ کھتو کھ تلپا تالہ
وِہ پیوم پنجہ دتو تھم بالہ
اُلفت اَسو زن پرانوی
عنبر زلف مشکین خالہ
ڈلشت زالہ لگ غزالہ
تسِ چھوی یار نالی نالہ
مقبولہ لار تس دُنبالہ

یکھنا سالہ ژہ سانوی
کیاہ سنہ لیلہ چھوی لانوی
یکھناہ سالہ ژہ سانوی
ہیہ مالہ گوم سرہ چانوی
ژھی چانہٕ الجس زالہ
وَن نو دانہٕ دُور ژالہ
دُچھ ون نیزہ بچھانی
یکھنا سالہ ژہ سانوی
یم اَک پرٕ زنت زانوی
یکھنا سالہ ژہ سانوی

بقیہ داستان

ونان ہُی آس در خیمہ عجب رُود
بیلاے جان من غمگینیم بین
ژلو ہم جان جان ہت جان جانہ
شمع خسارہ دل پروانہ کرتھم
نہ چھوم طاقت میٚ ژی نش روزنس پت

دوان آس تیر بہ آماج مقصود
بہ کوئی عاشقی مسکینیم بین
ژہ ڈلشت صبر نورُ دمنہ دانہ
با آتشدان خودہ بربانہ کرتھم
نہ چھم کت باو چ ژی سیت فرصت

بالین بہ چھس یاچاہ و اجلال
بہر دل بہ نس تول نر بزانو
وچھ مس گرد سوز عشق از رو
بہوش پلاوہ چھنس وارہ چشمو
ہتن خون ہارہ نوی خمار چشمو
وسبت پہ یار ہالے ہوش برفا
ز سوز سینہ ظلم جامن دتن چاک

توظلم کم ستم انو دور آفاق
بوفیو رس عالمس کہ جفت گر طاق
ژہ ژھانڈن درجہان تحت بم کرتہ
ژہ کیاز انگ ژہ بیت تحت توم نیر تو
ونی عشقن قصہ ہنوم
سوبامت وارہ ہوشس وخوش گو
انا ہوکن چوی خون نس آسہ جاری
کڈان آسو آہ سرد از دل بزاری

گیم بہ یاد ژی پت
مہ وارہ بہ توجہ
وفاداری کرم کہ شاہ مہ ژی پت پادشاہمت
جفا جو چھک ژہ لاگن ہے محبت
روا کرتم دلک حاجت ژہ مطلب
دوائی وصل دبلراو تم تب
ژہ چھک چیانی حیات جاودانی
قدا ژی پت کرم جان و جوانی
ژہ ہاو تم روی کرتم مہربانی

گلمرینز
عجیب ملکس امی کہتہ وارہ کرمژمس
ہمشن نوں پو سر تازہ زخمس
پاسخ دادن عجیب ملک
نوشش لب را
وودان امی کت دین ای یارہ چانی
ژہ چھک تہ پاٹھ میانی زندگانی
توجہ چانی مشقت

بمطلب عاقبت ون گوس وا صل	مدا سینوم دلک مطلب مہ حاصل
ون ہتو تام موتہ نشہ آسہ فرصت	دمو خلوت بیکجا داد عشرت
کرو ون بر بساط کامرانی	ادا خوشیاٹھ باقی زندگانی
مہ تمسند گفتگو بو زم کنو یام	دلن زانوم کرم مہ عشق بدنام
اگرچہ دل مہ بگومت آسو تس پت	دژم نہ بیخودی پانس کنوی وت
بصد حیلہ ز بے ہوشی رچھوم دل	بصد آسان مہ گنز رم کار مشکل

پاسخ دادن نوشش لب عجیب ملک را در انکار وصل

خیال وصل من دیومس عجیب چھوی	پنن ژی آدمی ہم جنس لس چھوی
کرن نسبت ژہ یاہمجنس شوبی	اتی نہ غیر جنس نش ژہ خوبی
کند ہم جنس باہم جنس پرواز	کبوتر با کبوتر باز با باز
کرک یلہ پیدہ خاکس نشہ آدم	رٹن نہ یا ملک الفت کرن رم
زہلولیش جوا پیدا کرن یام	رٹن تس سیت دردم انس و آرام
چھو لازم پرت اکس ہمجنس ہارن	کرن ہرگوتہ شولس میل تس کن
خلاف جنس لس زہاری لعالم	بنت تس ین مصیبت غم تہ ماتم
ژہ زہاٹن چھوی پتن ہمجنس شایان	مہ سیتن آشنائی چھینہ امکان
شلہ چھوم رچھمتوی چھس یاکشانہ	مولی بوزینہ یدک چاک جامہ

قدرت ازل مروہ جسمن زندگانی
چھوتسی نوریتہ شتونٹ ناگہ راوس
دتم ون شر تباہ اکس وات داو
کتس ہم نخت شر تن میہ یاری
ولیکن چھکنہ بوزان میانہ زاری
شمگاری مدہ کر بیان منظلوم
بو چھوس چارہ گوشت گزرہ معلوم

بلم یادن ژہ لادن تہا وتم
زجام وصل جاماہ جاوتم چھوی نواباہ مہ
سینتم سرنا ہامی میانی اژنتم سرن حوراناہ روانی
تہ باستہ تمہو بہ ضرب زن اسوم روانی

جواب عجیب ملک دادن نوشش لب را

غزل

مېسر عیش چهوی پت جای خلوت غنیمت ساقی باقی آواز شانه
خوشی گرزان نبه خلوت همه سازو صحبت روزه ستاره آسه تهومت
چه حاضر نازوگل ربابه چنګ وی زنیب روزی نه ضایع مه آسی پاک جاکل کرمت
رطول گفت گو ځهوی بنه پښه دامن پینس ځهوی ژه په ځهوم دخسته

مه دیومس یوره شاها بوزتم حال
ژه چهوک انسان بوچهس جن پریزاد
هوس میانوی ژه چهوی بیهوده گومُت
بناحق چهی ژه توجمز ایژ خواری
ازین سودا ژه کنه حاصل لبی نه
مه پت یدُ راده راوک عمر ساری
ژه میانوی وصل سپینی نه میسر
زهرمن ژه تُل یکبارگی دِل
مورلچ کت چهی بوچهس کهوژان پامن
دُرناسُفته چهوم پوشیده ازتام
اپزکنه چهوینه چهس بوپاک شانه
دِنم ات پټ گواهی در و دیوار

مه نشس نیرن یه مطلب چهوی ژه اشکال
مه تهک چهی ات کلامس سُست بنیاد
یه غم بیفائده بل چهوی ژه کهیومُت
ائی هرگز نه از ناجنس یاری
وفائی غیر جنس نش ائی نه
لبی نه اُلفتچ بویاه مه لاری
هئی نه تارزاه در هیزم تو
ژرن شستر گرن چهونه کار عاقل
مه چهومنه زاه گمُت آلوده دامن
مه نشه ازتام لبومُت کینسه نه کام
بناپاکی مه گژهنی بدگمانه
باین پاکی ببد بازی چهو مادار

سه کرداده جانی سه جانی داده او دم
بو عشقن زال لاګت ستنه نهس
ولم کرم سر من مه ذر ځهم
بو عشقن زر پرسه مولن تام ژ ځهم
خبر اسه مولن تام راده راو دم
جوانی ساز تړی پت

۴۳

حکومت سلطنت یکباره نزادم
کمانی چانه دتم تیر سینس
چهوکه لذت اوستاد ون چهوی زمینس
همین زخمن مه لذم مرهمه دم
دلاکم سنس دلاسا اک دمه دم
کران گو گفت گو از حد سو بیرت
جواب این سخن دیومس مه فرصت

زاری کردن عجب ملک نوش لب را

دیوم تم بار دیگر اے دلآرام
پُخری نه ون دمی نه عدد نی تن
مگر هئی آسه رسم خوب روئی

ستم جانی مه ازتام ژرم ژاجام
دکه دِن چهار وا خاطر شکستن
کران عاشق کُشی و تند خوئی

ز انسان نه زاه وفاداری ائی نه
بغیر از مردم آزاری ائی نه
پری زادن هشر آمُت یادم
نبومُت زاه چهونه در ملک عالم
کران بازی ژه چهوک با عشقبازی
بو وصل من بنی تو چاره سازی

رو گردان شدن نوش لب عجب ملک را

گل ریز

خوشامدکیت کرم با مدارا
زرن چهومه چانو دوور میانو یارا
په نزدیکی یم دوور کوه زرن چهوم
ازین بدزکستن ها هم مرن چهوم
هم گومت عشقه چانی کوت دلتنگ
زه واتن میانه تخته گهی گر سنگ
کرم می باخت ئي پت صبر و آرام
زه ها تو تهم بیوفا کمه یا عشه نام
گرځهی یدمیانو تخت تخت ریخ معلوم
په سنګین دل گرځهی اده نوم چون موم
بوا سوس وقته اکر مست و مغرور
کرس عشقن زیاه و سلطنت دور
جیال سلطنت آسوم مم در بو
بوان آسوم مه کانهه پانس برابر
سو تخوت زی نش مم گوم برباد

۴۴

منه نام و ننگ بالکل گوم برباد
کلیت سوی منت لهجه چهویس مه کانم
بانے سوخته چهویس زه مه زانم
بو چه سنهاه زرے بے قراری
وتن ناله سنهاه فریاد و زاری
زجلد بیرون کرن چان سد آرم
نشان عشق جانس گزنس رام

چه انسانن هنزی خصلت دغائی	سراسر کار انسان بے وفائی
بمردم دل گنډان زاه چهوینه دستور	بعهد و قول خود انسان چهونه پور
چهونه انسانتی هیو کانهه دغاباز	چهیم بدعهد و ناساز و فسونساز
مِه انسانن هنزی چهمنه مولی پزه	مَه کرو دیوانگی بیته آک تو گزه
غرض دیوه آسهی کره هک مه بدنام	یمو چیز و بونو هر گز گرځهی رام
چهسے نو لوچ طفل شیر خواره	لیه آنه هیم برماه دت واره واره
زه چهوک ناحق کران پانس جفائی	گرځهی نو زاه مه نش حاجت روائی
چهسی نو چالوز نادیده ته خام	بصد حیله مه کره هک بسته در دام
مه وونت جایه فل بیته کته لوی ته	گلی تته بیول حاصل کنه ائی نه
ینن قصه وین مه کیاه چهو حاصل	مرادس زاه مه نش سپنکه واصل
دِین چهوی تت حکیمس داد شایان	یمس نش سینی بیمار آسان
مه نش مطلب زه نیری نو مولی زاه	دحی نو وَت یمی نو زاه ته بر راه

عجز و زاری کردن عجب ملک نوش لب را بار دیگر

عجب ملکن وچهن یله تند خوئی	به شیرینی کران آهسته گوئی
ستم کر تهم زه اے بیداد گر کیش	به شمشیر جفا کر تهس یو دل ریش
خوشا گیت کرنم با مدارا	زرن چهونه چالو دور میانو یارا

زبد خوئی مولی چهکینه گزنس رام
لیبنه کنهنه باقی تا بهر دن
غمس منتشر اومت چهوم مه خواب و خوردن
مه اسمم زه کته تهم نه یهی عبد از دیداره چانی
غزت بیس التفا نزاو خسته دل و دلداره شیرینی زراه میانی
ناشیر شدن نوش لب را از زبان عجب ملک و
رضا دادن بشرط عهد و پیمان

تکملہ شعر

داغ جگر لکہ لالہ زار زن

وچہت اک بوسہ بیت دزن گلعذار زن

سہس اک خوشی بابہند کر کرا سہس شکوہ شکایت نہایت

کرن نا بیہن سینہ بوزن نسم زاوین وقت شکایات

زہ عاشق کباہ وچھن گرے محو مطلق اک ملاقات اسہ سین

متی فرحت فزا ہتو مشتی جوش

میبا ... دورہ دو وملکی بوش

کرن بلہ عاجزی تم بے نہایت
اشہس دارہ لجم عشقن اثر گوم

عنان اختیار از دست دادم
بدلم پای خرد اندر گل غم

بجنگ عشق زن زخمن لجم زیر
زننگ و نام خود بیزار گشتم

بلاچاری وچھوم تس کن یا الفت
کریومی تا باید دم صبر بسیار

لگوم نہ چارہ عشقن زور دتونم
زہ چہوک آدم بوہس از قسم دیگر

زہ تہ مہ در ازل ٹہی آسو تقدیر
وقف ید تھاوہ ہا بوڑی بین پان

بیاکی کرزہ می سیت عشقبازی
بشہوت کرزہ نہ نفس مہ کن میل

عجب ملکن دیوم کت چہک زہ کہوڑان
قسم ہاوت کرن بلہ عهد و پیمان

مہ گویز سخت و النجہ بہرایت
ازان سیلاب آب از فرق سر گوم

زہ صبر و خرد از دست دادم
غریب زہ گیس درمنزل غم

ہتوم واین لبسوز غم بم و زیر
زعقل و دین خود بیزار گشتم

گیس ازجان و دل شیدا بوتس بیت
دلک سر میانوین گڑہو نہ بازار

بیک زہ صبر و ہوشس نور دتونم
امایت آسوئی قسمت برابر

بدل کرزاہ تہ آت گڑہ ہی بتدبیر
بشرط آنکہ کرہ ہم عهد و پیمان

سوائی عشق کرزہ نہ دستبازی
بگردن سر کشن کر صبر کوی جیل

زکار بد چہ عاشق پاک روزان
زلوم شک دور از خاطر بیک آن

پین ہیت دورہ دورہ سپین
دو شیبوی ... خرد بیگا ... سپین
ننہمی کی شاد ... بکشہی ... شکل
خوشی کر بلبلو ... سپین
شعر ... وچہت ... ششبہ
ننر ... آس وملکہ لولہ ... ششبہ
چوان میس آس

نہایت زن آسو مجنون لیلی شہ
بیکجا عاشق و معشوق آسین
زہ فارغ دل بہت از ذوق آسین
دوان آسن اک اکس جام ... زمی
زسلک عقل و دانش یکطرف پے
چھویمت آس میس ... اول بستی
تہ پیمت بدن گیمت بہ مستی

دربیان تفحص تمودن مادر نوش لب دختر
خود را و وقوف یافتن بر حال وی

ترکہ روزنہ از یار دا غیبار
مشت گوینگ و بدگی مست ہشیار
نہادہ روی بر رخسار زیب
بخواب ناز شوتگ بر فرش زیب
بگردن اک اکس ژہن دست تالی
پین بلہ وارہ دل از عقل خالی

بخانهٔ ناز مست آسم بهت موج | ستاده پریه آسس فوج در فوج

تسنزی ماجه کنُ دلپو ماجه میانی | یمن گو زیر کورن کیاه چھو معنی

دلُس تمه سیت چھک مست ناز نیمژ | پتی چھک بیه ناز مست توره گیمژ

ژلان آسکنه چھوک یژ کالکوی لول | شفیقن ہی چھو نایژ اصلکوی قول

بهر جا باغسی ظلمت چھ گلزار | لب جوین چھو آمُت تازه بسزار

بو چھس زانن شبس ماتور روزن | نوائی قمریاں در باغ بو زن

بهت تت جایه چھک خالی ز اغیار | وچھن مانند بلبل حسن گلزار

مه رستوی ماجه میانی آو نه تاب | در آمد در گلستان همچو مهتاب

گلستانس ته گلرو فیر هر سو | مه ژهانڈنه آیه در گل آن سمن بو

نتوت واژ آس اس یت جایه خفته | بغل اندر بغل باهم گرفته

شونگت یا میت بو وچھنس باشکر لب | گیس رب شر لزن ان یوس پٹ نب

خفافت یژ لجس آزرده سیین | خجل گیه گوس دق افسرده سیین

دپن با ناز دست از غایت قهر | چھوپیزیا ہن بنا میانن اتھن زهر

یهوی چھارسم و آئین اصالت | شرمدارن ژه داوت یژ خجالت

علاوت یژه گمژ آسی ژه میانی | کرت رسوائی عالم کور میانی

حسد ورزی کرت جای محبت | یتهوی شوبیا ادائی حق صحبت

گلگیر

بری ماژه کری اَسه کرته اثبات
کری نیکی ژه یتهو بورت مکافات
زنخت واژ کون جهرس قهر گوم
تهس ون شکرس ما تجس نر یپه یوم
زنخت واژ کون جهرس قهر گوم
تهس ون شکرس ما تجس نر یپه یوم
سزا یانی لبک تهتم بهتو کرت کار
بوزی ما کال ہی ید از ووک قار
ووک وشکه لنک زاه لونس نه
پچھک تحر زنمه کل تحر ما کس نه
ژه چھو یته کنه خطاره چھوم پانس
مه یانی پران علوم زعفرانس
نو منز اسم سهی مه منز کامن
ژه کنه بهم داغ تهوتهم جای پامن
مه کنه زالوم یه توه چھوه دشمن دد ست

ہمنداران رامه نیوُن چھوولن یو ست
فرمه اخلاص نوه ستن کران مه
مشکل یارحت ون زران مه
جهجه چھنه ژه ژه آسی کینه خواہی
خبر چھنه ینه ژه رو بد اتھم رو سیاہی
توی پتژه رو بد نس خشم و تندی
نیژرایان کران نس سر بلندی
بفرزندی وزرامی سر بلندی
عذر خواہی رایہی آو
سرس تمه توره فیرت چھس چھسنه
بولا اشک گنه چھس چھسنه
خطا یه فی المثل میانی اتھ آو
عفو کرته تمه جینس چھن متر راو
غضب متر ان رحم ون بایس جد و اجداد
ژه مه بنه چھو بوسته کظمین الغیظ پر یاد
سرس تمه بهته تحه زِ قرآن کا
پر بهن ته گنهگار

دلس تمہ مندہ چھاو میانو اولاد
مہ دردل حسن ظن آسوم سٹھاہ چانو
کتکوانو مت جاناہ خیرہ سر چھوی
وطن امسند چھوکت ملکس چھوہ کیاہ ذاژ
یہ فتنہ ظاہرا یر پاکرت ژہ
قنبس تہ تیز نارس ملو کرت ژہ
یہ چانی باعثہ ییت مطلبس پل
سہ گیہ شرمندہ ساروی حال ونولس
یہ شہزادہ چھو ترکستانہ آمت
بملک جان ودل عشقی چھو غالب
کرن دیوانہ عشقی ہوشیارن
سہ بڈ ننز کیفیت تمہ باولس سار
زبان شیرین کرن درخوش کلامی
خبر یلہ ماجہ میانی رلح ازانحال
پژرہ بنہ نار ہتولس خار یژ گوس
بجارو زستہ عقل مصلحت بین

بوزاہ نخشیبتہ کمہ کرُ تھمنہ بیداد
متہ ہر لاگت شتھر آسک مہ کرزا نو
ملو مت شورہ سئی نارہ لسر چھوی
لسندی رویہ ییتو ژہ آفتاہ داژ
یہ چانی باعثہ گو لبہ کھمہ وہ
دلو ت سگ کنڈ کلس سو یہ گڈ برت ژہ
قنبس تہ تیز نارس ژہ کرت مِل
تسند احوال ماہ وسال ونولس
یہ عشقن انو متوی چھو نہ پانہ آمت
سوئی رہبر سوئی مطلب بطالب
انان بدنامیاہ یڈ نیک کارن
متر تس سر بسر ہر کس دلس واز
قسم کھت موبمو ونولس تمامی
رٹن سوی کینہ در سینہ ژٹن نال
یہ کژرہ پیہ تژ مگر تس خار یژ گوس
خطا آسو سنہ کھارن برجبین چین

بیدار شدن نوش لب درخانۂ خود و گریہ زاری کردن در فراق یار دلدار

گلریز

گرتھما پیدہ خورشیدار فرہاد
تلخی چھس دوٗن شیرین فریاد
متھیس وامقو عذرا سٔت لس
زلیخا یوسفو ژی پٔت آنی لس
بسلیو تیر عشقن سینہ مالی
کمان زان گوم قد بدواجمالی
تھمتا یاز للہ نازنینہ
پتھری دیوانہ کرتھس ہم جیسہ

تھپاوِت نقد دِل ہت دور ژلوہم
جفاکار وکیتو ژہارت ژہ ڈلوہم
تھیپاہ دِت نقد جاہت دور ژلوہم
جفاکار و شلس سن ژور پیوہم
مدو بار ویدن گوسہم ہم زالت
ہکے نو دور لکس بو زالت
ملالہ گوی لکک کوہ ژہ رو ہکھ

نظر تراوم نہ ڈیوٹھم باغ نی گُل
گژہ میچھم صبح سیٹھم غمکہ شام
نہ ڈیوٹھم یار نہ گلزار آن باغ
ہتم دِن دِن نگارس گلعذارس
وچھوم نہ روی زیبا یارہ ستدوی
بجائی گُل لسینہ خار ڈیوٹھم
دیان آسس دِلس با چشمِ پُر آب
شُو عیشاہ راحتاہ دوشون برماہ آسو
مَژرا نوٗم تژر کرٗم بدنس
نگارا بے مدار سرد مہرا
ہندر لاگت نندر پادِت ژلوہم
ہتو ژلتم ہتو مژراوتھس یو
ہندر پادِت ژلن ژو رے رواچھا
دُرہ خلہ میانہ کِت گوشس ژٹ جای
خریدار وکیو بازارہ ژہارت
ہرے لیس آرہ وَل گلاب یو یو

نہ بوزُم از چمن آواز بلبُل
مصیبت پیوم اشک ادٔ غم کرُم وام
نہ راتکُ عیش الابر جگرہ داغ
لیس ویپش ہمینس نہ لیسارس
نشاناہ کانہہ تس دلدارہ ستدوی
ہتوم ژہانڈن خوانہ مار ڈیوٹھم
سہ مجلس راتچی ماآسہی خواب
خوشی شوٗلس دپن کرماتماہ آسو
وُدان آلو ہتم دِن تس مدنس
بتا ماہ مُنیرا خوب چہرا
فراقاہ للہ وُن تھاوِت ژلوہم
یتم بیہ سَت گژہم شرراوتھس یو
تھوٗن یتھو داغ مستوری رواچھا
ژہ گوشن میانو گو بناتراوتھم مای
ہمہ تاوَن پاوتھم کمہ وانہ گارت
دزس مہتاب زان مہتاب رویو

کمس لطعوریں اقبال بیو ہکھ
چراغ خورشی ژہ ہوزن غمکہ شام
آنہ گُلکوم خورشیدیارہ مو کھ آم
چراغ خورشی ژہ ہوزن غمکہ واو
آنہ گُلکوم خورشیدیارہ مو کھ باد
فروغ نور مرخ ژورہ ہاوم

ہیشتو جمالہ حورہ ہاوم معلوم
پتہ بیہ اماوت چھینہ ہجر ستہ در دل
نتہ زرہ ہانہ کس تیر کانہہ چھینہ داغ بر دل بہ نقشِ بیگبہ
تھچھاہ لدیہ لالہ رویو سوزی سوزی بادی بہ نقش بیگبہ
ژہ نتھم گس سوزی تنو سوزی سرسو بادی بہ
تھمبر گسو گس سوزی سوزی تنو سوزی بادی بہ

گلشن

زرہ زرہ ہبہ ہتھر یاوُن کرتھم ترہ ۲
ژمعصورت لبہ سیتن جھس گریان و سوزان بوزان جنبس راونس یار
چہ پروانہ نبہ زانش ہمبورتہ ماہِ پتاوہ جھٹر راونس یار
فیرکہ وان زرہ پوشتہ سرکہ وودی وتہ ویرہ کرنس
فولہ وان اسہ وان ودِ وودی فاتن ناچ ویرہ کرنس
صنوبر قاتن سرکرنس

ہتو ہا صبحکے خوشبویہ وادو	نتو تس گلعذارس میانہ گرادو
زگر دِرہ ژہ دامن دِ نزہ اوّل	پس انگنہ ٹہنی گژھہ رس برس تل
جفا اندیشہ کس ترااوت سہ مظلوم	کرت کتھہ تھامہِ لاجت پامہِ معصوم
موہت گوہن ونِت چھنہ کینسہ زانان	وُہت گیہ چانہِ پژہ ای جانان جان
موہت گوہن ونِت چھنہ کینسہ زانان	وُہت گیہ چانہِ پژہ ای جانان جان
پرن سینس سپُن تس چانہِ ہولہ	ژہ ڈلوہم لولہ رستیو عہد و قولہ
مدا آسی کرن آخر جُدائی	بِہی چھا سہ طریق حق ادائی
شکستہ دل کرت طناز و مغرور	سمن اندام ببہ بہتھ نہ زنبورہ
ہتو وادوُ ژہ کیاہ زانک مِہ کیاہ گو	گمت چھم والنجہ دمگیر کی برو
بِہی کِت گلشنس منز آن گل اندام	بِہی سرون صحی انزم مِہ پیغام
زہنہ مشعل گیس یاوُن وتِہ گوم	سُو تیلس وِدِ دی شورس زنتہ ہیوم
تنورس عشقنس منز چھس حطب زن	ولس دَدوَن کرم تم سرو سبزن
خزانہ ترام اژولسی بہارس	سُولی دُوہ لوستم پوہ گوم ہارس
ہندر زن بجہ نشرادنہ آفتابہ	بتابم چون طپید ماہِ بتابہ
فولہ ونسی بہارس ارنہ رنگ گوم	مولس عیشکس خضرس شرنگ گوم
دو ہفتچہ زونہِ سر تولتھی گرہن ہیوم	شکوفس شین گلزارس گرہن ہیوم

تمن سرتہ گیہم قوجشن یار
سرچمن ہوش خورشید رخسار
سرچہ نرفانہ نظر کسہ
سرچہ نام میبلہر خام ...
دوہی چہ کوم فولہ راوہ زنبیس
ویس گوم کامہ دیدہ نی آمہ
صحب ناچ

لگوم ورلادہ ہوراکہ
کیا یک پیالہ تجلس گرم ... پیدس
ادہ درژن گیم سرموزہ لاو
زبت کم فشہر نی دتوم متہر می
لذت طاسس ... متہر می
زبت کم ... نی دتوم متہر می
لذت طاسس ... طوسس متہر می

سر اسیمہ گیس جامن دتوم چاک
سُو ترااوت مازہ کرِہ نقش ورنگس
سُو ترااوت منگہ کیاہ بیت پاٹ پرنگس
سُو ترااوت شربت قندن تامہ مولوہ می
سُو ترااوت کرِ اہم نندرتہ ... می
تہتس جانانسی رستوی ...
سلوم اینہ پانس سورتہ فاک

ازالفہ قدرت سرو سہی دال یتمو
شمشاد و صنوبر گویا رغم ہست خم و ہم
گر بلبل صفت سو شیدا بوڈیشت
تاچھوم تالی ذلت دام زلفک زال یتمو
مژگانہ تیر دسیت تاچھوم غربال یتمو

وِداخ آسس دوان ہجرک کران یل   ولو کرتھس یِہ تازہ ینبرزل

غزل خواندن نوش لب

مَدہ بو وچھتھس زالہ سندر مال یتمو
دُور ر بو چانوی ژالہ کوتاہ کال یتمو
فول لولہ باغن لالہ یکھنا سالہ آلوی
بادام چشمہ ہند بو بیٹھا لال یتمو
ہاوسہ چانی رسہ عشقنہ مہ چھوپے لیس
کیاہ غصہ گوی ژلوہم ژہ ہیہ مال یتمو
ناسازہ چانی سوزہ دزس روزہ ناغمگین
رہ تالہ گنڈہم چانو یوژرت تال یتمو
مہ ردی مہ کن ژہ بیہ تھاوت وتہ ہاوت کس
کس بختہ بڈس آسو یتھو اقبال یتمو
خمارہ ہثری عارہ رژی چشم زہر آلود
مس پیالہ چھی کلہ والہ مالا مال یتمو
بیداد عشوہ سیت نیو تھم دِل مہ گو بیداد

سرِ یارہ ونڈی ثمر و قامت کیتہ خرامان
پامال گیس خستہ تہ احوال یتمو
دوکا عشقتہ تی کریوم

سودائی محبت مہ شود راوم مول ہارم مال یتمو
اسے تمین زر چانو مہ نو زرہ ہیمانی زرہ ہیمہ مسہ
انصاف کرون زیادہ زال یتمو سو

دوبارہ یکھنا یارہ مہ چانو
واہ دور ر چانو ہے نال یتمو و جفا
دل روزہ نالی میہ سیون بچھاگ
دل لیکھ نالہ ہمیشن ملا تم چیلا نال یتمو

مجنونہ چھانی میلہ دراَیس لیلہ ژٹت جیل
ڈیٹھم ژہ جنگل بال سنگر مال یتمو

ہیہ مال لوسم لیہ کرستہ ایہ شو ناگیرای
کُس زِتہ تس پھوم سال تلپاتال یتمو

عذرایہ ڈیٹھم وامقنی مایہ دلس جایے
سنیا بس کُس بو ترادِنس گوپال یتمو

دلدارہ خوشدیدارہ دِگر بار ہیتا
مقبول سونرے جان باستقبال یتمو

دربیانِ خشم گرفتن مادر نوش لب بروئی افسون خواندنِ او و تغیر صورت شدن نوش لب را بشکل جانور

زبجرین موج میانی آیہ یا مئت
خجل کرتھس کتھی زانیم ژہ ہش کُور
کمی تھہرن ژہ تیہ آت نادہ واجک
حیا برطاق تھاوُت شرم تراوت
نہ کھوژک ننگ و ناموس نہ عیبس

کرُم تمہ خشم و تندی و ملامت
چھو مایتھو کار بد مستورہ دستور
متہر لاگت کمی ژہ تادہ زاجک
پری تومس خجالت یادہ ناوت
دِزت جایٔ شکیبی دلفریبس

گلشن

نہ کھوژک ننگ و ناموس نہ عیبس
ذِزتہ جایٔ شکیبی دلفریبس رضا ژہ
بپاد ناسنا تھاوُت ماجھوری قضا اتھہ واپس
زمی موکھ عاقبت ما ژتہ ژٔرت کونی اتھو آپو افلاس
تمن سیتین ژٔرت رویہ انتہو تھاوُتسا داغ تھاوُت
بہنڈی فیباسن یام تھاوُتسا نوی منتدہ چھاوُت
بذنیا ناو سانوی بدنام بدنام
گیلہ ازکار بد بدنامیم
تھوتہ ناس پنجالس اندیامیم
قرآن چھانوی امہ اسیم عبد شادی
لسن یامم مصیبت نامرادی
سہ اسن کینہ ژہ و دختر بداختر
میہ اِسن یا مرن بہتر بداختر
لسن بدتر مرن بہتر نہایت
سرم تمہ لعن و طعن بے نہایت

٥١

ہم دردِ دل گوم نہ ہرگز سرایت
کرن آتس تیز زیو ون تیغ ہندی
پرون ضرب سخن اسم بتندی
پشان آسس ہشان اسومتہ ازدل
سوشکر لب تندِ شیرین شمائل
بخشم ازخدا سِنزت آس گیمژ
مرد و نوحس تہ چواباہ پورہ قدرت
زانتس در عشق دلدار
تو محکم لوکوی نار

دپن روزم نہ گژہ درمیان خلق ظاہر
بیکدم جانور صورت امی سیتین کھشت بر
فوکھاہ دتوم پیرت ماتھر سنے یم
کُرن فقراہ یہ مرگ ہوتہ گژہن قاتش
پکس ژٔش تیوت ژرپھمن تھکوس گاتش
دم برد و ژہ اوم تہ

دپُن روزم آمی سیتن کہٹت بر
نتہ گژہ درمیان خلق ظاہر

بپایان رسانیدن جانور حکایت خود پیش معصوم شاہ شہزادہ

دپُن پتو تام بر معصوم شاہس
یہُوی چھوم باعث تبدیل صُورت
مہ واتوم ژہ وِرہ در ملک دُنیا
تہومنہ جز التفحص کانہہ مکاناہ
یمن وِرہن دِہن ژھانڈم بہ دُنیا
ہہر جانب وچھوم در ربع مسکُون
نہ تمُند زاہ نشاناہ در نظر آم
وہہن واژس عمارژ چانہ پٹ یام
عجب ملکن ہُوی ڈیوٹھُم ژہ اہار
تسنزی برائژ وچھومی سوی رخسار
ژہ کُن وچھ وچھ وسان آسس بو برام
نہ بوزت شاہ معصومس ستم گو
دپُن تس روز خوش غم تراد ساری

انت التصاق تس عالم پناہس
گلن تتہ چھس ژلُن چھمنہ کدورت
وپہُن در عالم سفلی و علیا
لبومتہ زاہ تُند نیاہ نشاناہ
بہ فرصت زاہ تہومتہ پای برجا
بشہر و بحر و بہ در کوہ و ہامون
نہ بُوزم زاہ تُند کونہ جایہ پیغام
ژہ ڈیشت خوش ستہا بیٹہس بو بریام
ژلوُم لُو یاہ مہ ڈیشت چانو دیدار
براہِ عاشقی وچھومک سزا دار
بڈت آدہ پانہ لاگوم پان در دام
لبفکر چارہ سازی واریاہ پیو
کمے بو آت غمس منز غمگساری

مسافر لاگتھ ہمرہ ہا ہمت پو
نتراپس وصل آن معشوق چھاوت
ژہ پننس دلبرس تشش داتا وت
بو ترادی سلطنت ژہمتہ تال ژندہ
عہد ژی بیت چھوم یدُ روزہ زندہ
بو ترادی سلطنت ژندہ تال پیرہ
ژہ بیت سی عہد چھوم یدُ زندہ روزہ

سُو دلبر چھانو ژھانڈن ہر سمت پو
ہہر صورت بلہ وت جان جانس
پیم فرن میدُ سارس جہانس
دپُس تتہ شہر یار اشاد بوی
دل فارغ زغم آزاد بوی
مرژ ہا مرم یاد اندر دشت و کہسار
نشاناہ زاہ لبومنہ زان وفادار
یمی پرندہ گیٔ فیرس ہہر سو

لبومنہ لوی آن گگروی دلجو
ہر سو رفتم و جای نہ دیدم
نہ نی تر مقام او شنیدم
خرابی و آبادی رسیدم

شه‌هارون تا رشید آسوک امیراه
بجود و داد و احسان لبے نظیرات
دران وقت آسوتنس کاهنته ثانی
وکا مرئی سکاه اه
باحسان بلطف
باخلاص آسوکیاه صاحب
قیاشتر نامی پاده
عبادت کار و بابرآسوس همیشہ
تلاوت روزگار آسوس همیشہ
فنهین تو بم آسو بالا چشم هامت
بذوق و دل دو بہم آسو خلوت
بهشت باغس اندر جنزایل صحبت
گران اشته آسو قرآنس تلاوت
بذوق و دل دو بہم آسو خلوت
بهشت باغس اندر جنزایل صحبت
گران اشته آسو قرآنس تلاوت

٥٣

تلان از خواندن قرآن حلاوت
دوچهون اک جانوار اه خوب نامت
نهین تو بم سوجی بالا چشم تامت
وجهان مشتاق تس کن گو جهاندار
هتنده رنگ تس گو شوق بسیار
شهس تس کن دهت زوا سو کرتن

همیشہ نفس آسوم نئی تمنّا
همیشہ نفس آسوس نئی تمنّا
کدُن نہ نفس پاکس زاہ تہ مطلب
دو ہہ اکہ دا تو درویشس اکس تش
ببالین گہ بہت کرتس سلاماہ
دیش تم مرحبا چھوی پہ لیاقت
بہن ورہن دتوت نہ دین نفس
دین معصوم شا ہمس کن پہ تعظیم
تسلّی چھوم مہ از دیدار جانان
دیش تم چھی زہ سستی اعتقادس
زدل کہ محو نقشیں ناامیدی
سبب سازس چھ خاصہ کار سازی
توکل کرتہ بر فضل الٰہی
بمطلب واتناون آسیس تیس

گنہ ہوم ترک یا مدد اک دین ہناہ
گنہ ہوم ترک یا مدہ اک دین ہنا
بہن ورہن ہتن نہ دین پہ لب
زہیاری شو آسو امت ببالش
تمنّا دتنہ دیونس کنہتہ چھوی ما
ہنن حاجت کدن شم چھوی نہ طاقت
زہ نفش کیا نیرہ مطلب میا نو کرس
دہہ حاجت نیرہ پانس زہ چھوی ہیم
تہوم ناچارہ دل بہ ہجر و حرمان
چھو یا وریانہ حق ہر نامرادس
چھو ختم ہر سیاہی در سفیدی
اگرچہ چھس زحاجت بے نیازی
کری حاجت روائی ہر چہ خواہی
بصد فرسنگ نیہ تس نیم لحظس

تمثیل آوردن معصوم شاہ قصہ ہارون رشید را

اکی جو گنہ منتش کرومس دفن
بصد فرسنگ یک لحظ گذشت پیو
سراسان آسو پیلے حد زہ تس وحشت گو
ودن ہتہ جانوارن پادشہ ہست
دہمت گو جانور شہ ہست اویزان
ارادہ حق تسین ظاہر بیک آن
ہمیشہ شاہ یلیہ بوهہ مرغ خوش رنگ
شہن ہتف دت میان کف رش زنگ
دبست آواز ہوا مرغ زرافشان

اکی حرکژہ ہتس کرو ہس وُفن گو
اُمید زندگانی تراو ستاہن
ہیچن نہ چشمہ موژرِتھ تموُت گو تنگ
چھو ساران ٹاٹھو آخر جان شیرین
زبیم مرگ خود تھپھ چھو زنس نہ
زیاد تُنڈ کرُتم تیز پرواز
زحد شہر و آبادی نبر دراو
جزیرن منز جزیراہ اک پسند آس
توجن تھپھ جا تو ارس یام تامت
ودُن بخت بدس پیٹ کتو لگس یور
زاعمالِ بد این مشکل بہ پیش آد
مرُن برحق اما میانوی مرُن کر یوٹ
بہر صورت تھوُن رفضلِ حق دل
درین مشکل مہ حاصل کیاہ چھو کہن غم
وُچھن ناواہ یوان از طرف دریا
تہس ژراو ناڈ لیشت وحشت از دور

بصد فرسنگ یک لحظ گژھت پیو
یہ صورت ماسپن میانن گناہن
نہ زانن وارتس اتھ تراوتس زنگ
شوُ دنیا وارآسن یا سو مسکین
اُمید زندگانی سوُرتس نہ
بلغم ہمراز گوشاہ سرفراز
جزیرن منز تھوی گوتیھہ گژھن واو
اندر تت و تھو شہس ژلو بیم ودسواس
کرُن شکرانہٕ جان بر سلامت
مہ ہیو کُس زندہ یانی ژاو در گور
بنت کیاہ آم تقدیرن ژہنوم واو
کمس گو روز بد تھو میانو ہیو کر یواٹ
چھو تس نش حل عقد کل مشکل
یہ لکھوٗمت در ازل آسیم نہ واتم
خلایق تت اندر ہیچون ثریا
بر پستی و ہمہ سیتی رُود مستور

پتہٕ کشتی تراو در دریا تمو
یتھ ہتھ تھوک شہزادہ تمہٕ گژھس
مرخص وقتہٕ گل گنڈِتھ پتہٕ پیس
پیس تم گرم رو اندر دو بدن
زلوس ژراز کینگہ ہا تھو تم دراو
سلاماہ یا ادب کرُن تس باخلاص
امتوس رخصت امیر و تہ وزیرو
الا بہ رود ساری ایستادہ
کھست پیٹ بیوٹھ تختس شاہزادہ
وتھر ہتن فرش مخمل ہای دیبا
کرِک پیرایی خیمہ خوب و زیبا
بہتھ شاہزادہ ناوہ منز دراو
تمو دل تت چھیز رس کن رنگ تاو
گلہ نیہ

جوابا ہم گرس فیرت شہاہ خاص
دپن شہزادن اے مظلوم غمناک
زہ تس چھو کرن پر خیش جای خطرناک
ستنوی زنو سینہ چھو پنہ کانہہ رفیقاہ
زیارہ دوستانہ کانہہ شفیقاہ
ونس ہم پورہ سوداگر بو آسوس
گران نودہ بیم زر بو آسوس
ونس ہم وزر بو سخت
جہازس منز بو آسوس مال و زرہت سفر کرمت ونتھ و بارخت
غلامان و کنیزان ہم و او اسباب منز سہاہ کال
بامرِ حق مخالف واو نار جزیرس پیٹھ دل گوم خوش حال
ہدِت گیہ ناو بیت جزیرس پیٹھ بو تراو
ناکوس پرِہ یامت دوبہ نس دپن
مدارا تم گرس دپن
دمی مالک عوض بوداو منز راو

ملا اتم کرتس دپوتسس دینُن ترٲو
یہ بدمت چھوی دمی تمکوی و چندان
دپوس ہاروں رشیدن چھوس بوز نادان
سبب ونتم بہت کوہ چھوک ژہ تنہا
بہ تنہایی مہ ونتم کیاہ مُدا چھوی
دپس تم چھوس فلان شہرک شہنشاہ
توابع چھیم ستھاہ دانا تہ عاقل
چھہ محرم تم بہ علمِ رمل و تنجیم
چھہ محرم تم بہ علمِ رمل و تنجیم
بسعد و نحس دانستن چھ ماہر
دپوم تموی یوُن نورت ژہ کنو گبُ
بسیس طرفس گژھُن لازم تہ ملزوم
ژلک نے بیم چھوی قطعِ حیاتی
کمر بستہ بخون شاہ جہان چھوی
وزیرن کُن دپوم ونتو تمکو سر
مہ چھومنہ تابِ جنگ آن شہنشاہ

دِمی مالک عوض بو داد مشراوُ
مخور غم روز راضی شاد و خندان
ژہ آسک شاہزادہ چھوک توی ہیان
ژہ ہمدم سیت چھی نہ ہم وطن ہا
پتہ چھوپہ شوق کتہ ذوق خدا چھوی
قسنو شیہ چھوم ستھاہ بدحشمت و جاہ
مدبر مصلحت اندیش قابل
کران راز سماواتی بہ تنجیم
کران راز سماواتی چھ تفہیم
تمن نِش راز پوشیدہ بظاہر
زملک خود ژہ روزن جای چھوی لُب
رتس تا مت رنگ رت چھوی ژہ کنو شوم
اِذا ہاروُن رشیدہ نہ دستہ واتی
اگر در خاطر روزک خوف جان چھوی
مہ رتس ستین عداوت چھومنہ ظاہر
درین مشکل مہ ونتو چارہ چھوم کیاہ

تنگہ تہ چھ بسیس طرفس چھوس آسمان
ژتین میانوی بسیس طرفس پتہ اسان تمنہ تہ منتہ
وپکن چھوس بو اژ وحشت ملکن چھیو اتہ اوس کیاہ چھو چھر نہ چارہ سرتو ہم
تصرف ہار طرف ملک نکار تہ بہتر ین مشکل چارہ تہ ہم بوم
ستھاہ ورملک جایہ ماہ ست کینثہ تمن بہتر اوس وزیرو
پتہ ژنتاک او چھوی مہ ژہ روزن تہ مہ بہتر چھوی اوس ہیو
سمت تدبیر ین مصلاح ہیو

تمن میانوی گرہ نہ بہتر
تمن میانوی چھوی ژہ بہتر
صلاح بنک وزیرن چھوی زنہ کر
سکونت منز روزن بیان اوس وزیرن
شر طاچھوی بت رتس ست جایہ روزن
شنوی زان بدیر چھوی چھوون بیانو بوزان
نمی ستین ژرلی کانگل ستارس

55

دوانی چھوی نجومستکس و تارس
توی تنہا چھوس بت جایہ روزت
زفوق دمی جان زبایہ روزت
میسر چھیم ضیا فتہای شاہی
کباب تان و بریان مرغ و ماہی
ونان بادل اندر کن شاہ ہاروُن
تو بستنہ بو چھو عدا ہاروُن ونن
نجم تکتہ تاچک اسو مت پتہ چھوک
توی چیلہ ونت تہوت کاسومت چھوک
ہم ما منز دسس بدرای اسم
تہ بود نام ونشان ورای اسم
دغابی بہ نفس الامر کرس یسے و تباہی
یہ صلتن زالومت چھوک ژبس ہت پادشاہی
کران اکر چھم شاہس بات پیادہ

یہ اصلن زانومت چھوک شدتہ سادہ
دپن ہارون رشیدس بر و نتھہ کن یک
کباب و تالن ہتوک یا ہمدگر کھن
برت سابوت آسس ما زرانہ
قلمتراشاہ کڈن نازک سہاہ تیز
قلمتراشس ورت چون یار ہمراز
سپن ہارون سہاہ ممنون احسان
زہ حرمان وارکرتھم وارہ خوبی
انہی کیاہ میانہ دستہ شکر احسان
ولیکن نعمتک حق نکھ والن
قبول یدوی کرک چھوم خدمتس عرض
ییتھے پاٹھن زہ آپرتھم بہ عزت
اجابت تم تھوس یم توج قلمتراش
تمی لحظہ بہ تقدیر خداوند
بزور عطہ ژالیس شراک نالس
بحق تسلیم کرتھم جانِ شیرین

کران اکثر چھ شاہس مات پیادہ
بو چھوس زانان فاقہ ماژہ آسک
شراب و آب پاکیزہ ہتوک چن
مکلف خاصہ بردستار خوانہ
ورت تت ماز آپرنس کرت ریز
ہتن ہارون رشیدس آپرن ماز
دپن شہزادس اے یار مہربان
معاوضہ خدمتہ زہ تہ میان شوبی
مسافر پانہ چھوس بے دست و سامان
چھو بہ حق امر حق برحق چھو پالن
ادا کرہا بو چھانی خدمتک قرض
تتھے بو آپراے زی بہ شفقت
ورت تت ماز آپرنس کرت قاش
بناگر آیہ شہزادس کو ڈرپوند
وست پیو گومتس تبدیل حالس
قضا گو کار کرتھی ڈلوتھ آئین

گلمرینہ

یمن انا الیہ راجعون تام
زرن نہ دل کرن در کام و ناکام
پیٹھ حیران بعلم کبریائی
عیان تم ذیو طہ تقدیر الٰہی
دوکس یہ نوہس چھوکس پیٹھ یوس زن نون
جگر ہارون رشیدس گو پر از خون
قضا گو کار کرتھی ڈلوتھ آئین
بحق تسلیم کرتھم جانِ شیرین
ونان شرمندگی ہت اسو یا حق
کھتوم یارب بگردن خون ناحق
ونن تقدیر ایزدو گو کرت کار
یہ چھا ہی قضا ہر کانہہ چھو لاچار
رضای حق قضا امسند لاریب
بدست بندہ لکھو مت اسو اخ غیب
محض توچھا اکو ونن اسو مقسوم

معلوم
تہ چھ کمینہ علم غیب
نس آسو خبران
شہباہ شہزادہ سند آسن ان مرغ طیران
چھن پید اسپن آن
پرستر دوغ ونر
ثواب شت تہ ہمہ جانان
دل ناشاد بہ مست جانوروون
بلاشک مے چھوا مست خطروون
گرم البتہ زمین جای پرواز
مرغ تیز پرواز نس سرن باز
یارن پرواز تراون
باغس اندر واتنا ون سرتو شاہ
ونہت تہ شہزادہ سرو جانور
سیوادان دیتی مسرور ستو و چھم کیاہ
نکھ بنو بس تہ تھنس ڈرتو وہ ناگاہ
بجب آسو ونس پتھ وا
بیکبارعت بوتو کانہہ واتنہ زاہ
تھچن ورن تہ

تکلشن

کوہن پوپاف عالم گو تیر انوار
زخواب خوش سیتن پہ شہزادہ بیدار
بانصاف او گونت پنجرس نش سیتن
زبان بانوش لب موثران بیرپتی زمانه
ژه ونیم کہ بیتہ مازوله زلیخائی
دیپ تمہ بیتہ لیس بہجت ژرا رات
تمس الہ امسی تیتن پہ کار شیمار
جدا گو لیس تما الغنی ولا آرام
سو ضیا و غمس گو آرام دردام
نبرتمه جاپه نیرت آو بیبی
گڑان رحمت سفر ساروی مهتیا
زنشتر او ان خیال پادشاہی
گڑان ربس دوہس سفر پیچ تیاری
زیت بله آفتاب مغرب بیچ جای

یدرد ربان ډیو هئ تیغ در کف
پرئ حمد و ثنا اش داره هارئ
کرئ تصدیق دل بر خواهش حق
یه افسانه وئت معصوم شاهئ
نظر کرد چهته قسمت کیاه مقدر
ژه بد آمسی نصیبه یار ډیشئ
خدا بے شک تمس نش واتاوی
ډیل اتو تام آتهس واتاون
ډنی آمه پته بو قصه بو زکن دار

تمی درجه وتهوی پټ رحله مصحف
دوگانه بهر شکر انه گذارئ
په تسلیم قضا گو واره صادق
دیئ بانوش لب تم نیک خواهئ
چهوتس تتو واتتوی لیس یو مقرر
بدنیاروی آن دلدار ډیشئ
زییش مرگ تمسند روی هلوی
بجای خود گتر هست تم ډاف تراون
بهوش گوش بو ژو روز هشیاره

تیاری کرون معصوم شاه په سفر بیت الامان ورفتن بدالطف

پگاه بله واپو صبح کوبس زرین
نهنگ زنگئ شب دراو تنها
هزیمت کهت شین خیمه کډئ پت
سپئ فیروز شاه روز بر شب
ز نصرت فرده هت باد صبا آو

لډئ یرابرق صرصر قدم زین
ستاده رود پوشیده خو ز نها
ز وحشت رود اندر کنج ظلمت
هتئ باکام زدین جام برلب
شب غم دراو روز خورمی آو

شتن کمر خیمه تاریک برپای
قفس بهت شاهزاده دراو در راه
موافق تمن خدمتگار همراه
مڑان بیت الامان کئ وقت بیتزی
بسامان گو روان باصد عزیزی
مڑان بیت الامان کئ وقت بیتزی
بسامان گو روان باصد عزیزی
اکس تحظس ترگ نه زاه نه آرام
اکس ... از صبح تا شام
تکن چون بادیک از تس در راه
گرچی تر زو تم اتس موی زاه
صبا یون شکته رفتار تس کی
سفر واده کرت تم واته
غلام میتو تسه از سمخی پهترین
قو کلک شیطان خیانه کرنه گمراه
تمن تنها ډلس براوت اگر راه

کلس پٹ ہت قفس تتھا پکال آسو
وَنان آسوا ے رنج اندیش آسمانس
وَنان آسو آسمانس اے رنج اندیش
اُنہی کیاہ مارنہ سیتی ژہ حاصل
ہمین نوع آسو دُون رہن گران گشت
وُٹھن پٹ جان واتُس از مشقت
دلیل الحائر پٹن ہاوُنس وَت
تُسُند تیر دُعا بہ آسمان واتو
قفس تھاوُن کُلس یکسو اوبران
پٹرن گوڈہ اسم حافظ جسم و جانس
جنو یامت وچھوک نامت بخشم آس
مگر از جان ژہ چھوک بیزار گومت
رٹوک منز باگ اند اند گیر کرُمس
پرژہن ہتومس کتھ کو چھوک از کجا آک
میان صد بلا کتھہ آک سالم
بکام اژدہا پانی کتھو ژاک

براہ دُور بے رہبر پکان آسو
بو کر تھس بے خبر غم نشہ زانس
بو کر تھس بے گنہ بیگانہ خویش
اُنُوت کُس ہمیا تُہیو ژی پیش مشکل
کڈان منزل کتھوی ژُ تو در دشت درد شت
ہرے یس نہ ہمت تمت فیور نہ پت
منجع یاری ژحق سینس مروّت
بتوفیق خدا بیت الامان واتو
کھٹت از چشم مردم جانور سان
دُرن دل ژاد منز بیت الامانس
لصد وسواس ژہ ہتومس کرُن تراس
بشر نزدیک دُور از خیر بیوشت
ستمگار و شدید و جبر کرہ مس
چگونہ ژاک در ملک خطرناک
ژہ پانس کتو نہایت دراک ظالم
ہلس پنس کتھولایت بدڈت شراک

۵۸

وچھیت معصوم شاہ خوش دل اسین تس
پتش بانوی جن زاو بامت
سرن بہر ادب خم سرو قامت
تمت کرنس بصد آداب تسلیم
دُعای مال و جان کرُنس بہ تعظیم
دپس تمہ کیاہ ژہ چھوی پیغام انوُمت
دپس تمہ بہر دختر خون سنیمت
جگر چھوم بہر پیغام وُنی تمہ پنتھم رانس سوم
بجلدی گورہ بند پیغام آب انتر بیت الامانس
ستمہ نار انتر بیت الامن گڈن پیوم
سپیچ تاب نار ستھہ چھم زون لجنہ مشکاہ آسنہ وت
سفر ژنتھی وات ستھ دون ژہ اسوس معلوم بیزنوش لب ہت
ژُوی ازان آسوس بسہ بیوستہ بیر

بچھم محنت ستھاہ آسمنہ دزوت
نوچھم ازحد ہمہ خواری و مشقت
پیام عمر با فرحت اُترامت
بو چھوس از نوش لب امت بخرامت
گرزن بیچ تس نس واتہ زاہ
واکس تم یانہ حق نس آسم ہمراہ
ہلس پنس کتھولایت بدٹ شراک
بکام اژدہا پانی کتھو ژاک
گئیتی

مچھم ہمراہ اُمر وارہ بوزو
مہ تراو و وُتھ اتھ تَوہ دور روزو
سین خوش تم ستھاہ لاران گی نام
ونک تُس پادشاہ بائی یہ پیغام
بجر یلہ گورہ منز تمہ ماج بوزن
کنیز راہ شاہزادس نشہ سوزن
سو پانس پیت تمہ یہ دونہہ کنی

گلہ شعر
وُنی کیاہ کتھ چھو مالس ٹاٹھو فرزند
بزاری چھوس پہ منگومت از خداوند خداین ترایہ
پہ دوہتمت چھوی ژھن منگ منگ زبانہ زیادہ زاہ پیادہ آسوس
وچھان آسس ژھتی ژہا زبانہ از حد نشن تیہ روی آسوس
عزتہ آسو سارنی از پہ یومت نازنین خوی آواز
چھونہ در صحن پہ زلون زونہ وناز کرمت جام آواز
پہ عیش وناز کرمت آسومست گہہ راز
دوہہ آکہ آسو ناز رُود گہہ راز
سہ آہنگ نے زیر و عنبر
سپند و عود و صندل اشک و عنبر
وزان چھوان دِل و تنس پہ مجمر
نواساز آس آواز و مساز
عشرت بازوش باناز ہمراز
وزانی آسو سوز چنگ و ستار

براحت زاہ تہ رُود سنہ زمانے	سلامت وات تو اقبال چانے
ہمانٔدم دراد دِل ہت نوش لب آؤ	عزت زنان کوٗر ڈیشت ماجہ ژٔو ژاو
زحالِ پیش ڈیٹھن صابہ گیمُر	کنج زنان پنجرس منز مایہ گیمُر
ژھس نیرت وچھت آس کورہ کن باک	لجس دگ اشک ترس گوس دلچاک
دُعا پرُس بافسون از دلِ صاف	ڈلوس از دم سُوزم یکدم ژلس شاف
بُت مہ رو سپن از خوی اصلی	تژھی گیہ ایژھ پریزاد آس نسلی
بر شفقت تنگ رٹ تمہ ماجہ دریہ	وتن بوسہ سُہاہ پہ روی دختر
وچھن تمہ کورہ یامت روی مادر	کھورن تل تراونس از عاجزی سر
دُوک ڈیشت اکس اک ماجہ کورو	تژہ تہ مہ یوت دور کیاہ زن یو
خُدائی وُچھتہ کیاہ گیہ زندہ پانہ	لکھت تی آسو ناحق گو بہانہ
رچھک از عجیب ز آفات و بلیات	تہوک زندہ دوبارہ کُر ملاقات
اکس اک میچہ بعد از دوازدہ سال	کرک باہم دگر تقریر احوال
پرژہوس ماجہ ژِہ یم اتنات سوکس کس	چھو ماد ایشس کجا و ذات کیاہ چھس
سُہاہ یم چانہ پژہ تو جستہ پھ خواری	وتن پانس ایذا کرنے ژہ یاری
دِپس تمہ بخشنک شہزادہ خاص	چھو مقبل صاحب ہمت باخلاص
وُنی کیاہ کتھ چھو مالس ٹاٹھو فرزند	بزاری چھوس یہ منگومت از خداوند

۵۹

وزانی عود و عنبر آسو در نار
لوان کیاہ آسو شتند نور کوی گاہ
تمی سات تو واژس بت آگاہ
نظر یامت پیم بر روی تس تام
زسینہ غم ژلوم پہ بہتس یو بدنام
پتشس روز کس بہتھی مقابل
مرکن وچھ وچھ امس نایب گودل
نوم کس دورہ مسند عال ڈیشان
امس مرکن وچھت دل آسو لوبان
سر امس سوی کسین بے دل یاہیو لا
نتھ تہ بہتہ بہرہ گل گژہ پہ نو شتو لا
متعقص گوس عشرت شوقہ میاتی
سر ووس ذوق راوس ذوقہ میاتی
بہر اطراف دام و دات ہتو ہم
بدل دا تمول در دات ہتو ہم

گلرنه

مه ديومس جانو تو دتن چهو شوار
گڙهن بيت الامان پچهو كينسه مند كار
كڏن اڙتن بامس شهر ياري
سفر پرادن ته ترادن تاجداري
كرن شاهي امي يوره ميانه يه مراهم
سپين بكيدم بچهو كس مياني يو ممنون
رفاقت امه كرم كرنس يو ممنون
وندت لگنس پد مياتن مڻگو خون

رفاقت امه كرم كرنس يو ممنون
وندت لگنس پد مياتن منگو خون
بغمخواري امي كرياي ميانوي
پنن هر ملس ته لگنس آي ميانوي
سپين يله بامئس مند حال معلوم
ان پانس ته شهزاده معصوم
سٽهاه كرتس دلاساي مدارا

گڙ توم زري هيومه گڙ مه غمگسار
گڙهوم زري ايسندي انبشر
بو اسس وڙه نبشر
بو ادواته فلوا مه امسد
وداني ديوانه پنج آسمه ته اميد
مه سنده ودم اسس بو نوميد
مه سرگزمه اسس
اين دختر آسيت آسان
مشكل گڙدم عاني سيت احسان

بهر اطراف دام و دانه تهو هم
امس يله شوته مياني ذوق گو گم
بهن تهو هم مه درزرين قفس جاي
بپيش روي خود تهونس سر طاق
آهي نهجه مه كڏتت جايه كنه دوه
لجس يله پنجرس اندر بتقدير
امس گيه ميان بيماري سٽهاه سخت
لڙن لڙه خاك گو غمناك بسيار
كتهو ميانو سپين شاداب و خوش حال
ونن هتومس پنن احوال جانسوز
بوجهس مشهور شاهن كورديومس
لكهت آسوم گڙهن درماتم غم
سراسر بادمس عشقن حقيقت
ڏوس دل ناره يوزت عارتڙ آس
همت ته دل دهي كرنم لبصد سوز
بهيم يڏوي مه ترادن پادشاهي

بدل داڻه مولئ در دانه تهو هم
وڙهس يوزاله عمداً پان لاگم
تورش نخته تمكو آسو سنه پر واي
بهت بي جفت مه كرن آسو مشتاق
دلس پٽ زان بهت آسوس غم كوه
هتوم بيمار لاگن بهر تدبير
مهوس كرتوت شاهي تاج ته تخت
مه پردس چاك دتو آيس يگفتار
بهر دل مه كرنم پرسش حال
بيان كرمس پنن احوال دل سوز
مه رستوي كانهته اولاد اچهونه لس
بهر صورت مه دڙنم جانور زم
تهه تهه طالبس پير طريقت
كرن مه سبت درغمها اتهد واس
نمت يوماجه مالس لڙس زه خوش روز
شوم بي همراه تو راهي

منون احسان نعمت
بوكره تهس واريابه ناز و نعمت رحمت
پچهن مسكاتس
زه تراوت سانه يابت بو بن نس ماجه
ذوتهم وون اپن
شاباتس روي پپو نور
شاباتس
همس راهم بونهس زنده ذو
نور
غيرت
يانس
زه بوني مرحباتا بابتس
زري
تهمه ترو
بعقد شرع
توكره تهس خوش جانو دسيت
بوني كرزاد غم اڙه محله خانس
سخنم
تراڻ بتهبيت

گلہ بند

تمی سینی ہا شتند پیغام اظہار
لیوتسن ہش یاہ پیام آن

ژہ لکھہ نامہ تمس کنتونی چھو ولاؤ وکار
بجلدی سوز قاصد کرتہ تدبیر تا جیب

نامہ نوشتن بجانب نوش لب نازمست

پیوی نوش لب تا ماک اشارہ
سیتین از مادرہ خود بہر چارہ
ولول اتلن از بہر محبوب
قلمہ ولول اتھ شیا کن نامہ مکتوب

کرُن نیتھر بعقد شرع پانس
ز چشمِ غیر از تامت چھہ مستور
یہ چھم خواہر بو چھوس امُسند برادر
ہنی گنز رت دیچھن بو چھوس امس کنُ
یہ گل تس بلبلس کرتن حوالہ
ہکھے ژ ہانڈتن رضا میانی چھوتن منز
منے منز جای چھک اک اکسنزی پور
منے منز جای چھک اک اکسنزی پوُر
مہ کرُمت عہد وپیمان باخدا چھوم
زبد عہدی چھہ سپنان آدمی خوار
دپس تمہ حال ہتستد چھومنہ معلوم
سُونت ژ ہنومُت چھو ترکستانس اندر
خدائی زانہ تس کیاہ آو در پیش
دپس معصوم شاہن میان گت بوز
بنامِ نازمست کر نامہ مرقوم
یقین چھوم تی سُو زندہ آسہ ہر گاہ

خوشی کر تراو غم اژہ محلہ خانس
دپس یم بوزہ یژاہ کت کریہ منظور
کرس کتھہ بد نظر زانتن چھو مادر
چھوہ بہتر کلا ماہ ییتھو کرُن نن
یمس اُمُسند چھو داغ دل چو لالہ
یمن ہجران زدان کر وصلکوی سنز
چھہ گیمت ہردوکس از عاشقی دوُر
چھہ گیمت ہر دوکس در عشق مشہور
یہ معشوق عاشقس واتن مدا چھوم
یوان اندا. عذاب حق گرفتار
خبر چھا آسہ کتو لگومُت سو مظلوم
کنُوی زنو تراومُت ویرانس اندر
زندی چھا اُونہ یا تل موُد دلریش
خطاہ ہت ملک بحرین قاصدہ سوز
عجب ملکن خبر تس آسہ معلوم
تمس نِش آسہ واتن گاہ وبیگانہ

کرن خوش مضمون گہارن
زبجر دل در مضمون بارن
بکاغذ از عبارت مخشہ صاف قند حرف
معنی بیچ بیچان شرح تنجرف
بنجون دید لکھونس در نامہ مرقوم
غزل شوقک کرن در نامہ مرقوم

61

میان نرزیبائی چھ منظوم
سلام وادعیہ لکھونس وپیش
ونتن نام لدن سوی وفا کیش

غزل نوش لب

چھم یوچی گیمت مستہ مہ یاد
پیوی نازہ میانی زاہ تہ یاد
از سالہ انتن بالہ یار
اکسک ژہ میانی غمگسار
مشراوتھس کیاہ یہ لانہ یہ گوی ژہ مہ راہ
از سالہ انتن بالہ یار
ولول اتن مُقل لالہ زار
ورسئے گلن آوی بہار
از سالہ انتن بالہ یار

چھم لولچی گیمتہ مہ یاد
گوئینا کُنن پیغام یار
تس کُن مہ کل چھم رات دِن
ہیہ ہس پتہ پتہ چھومنہ وار
لاگت چو بلبل ون دِمس
ینبرزلن کیاہ چھوس خمار
تراوت ژلوم تھاوت فراق
مَنہ وت اُنی ونہس بو زار
پروانہ لاگت گت کرس
چھم کل تھنز مول چھومنہ ہار
لیہ لو کسناوم تم وچھان
ہیہ تن مہ ڈولم اند مزار
شراون شین زن گاجنس
دل ہت ژلوم دلکوی قرار
تیر بلا دتونم کشہ!
لشہ ناسُولس ہیہ لولہ نار

ہیوی تاثرہ میانوی زاہ تہ یاد
از سالہ انتن بالہ یار
چھس تمنبہ لیمشہ کرو چھن
از سالہ انتن بالہ یار
منز سنبلن زاگے ہمس
از سالہ انتن بالہ یار
چھوم لولہ جگرس اشتیاق
از سالہ انتن بالہ یار
تنت شمعرولس تل مرس
از سالہ انتن بالہ یار
ییہ ناتہ بال اَدہ مارہ پان
از سالہ انتن بالہ یار
گل زالہ عشقنہ لاجنس
از سالہ انتن بالہ یار
رُودم گژھت وُپرن نشہ
از سالہ انتن بالہ یار

از سالہ انتن بالہ یار
زولہ چھمنہ درد دل چھوم امار
از سالہ انتن بالہ یار
مس پیالہ دتوم عشقنوی
چھس چھومنہ لارس گت کنوی
چھس منتظر در انتظار

٦٢

از سالہ انتن بالہ یار
از چھس گرس احوال میانو
ییہ نامہ زلہ ہم کرہ بار
از سالہ انتن بالہ یار

دیوان وُن تس دلبرس

شکستہ

وس بارہ ناچشم سرہ گوم بیداد [illegible] یاد [illegible] سرہ آزاد [illegible] یاد

تس یاد پمتا [illegible] سرہ ہم [illegible] الف میم

[illegible] تس [illegible] یاد [illegible] صاد

ابرو نون [illegible] پمتا کرہ ہم یاد

تس یاد [illegible] عذرا

ہمسرو [illegible] تراہ نظارہ

منت [illegible] انہ فرہاد

شیرین [illegible] پمتا سرہ ہم یاد

وس یاد [illegible] تھاوت یاد

[illegible] پیوم تراوت [illegible]

ایوان تمس چھوبہ دانہ عمار	از سالہ انتن بالہ یار
تراوت تراوم تھاوت فراق	چھوم لولہ جگرس اشتیاق
منہ مت انن وہنس بو نار	الہ سالہ انتن بالہ یار
ینہ ہاونم حسن عجیب	دیوانہ کرنس نوش لب
از فان و مان کرنس قرار	از سالہ انتن بالہ یار
کتو گوم متو کرنم مہ جیل	تس بیتہ در ایس کرانہ لیل
آخر دیچھوم ناپائیدار	از سالہ انتن بالہ یار
ناگرای ڈونگنم ناگتسی	ہیہ مال بوتت بیٹ زاگتسی
تس بیتہ مہ راوم لوکہ چار	از سالہ انتن بالہ یار
شامن غلوم کرتھی سوگرای	پائن مہ تھاوت گوم جای
دامن رٹس روزِ شمار	از سالہ انتن بالہ یار
لیس نالہ یدلنس عشقہ نار	سوی نالہ کیاہ گو ہجر یار
مقبول کرنس دلفگار	از سالہ انتن بالہ یار

غزل دیگر از نوش لب میگوید

وس بارہ متو از پیوم یاد	تس یاد پمتا کرہ ہم یاد

تنہ آشفتہ دل پیوم در دام

وز تس تس استیوم بیداد

تس یاد پمتا کرہ ہم یاد

نزدیک وانت دور پیوم

معلوم چھمنہ کرہ ونہ [illegible]

معصوم کرن تس [illegible] گوم

تس یاد پمتا کرہ ہم یاد

ہم چھوکھ ہمدم تس دل شاد

تس یاد پمتا کرہ ہم یاد

اشریت [illegible] دوان کرہ ہمن

تس ازلی [illegible]

تس یاد پمتا کرہ ہم یاد

از غمزہ [illegible] تس ناوک زن صیاد

تکان [illegible] در شیراز

تس یاد پمتا کرہ ہم یاد [illegible] اعتماد

گلہ بند

مرزا نمہ در سخن لعل شکر بار
کرن تس قاصد س کن تیغ گفتار
پھوم پیغام امر شند

پینمت رسہ کتھو انجام
کیاہ معلوم
ترکستان ولایت واتا وکھ
بشیانہ نندرہ ہتو ریتہ نیادہ نادو [illegible]

مرزت پھاز نزہ گومت کاہنہ دوبارہ
پہ نیر چھی ترک آوارہ مارہ
نی کتھہ قاصد س سیتین کران آس
زنہ گس پھو چشم اش ہران آس
کیتزاہ آیہ پیدہ تس ای سمندر
عجب ملک اوون تاون واتو رود
اما چھوس رنگ روپس نور و ظلمت
کوہ ترمبی ہلالا ہیو سو گلمت
نزواری خبر لبوزت سہ دراپہ

بو بوکھ آلیس یژ لاچار
پالیس ییہ نا لالیس تاد
لش ہیوم دور ر گوم راوان
بکیس منگہ کس استمداد
دل ژلہ ہت گوم جادوگار
پلہ کتو یت وتہ یہس بے زاد
تم شرومہرن تراونم مای
عارضی چھونہ عشق بے بنیاد
اے خبہ ارض و آسمان افروز
فیروز ییہو روژ افزون یاد

رژہ رژہ درالیس ژہ ہارنہ یار
تس یاد پمنا کرہ ہم یاد
دشہ چھوم دشہ پٹ دشراوان
تس یاد پمنا کرہ ہم یاد
شلہ شاتر کرنس یژ بزگار
تس یاد پمنا کرہ ہم یاد
یم ہیہ چھہ رٹہ شنبہ عنز جای
تس یاد پمنا کرہ ہم یاد
مقبول کانچھان چھوی شب و روز
تس یاد پمنا کرہ ہم یاد

نواز شتاہ ہت باد صبا زو
بہ بحرین آو در درگاہ شہ زاد
خبر بوزت لسہ گیہ خوشنود و خرم
بہ پیش خود سو قاصد منگہ ناوُن
برن نامہ ہرن چشمو کنی خون

دوارہ سوئی بحرین ژلن ہوا گو
بقصر ناز مست از محرمی زاد
سین زن تازہ گلدستہ زشبنم
عنایت نامہ تس دربیش بھاون
جنون الولس دلس بوزت سو مضمون

کرن نہ نابہ سیتی کتھہ وایہ
نمر بیاہ بیو چھس روزت بریس نس
ہشومت نیرت افسردہ مکس
ہچھر بار گچھن نازہین نس
زنہجر بیومت زنان سو سین
کلہ پس تس پتہ بیومت بہ گرد
ہیبت انس نیر از بانبہ ہم
کلداری کلناری کن زرد

[illegible] زخت عنبر تر اوغان پھیر کس
[illegible] ماشعہ نور زنت [illegible] شمش عشق غمم پھیر جمع
اندن زن روی گلناری [illegible] ہم نہ بالو
ریتما زن چیرہ بوباہ [illegible] سہ کتھہ انددرہ ژہ ثابت قدم ہیو
[illegible] پیپہ جام زنتہ [illegible] گچھو
حرم خان [illegible] نیہ زن یسہ چھو ژرہ [illegible] بہ
خورمر دل [illegible] اعشق اولس لب [illegible] نبی کیاہ [illegible] نبت
[illegible] مشفق بنہ نیس [illegible]
[illegible] ونسامت ژرہ ونتم [illegible]

کمن طرفن لگوک تقدیرہ سیتی
عجب ملکن دپس یہ راژ از باغ
بزت دتوہس یقین زانوم بو مودس
پتہ جانگ تہ پانک کنہہ غم کھیوم
دنیوم از طالع بدکیاہ بنت آم
بو فیورس عالمس ژہ ہارن سو دلدار
بہر جانب دتم تس گکر خس ون
ترہ ھی آسم منس عشقن حراقت
چھو دور عاشقن مرتن علامت
دوان آسوس قدم از صبح تا شام
مہ بوزہم نہ تسند کونہ جایہ پیغام
وچھو منہ روی آن مہ روی زیبا
وچھن ہن ہن گجم نارہ دزم تن
بو چھوس دمت سراپا لولہ نارہ
شکوہ وسلطنت ترادم مہ تس پت
مہ راوان راژ ون میدانی منز

غمن ماگوی بدل تدبیرہ سیتی
تولت نیومس تہ تھوہم بر جگر داغ
رچھن آسوس خدایس زندہ رودس
دلیکن یار راون پذ ستم گوم
ونت کس زاہ ترنم صبحی شام
کذم محنت بغایت رنج بسیار
ژدکو کنجل عالمس فیورس کنوی زن
تہ ونہ ہا چھومنہ ونس شم مہ طاقت
چھو دور یارہ تسند یارس قیامت
پتہر ہیو کھنہ زاہ ساتھاہ یا آرام
نشاتاہ کنہہ تہ کرتسند کونہ آم
توی چھوس گلستوی ہیچون ہلا لاہ
ہہن ونہ کرالو چھومنہ لولہ زخمن
سومی آسیم پتو تا پائیدارہ
بیس کن ماتمس ون آسہ رغبت
سہ ما آسیم بہت بیگانی منز

مخلمس
کونین تہ غارنی فیورس کنوی زن ستن
تمس یارا سیہ دل اغیارہ نی ژرو پاری
دوان آسس کونی زن ون ژرو پاری
پہ بیہودہ نو جم ما ایتہ خواری
پیس تہ نہ سرکرتہ از خاطر ژہ غم دور
تہ چھی اندر وفاداری اسہ ماہ پور
نیش ون تاصداہ امت چھوس تمسند
خطا ہست از صبا رقا اسہ چھوس تند
سوخط اتمہ آسہ لکھوت جانہ پایت
تمس فیرت بوقت جانی حقیقت
تمس اندر تمس یو جان خواری
خطس اندر تمس بو جان خواری
مہ بجنیہ غم کتری بو غمگساری
مہ بجنیہ غم اکبرین مضمون
مہ ترکھون رنگین موزون
غزل جنا غزل رنگین موزون
بابیات ژغزل ارنہ یتک رتزی
حرب ہیر کرن ازن یتک ریزی

جواب نامہ تس سوزن یہ تزی
غزل او نشتن نازمست
بجانب تو شس لب

فصل بہار آمد
خوشبو گلشن مبارک
نیرون ز دل بر آمد
غم بلبلن مبارک
ایجو روشس پری زاد
قد چاتو تازہ شمشاد
دلومت چھو سرو آزاد
تم کا کلن مبارک
ژہ ہاوک
اختیار دید
گلزار من سرہ چھاوک
یامت نظر ژہ تراوک
بادم فونن مبارک

گلریز

مقبولہ راہ دلبر
مو پیک بسوای رہبر
ہے ژ انہ پیسردی کر
ما جیدلن مبارک

عبادت تت شخص ئی اس پچھر
تہچہ پاہمن پچھم ہا تہ چھم م پچھم

لو ا سوس پچاہ پوژہ غمگین ہانہایت
ویکن اسنہ جای شکایت
وچھت از تا پچھا نوی گوم خوشدل
قرارجان ودل مہ گوم حاصل

فتوح تازہ گو حاصل با دو قات
کہ مکتوب آمدہ نصف الملاقات
پچھم نا من زیستہ گردہ غم
ژہ آسوم زندہ بد ہمی جانب
پرپکینشراہ کر مقتوی اسوی ژہ چھم مرقوم

چھی گیسوان مشکین یو یا چہ نافہ چین
بکتای لعلِ نوشین طوط کلن مبارک

تیر مژہ ژہ گستاخ دِ نتھم مہ گیم سوراخ
لولہ دلن تمی آخ زاہ کر بلن مبارک

خال سیہ بزلفت دام بلا یا الفت
یا زاغ زاگ ژن ہت منز سنبلن مبارک

بر مضطر اے ستمگر لیس ون یتوی ستم کر
کس یاوہ رازِ دلبر لیس پد قلن مبارک

عشقن ستم بنن لیس والنجہ کنڈ اسنن لس
تی دادِ لہ وتن کس کہہ سنبلن مبارک

بلبل گلن چھو گارن پروانہ شمع ژہارن
بنبور ہمیشہ لارن ینبر زلن مبارک

عشقن شراب یم چیو بیخود سو گو پتہر پیو
دیوانہ تی دچھان گو دل عاقلن مبارک

مہ رویہ ہا ونن مو کھ ژاہ کر بلن تمی چھو کھ
جگرس لگن ین ژہو کھ پٹ تنگن مبارک

تمہ گو مضمون مہ ساردی گوم مفصوم
بحمد اللہ ژہ پیسینوی بخت بیدار
لبوت وارہ دوبارہ روت یار
پر بن شادی ژہ چھوی بیدار مبارک
مبارک صد مبارک لاکھ مبارک
مبارک اسس بو مجرم
عجب بلکس نتہ طالع شوم

سو ما معدوم گوا ز قسمت
زھتہ بنہ گو ژہ نش از قسمت
میندم وا تو چاپلیس قاصدس چھونن ہی کہ
پرہ یوت بنہ گومت جھونتہ جھونہ بہ تہ لہ
نتہ غیب اسو دل خستہ غمجنس رویہ نتھی
فراقہ سبت زہ نیخ پیچھ یوئن زن زر دن پائیہ عشق
بہ یوت بلیو یوت چھوسنہ زحمہ خنجر عشق
بنتھم پاہمن پچھم سپرای نیزہ خنجر عشق

گلست

بپیش نوش لب تم نامہ تھاوُن
بہ نامہ وچھت شیر کیاہ ازنک سرس دل خوش تراوُن
سو نشر خطکو مضمون لوزت باٹھ فلوس روی وناش لصد لوب محبوب ماوُن
سکھا بک باٹھ ناتہ سنا یہ خوبی لصد خود جہ ماج منکہ ناوُن
ازان پتہ بپس نامہ معصوم ول نیتہ فرزند
زیتن اندر سکیا بو نامہ
مبارکیا بو شیہ

اچھن چھس زون لجھتر لولہ چانی
ترہ شونگمت چھوہ خوشیا ٹھر راتھاہ
تمس لوُرہ تھس چھوس سور گومت
غش لایق گمت از ضعف و سستی
فریس چانوی محبت خوار یژ گو
بمت ون از خیالات امیری
پس چان عشقبازی کتھہ مشکل
بنیومت حال بد چھوس سور مت نران
زخان و مان خود گومت چھو بیوارہ
شفیقا آ کرس ون قدر دانی
رچھوس من بعد خاطر بوزکھی میانو
نصیحت میانہ از رغبت عمل کر
وٹن نامہ دتن تس قاصدس کن
ٹکانی واتو در بیت الامان سوی

دوان نالہ چھو ڈلمت حالہ برانی
سوائی گریہ چھو سنہ کانہہ ساتھاہ
پتھر یاون تھرہ پومت ہیر یومت
پش چھس خواب گیمتر تندرستی
کرس عشقن ستم بیوار یژ گو
گمت ژلیت کرتس دستگیری
تمس بڈ داہ کرن گیاہ آسس حاصل
دنیومت چھوس روانی جیب و دامان
کرس یاری یھوی چھوی آدنک یارہ
بدل غمخوار لاگس تنے زبانی
مہ ژہاندم از محبت فایدہ چانو
مہ لگنی ٹٹھ برہ شیرین چھی زشکر
شب اندر روز تتو وارہ سوسین
برپیش نوش لب تم نامہ تھاوسی

جواب نامۂ نازمست بجانب نوش لب میگوید

وہ بالی گودن ابتر سرنس جو فرزند
مہ بزنس ریخ نتک خردمند
انہ بریہ چھو وانو پیغام
بجبرتکن ریحین واسوُن آرام
عجب بکن گمت تو ا فرام
سوا صاحبِ ترم فرحت افزای
جواب خط انوم ازان شرفزای
حسودن لتہ طرفدارن چھو وارہ
بنجبر دوری زندہ چھو وارہ

٦٧

دلس و عشقنوی چھوس خارہ خارہ
ونوم ون مصلحت ہتھو کٹرہ مختار
کرو کیا کتھو چھو لازم کیا سزاوار
دیس تم کار خیرس مترتب تدبیر
چھو دو تعجیل خیر آفت بتاخیر
تھو کرکاہ اجا عرض فرزند
دومن دون دشکستن

گگیس رای تہوی مشورہ
وزس بہ صلحکوی یکبار ژیای
تتی دوُن تخت پیدا گیس مای
ناجیبر وسلطنت مال و سیاہیت
گزینو دریاک بحیرین مال وجاہت
توی حاصل گرھی اقبالمندی
سرعت کر تلاش عقد بندی

گلریز

تمن منز مینز دار شہ ابر غوان پوش
شن پتہ ہیت آوی رود کنہ ہنہ پوش
تمن منز مینز دار شہ ارغوان پوش
نش پتہ ہیت پش رود کنہ موتی
مکش تس منز چمنس شہ یمن جان
از غور شیدن ہاتہ موت لسو ماں
انبرن دلشت دلکو پہ پھتی زون
دست پہ در شفق گیہ عرق در خون
ہلال ابرو ین منز خال شبتاب
ہلالہ زن ہیت دریشن محراب
کمان ہیت زنگیاہ زن تیر تاوان
ژیست آہو چین بنجر پاوان
فسونگر چشمہ زن شہلای بیراب
خمار آسو کنہ جادو شعلہ در آب
مکحل قیمتہ پرور مرہ پچشمہ

۶۸

پناہ بہ مصلحت گیہ پیش شوہر
تامل کرنہ اول درین کار
پریک دوشون شہ معصومنی رای

بیک رشتہ کرو عقدِ دو گوہر
باخرت صلاح سہ تمتہ دپھو دار
بخشنہس ارتہ زیور سرو پای

در بیانِ عروسی نوش لب و آراستہ شدن او

چو با یکدیگر این اسرار گفتند
نسیم مژدۂ وصلِ بہاری
عنادل در چمن ہا محو گشتند
تیاری کار خبرس منز پھو تعجیل
عروسانہ کرک گیاہ شادیانہ
مشاطہ آیہ باداب و یا ساز
عروسانہ کرک لس ساز و سامان
شہانہ خاص تہ زیور تہ گوہر
گلابی جامہ ولوہس مشک آلود
شبن گل مینزہ سیتن گیس گلگون
گلابس جاہ ڈیشت لگو دزل چنگ

ازین در ہاتہ الماس سفتند
در آمد بر بساطِ کامگاری
بوصلِ دلبران گش نالہ گشتند
تمی نوند کرک ییہ نہ بتاویل
گندک ہر سو شہانہ شامیانہ
نگار نازنین پیرن بصد نازہ
مزین پیشوازہ ووتہ دامان
گرامی پار چین ہند حلہ در بر
ملت کافور و صندل عطر تہ عود
کرن پامال کیستاہ بے گنہ خون
نوی لس روپہ دستن لگو دزل رنگ

دو صد جان قیمت آن یک کرشمہ
چمن منز کار صیادی بدام اسود
اچھ و این اشارہ فند عام اسود
بنفشہ دستہ زن مشکین کلالہ
پریشان تراوتھن بہ سرس لالہ
سکندر آس گیسوی زنجیر
ہمکو حلقہ بحلق خلق زنجیر
گفتار غنچہ دہن بہ پیش شیشہ مسل
بستہ تمن زلف اس سنبل نبات داتہ پہ شوارہ وارہ چمکہ
بد وہ پھن نیش جان نہ چھ جان منز
فرزان اس جان بہ مشتاق اسعد منت
و شہان سر نزہ بہ زن کران آس چمکہ

کنن فیروزہ دُر آسس الہ وَن
بلہ وَن آسس کرمشر زال وانکن
بلہ وَن آسس کرمشر زال وانکن
تھون برفرق سرطاقین زرکار
حریر چہ ڈُنہ جالہ آسو مختکُ
سُو سرخ گویژ سرخ از رنگ غازہ
پہ زلوُن ہوُرہ بتھو زن تورہ مشعل
جمال از مہر و ماہ تس گو سٹھاہ زُر
کمند بت آسو رخسار کسیہ خال
خرینس خُسنکس تتہ آسو دربان
رخسس پٹ حلقہ وبنی شبن کیاہ
عقیق آبدار آسوس ریح سرخ
سبز آسوس مُدوّر در زنخدان
بگوہر حلقہ بند آسوس مرصّع
ٹکس آسوس ڈکس پٹ نور برسان
روپہ ترہ سون کرو سیتین کرن پُر

ینن نہ لعل مالن تم مولہ وَن
مسلسل عاشقن کتو دامِ جانان کَن
مسلسل عاشقن کتو دامِ جانان کَن
پہ سنبل زار گیہ خیری خبردار
ننن آثار تت فرخندہ بختکُ
گلاب بتہہ آسہ وقتِ برصبح تازہ
زجلوہ آسس تیران تارہ وُزمل
دیمِ وچھو کلمۂ لاحول تم پُر
سرافرازان کران در خاک پامال
پوُرب ترکاہ نہایت نامہربان
تتھہ زوُنہ بچھس بتہہ حالہ برماہ
زہ مختہ مالہ خندس کم سٹھاہ نرخ
بلور کاسہ زن در آب حیوان
کرِت زن طورکے نورک ملمع
ملک تت کُن وچھت از دور ترسان
مرصّع آسس تم از گوہر و دُر

تکملہ شنہ
روپہ ترہ سون کرو سیتین کرن پُر — دُرہ بند
مرصّع آسِتھ تم [illegible] از گوہرن مس عقل صد جنس — خشخال — مالہ
بقیمت از قیاس زر شوندار — آسس اقبال — فروارید — نوس قبالہ
سوُدن سُندن پایزیبہ پہ [illegible] نال — مسکرت گوس رعنا
ستادہ روو [illegible] آسو قامت — سمن بر وا [illegible] و تمنا
[illegible] جھن حور و [illegible]
بجنت گرو [illegible] ستکراہ زان
پیر یج کیاہ [illegible] چھراہ زان
پیر یہ وُن خوش [illegible] صاحب [illegible] تیز راہ
[illegible] لب نازنین [illegible] نیراہ
کمینہ شوبہ [illegible] سلمان در عماری
[illegible] پیرت پہ سلیمان در عماری

٦٩

عماریہ بیٹھ [illegible] گہر نثاری
تشتہ سلطنت ہاٹ آئی بچین
وتن جہرہ چھکس یا قرۃ العین
پدر مادر [illegible] معصوم شاہ
یکین با فوج و لشکر آس [illegible]
ذوان [illegible] بچین [illegible]
سیٹن [illegible] فی الفور

علاو خواہی [illegible] دست بستہ سٹھاہ کرنس پہ تعظیم
نثار [illegible] یا کرنس زر و سیم
باخلاص و ادب رود ایستادہ — لب کشادہ
میان تیمہ مشہور شاہ [illegible] ستادہ
[illegible] نوش [illegible] تراو
سیہ سالار بچین [illegible] خبر وار

گلچینه

برینا سرگه زن الوتت سو معرش
بسستد تو نشس بگز خیر خریا ی
تدیبا آسو گرمت نرمش زرکش
ترن انجم اندر شمس هست ثرای
غلامان باکمال تازه ستانه آی
گمت تم در و فوبر تو نره ای
سوادی درایه تس انداز یو انجم
سواله تس بیش خورشید رخ او
فلک زو پور بس کلا خشتیه رخسار شاه

گنذت گل غوره غلمان آسی ریا ی
سوالی بیتهه معرش یم عزت
گرک مجلس بصحبت رشک جنت
ضیافتهای رنگارنگ شاهی
اتک درتیوان زیا عته فوا یی
مکلف آسه نعمت گونه گونه

عجب ملک آو نشه معصوم شاهس — قدمبوسی کرن تس خیر خواهس
سه غمخواری تهنتر یوزت سو مضمون — سپس شرمندۀ احسان و ممنون
دعا کرنس کهورن تل ثراونس منر — ژه بلبرادت مر سنمت عشقنوی زر
مرامیا نوی گذرت ژه دو ستداره — فدا سر میا نو بوینی غمگساره
کرن نسبت مه یاری تمامی — تهوت اندر جهان کیاه نیک نامی
کرن نسبت مه یاری تمامی — تهوت تا روز محشر نیک نامی
بجوبی اتفاقاه اختلاطاه — کرک باهم نشاطاه انبساطاه
دو هس تا شب یه عشرت آس دم ساته — شیس تا صبح مست جام آواز

گلچین شد عاشق و معشوق از گلزار وصال و کامیابی بحسن اتصال

سحر گه درا و خورشید جهان تاب — لباس زرگندت بر قصد مهتاب
عروس غ زخانه آو نوشس — زمین گو تا فلک از نور روشن
قوی امید گے شیدا دو شیوی — ژ چک آینه پا نس دوریچ کهے
سپه سالار سیپن گبره یز من — کرن بخشش ضیافت اهل بزمن
همی هستد امیر و زر او لشکر — ز گوهر پای تا سر بسته زیور
شهر یارانه پیرگ ماهرازه — ز در پر حله زن گو سرو تازه

بهشته اندره زن الوتت نموته
کهیا نعمت لذیذ و حب و شیرین
چیک شربت ز قند و شهد شیرین
صراحی های نعمت ژراو ساقی
عشق باقی
زن دردو دور دور
اگر سوالی ختهن تیز
چهو مس
مسه گی چون ششه خالی
زغمر یکبار گی چون ششه خالی — ساز نا ساز با آواز ساز — نهیب پکه مستی سپتی
اگر گوک ناگه بهجت خوش آواز ناز — سوزاک باکل — آو از پیچی تاره آسه جاران
اتک ساز زنده آسه ناز بلاکل — در گوته ستش نگاهی تاره
موافق گوک ز زیره آسه غنون باسانه — ادهم اسه سپتی ستاره تاران
صدای ارغنون بله ساز — زیاب اسه کهمان — سرود زیب
بم و زیر — تیت نتط از آن ستاره تاران

گلشنہ زاریو شاہ سپہ جھومبلہ ون تتوی سپلابن منو نمت نمی مبلکن سنتوہی

مالہ گوم سریکہ جھوس منعم ہے یہ تم سریکہ بنہ جچہ مرجسم یہ تم منو نمی مبلکن یزی

دل گوم منعہ تسلہ گوم سریہ جانہ تم یہ منعہ سریکہ تورہ مزلی

سنہ بوز وزون کیاپہ چھوتو نوہی

دل گوم سریکہ تم سو تہ تر توی

ژرہ منعہ ون بتہ دل یہ سرو منو تی

سنہ ورنہ اسو لانہ تو چھومنو تی

صبا نہ حضرتی مبلکن

دل گوم سریکہ منعہ تتو منوی

روبہ منہ اتش جھومہ تتو منوی

بکام جان نوازی نیشکر بار
نوای چنگ بوزنت بے نوا شاہ
دوائی درد دل لحن نوا ساز
عراقس سیت آسوک دوگہ راست
خلاف پردہ سنبر اوک موافق
شہ مشہور دلیشت روی داماد
بصورت ہم بہ سیرت گوس راضی
لکھون ہتو قاضی خوشخط عروسی
نکاح سیمبر لیکھون بزہ آب
قران بامشتری بخشں بزہرہ
نکاحس مہر و ماہس بیوتھ پروین
گہر پاشی بفرق نو عروسان
بمضمون خاصہ موزون آسہ کیہ جان

دہن تس تی نوازش نیشکر خوار
سپن گی شاد و غم رود کنہ حاشا
دنن گہ در حسینی گہ بہ شہناز
موافق بار ہادی گرتو راست
کرک لایق برابر زن مطابق
سپن مسرور بے اندازہ گو شاد
بہ محفل منگہ ناون تام قاضی
عطارد آس بہر دستبوسی
عجب تہ زر کرن بستہ بسیماب
بدامن ہا چھکن زن ہارہ مہرہ
عقد کرہک برسم دین و آئین
زہر جانب سپن از دست بوسان
خوش الحان پریہ ذرکر کروونہ وان

غزل خواندن کنیزگان بطریق تغنی

مارہ مته مہ چھو چانو مارہ متوئی

دل گوم متوئے میلکنا

مانتہ منتہ رہ چھم سرتا پای

فہوکس اتکہ یس کرہ کیتو متوئی

دل گوم متوئے میلکنا

پہانہ موکھ وارش وچھتہ کتو کتوئے

کرانہ بالہ در ایس یاد چھوپنا

دل گوم متوئے میلکنا

جزہ ترابہ لاگت لاتم تتوئی

دل گوم متوئے میلکنا

دمو دمہ لاگت بنجرن جان کیم داوی

دل گوم متوئی

فرتارہ بدہم زوتہ ستوئی

میلکنا

جبہ تازہ تسلہ چھوی سرد رعنا

دردانہ تورانہ تتوکم دتوئی

دل گوم متوئے میلکنا

گلرٕنہ
گرٕنہ وچھونک تاب وزملنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار
دل تارہ کرتم آم کا گلنی
چھی زلف مشکین نسیم مار
کتو ژٕ آیم مار تالیس ولنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار
ونیتہ آیس یاد نکلنی
ژٕ ونس کیٖتھ رنگہ چھم منہ وار
پژہ دلس نو گژہ حل مشکلنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار
منز چھوہ لٔڑکن تھاو دلنی
ونہ تارہ ہتو چھم ایی عار
کتھ ییلہ گیم منز یس تکنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار
دمہ دمہ چانی کلہ چھس گلنی

بلہ اکہ دیدارہ ہتہ حسناہ	کلہ چانہٕ مقبول گو آرہ کتوٗئی
دل گوم متوٗئے میلکتا	بے تاب سیراب چھوی تریشہ ہتوٗئی
دل گوم متوٗئیے میلکتا	مارہ متہ مہ چھو چانو مارہ متوٗئی

غزل بطریق تغنیٰ

چھم کراو گلنی ہاو دیدار	دوٗرہ چھی دوٗرن دُردانہ الٰہی
چھم کراو گلنی ہاو. دیدار	شریانہ چھم چانہٕ گیمٕر گلنی
ہر جایہ سر تازہ آو سبزار	نول پوش باغن جوش دتو ڈلنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار	نارن شورو تھو آرن تہ کولنی
ولہ ولہ فولنی لگو گلزار	گلہ ٹور شوبان منز سنبلنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار	ملو گژہ بمبورس تہ یمبرزلنی
تل بلہ میانوی دل بیمار	لولکس باغس گل بلہ نوکنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار	غصہ غم ماتم ژلہ بلبلنیٔ
مژہ تیر سدآم زہر آبدار	ہجراونس بمہ کمانہ چلنی
چھم کراو گلنی ہاو دیدار	نشانہ تھادمی دل کانہ پھلنے
شبنم ییتھ ڈلہ برگلنار	گلاب رویس گمہ چھوی ڈلنی

تمہ پتھ ژٕ مہ تان ہتو چھم نار
بلنی وصلکہ مہ
چھم کراو گلنی ہاو دیدار
چھم داغ دیوچھم ونی
دریدہ ژٕ ابیس یار
سینی سرکس مرس واپلنی
کتھ منز
چھم کراو گلنی ہاو دیدار
زدہ تاو کانہ ژٕ کا ملنی
ولدار نکلنی
مشغولہ داغ چھیہ تن لعل ین ژٕ ہاو دیدار
حال لوز ژٕ کراو گلنی ہاو دیدار
ون دتہ وچھیتھ

غزل ودیکہ بطریق تغنیٰ

کلہ میانہ گیس ونیہ تس دلدارس
لارس پتہ مارس پانہ

سکلہ بند

عجب ملک آسو روزت انتظارس آس آسہ
پیہم کر آب وصلک لولہ نارہ تنس دلس آس
وتن کیاہ ونہ نش لیہ خبر تس فانہس پارہ ون بو بو
زحال من خبر آرست تہ چھو نس ساتھاہ مارہ ون سر جنم بہم
خبر چھین نی پان آفتاب عزم ترتیب
بنفرید متھن یامشتری شہزادہ خوش خواو
فبتا انس انبی شہزادہ گلن کراو

بگلہ میانہ کُس وَنہ تس دلدارس	لارس پتہ نتہ مارس پان
دل چھومنہ دیوان تن ملہ ٹارس	لارس پتہ نتہ مارس پان
بل گوم پُر زور شورس تہ نارس	دُوہ میانہ دلکوی کھتو آسمان
تاب چھومنہ آب دن اشکی ہارس	لارس پتہ نتہ مارس پان
ڈوکہ سور کرنم یت لوکہ چارس	لوکہ پامہ کتہ زنجہ چھم ایوان
ہکہ کتھ کرنم وار نادارس	لارس پتہ نتہ مارس پان
منصورہ سند پاٹھ کھسہ نادارس	تن سُورہ یمہ ہن چھوم ارمان
مَن زَوزہ بَرہ تس لیس سرہ یارس	لارس پتہ نتہ مارس پان
عشقہ ناوہ دریاوہ کُس ترہ تارس	سُوی ترہ لیس کرہ سر قربان
کم ہمتش غم بر گناہگارس	لارس پتہ نتہ مارس پان
سنزس منز یاگ بجر ذخارس	دُر دانہ صدفس منز تابان
ڈونگلو تہف لای دُرِ شہوارس	لارس پتہ نتہ مارس پان
بلبل مستاق ہر گلزارس	بالکل مشغول از دل و جان
مقبول امیدوار دیدارس	لارس پتہ نتہ مارس پان

بلقیہ قصہ میگوید

شبانگہ تمام مشغول سرود آس	وزن بلبل صفت شہرود و عود آس

بلبلن لاون گلن کراو
سرن ہشر منز اضطراب
قبہ چھن گنبد منز آفتاب
برج سعدپ اران اسکی
بوت خوری باہم قران کو
نجوبی شیشہ وصلکہ لولہ مس پو
شہس گیہ مہ وچھت اچھ سنجت خیرہ

زن ارن پوشی ور آغوش پہ چیرہ
کشید اول کلید گنج مقصود
بر شوازش آخر قفل بکشود
ژنون پلہ گوہر شادی یالاس
تمنادراس یدسوس سودا مسالس
سمن غنچہ دہن تنگ اسو لبس
زسیمکہ یمہ سیتن گوشگفتہ
تمام شب بکام جان و دل آس

مفرح گی زبان تہ دل زہ عشاق
وچھن ہردم کس کاس مشتاق
یمن زن مہر وہ انور
لباس فاخرہ پرگی منور
بجای آب چھاوک آب گلاب
سحر شاداب وتھ از بسترہ خواب
شغل کامیابی مشتغل آس

سپہ سالار شاہن پر لطافت
کرن ترتیب شاہانہ ضیافت
مرتب مجلساہ گیہ قاعدہ عالی
بہ عزت بیٹھ سرکردہ سوالی
ملوٗن کھیکھ کم الوان نعمت
مصفا چھکسارت اقسام شربت
خلاص از خوردن نعمت پلیس یام
پراز صہبا ہتکن ساقین جام
شرابکہ شوقہ گیہ سرمست یکبار

محبت آسن باہم باہر اندوز
گذارک تت بعشرت کنہ شبانہ روز
بوک خوش عاقبت اقبال وصلک
تتوک یژ کال یدوی کال وصلک
بعیش وناز آخر دوٗن کنوی گوگ
پتہ تم یدوی گودٗن دوور زدٗن پیوک
گلریز

زہ تشنہ لولہ نارن بدتھاہ زال
قصور آسوک بہن وربن گمت یوٗت
بیکچا میول بمبوٗر تہ نبیر زل
تتہ گو بلبلس باہم ملاقات
نتہ واصل سپٗن پروانہ با شمع
کہ داند این سعادت را بیان کرد
دتک باہمدگر بوسہ بہ رخسار
کران آسس اک اکس عشوہ کرشمہ
زمژگان آسس لایان اک اکس تیر
جنا دستورٹان آسس زلف و کاکل
بخوش طبعی کران لہو و لعب آسس
زنانہ آمیز باہم ناز ہا وان
بدینگو نہ کران تم آسس راحت
میسر کام و عیش و جام آسوک
منفر رہر شبس صبحاہ چھو درلس
دو یو تشنہ لبو چیو وصلکوی آب

باآب وصل تم شہلای یژکال
اکی شبہ تیٔ عوض راحت لبوک تیوت
بفرحت بیٹھ چھاوکہی تہ مسوٗل
روا سپٹس دلک مطلب تہ حاجات
ژلوس غصہ زسینہ گوس دل جمع
کہ داند این کرامت را عیان کرد
بہ بوسہ سرد سپنک دور ژک تار
فران باناز آن غماز چشمہ
رٹن بیہ بازگشت از رہ بتدبیر
دوان از سرخ گل آواز بلبل
کھوان آمیختہ شیرین رطب آس
محبت خیز عشقن راز یا وان
بدنیا آسہ کس یژہ یاد شاہت
قرار جان دلک آرام آسوک
پتہ یرت محنتس راحت بہر کس
فراقچ رہ ژہوک گے سبز و سیراب

گر عشق بیدار
خرد مہ ہوش پیوگو اوٗس سرمست
اڈن سر نیم مست اوٗس سرمست
اڈن گو اختیار عقل از دست

عاشق شدن معصوم شاہ
بر ناز مست و عقد کردن او

بادی و عقد ناز
راسخ را با مست

شنہ معصوم از مجلس نب دراو
یتہ گردش گلستانس اندر روز روشن ژراو تنہا
بہ گلشن سیر چمن درنظر گن گذر را
کران بلبل صفت باصفا نہ کرن شن گن ہمہ ہشیار
صفاہ تھد بخوبی خوش کرتی بخود ی
صفس بتھ واتو شو بوزن صدا ساز و سیتار

شکریه
حریفانه سوچاره ژهارنس پیو گو
کیتهپه پیشه سیه سالار رشته زہای ترین آب باب آب
ترین ییس سبت گفتگو وخوشخو زیہ نتی ترین آب باب را نه
نجو فیشکوی ترین نس سبت گفت وگو زیہای ترین
سخندانی پشکوی وخوشخو ترین دا نشعو ستهہ درمیانه
ازبن ییس مطلبچ
نجدمت التماساه از اجابت
ترین میہ چھوم بامید اجابت
پتہ معصوم سوتہ پیشہ بسارنی نتش
شکوه رسم چھوس با نیم خیم ودا مشتاق
سعادتمند شیزاره چھو
بدبادتی خود ترین سر فراز
بخشش نازمست ماہ پیکر

75

یاس کمترین ای بنده پرور
لوکٹ ہش مست نازسیم اندام
یهانح تامرد کرتن باکرام
ہپهندین نہ بگفتن نیک اوصاف
دوشیون سینہ چھوک لے کینہ وصاف
رضا وتوم دوشیون نازنین
زہ بلبل وقتہ ہاون بلبل دون

گیوُن بوُزن بآواز زبانہ
کینہ ن منز بہت تتہ ناز مست آس
یمس تس کُن نظر پیہ تس یمس کُن
یمس گو دل بیکدیدن گرفتار
یمس مہرو بہ دل گو پارہ پارہ
یمس گو خال ڈلیشت حال برہم
یمس برمراد دل پژہ ہرنہ چشمو
یمس تمند اچھر وال آی زن تیر
یمس تُسند دہن میم محبت
دوشیون تیر عشقن کارگر گوک
بہ مجلس شور وتہو تم آی لاران
عجیب بلکن سہ ٹھاہ ہتو سولہ تاوُن
عرق چھکونس تہ دِتونس شیر وشربت
خلل معلوم تمسند گو نہ کِنہ تس
بگوش آہستہ دِتونس از مودت
مبر کنہہ غم دوا ہاوی بو دادس

حزین لحن و ترنم تہ ترانہ
کران خوشبو گلن دستہ بدست آس
سنوک دوشون دلس تاثیر عشقن
تمس گیہ دیدہ جان محو دیدار
تمس مانند بلبل خارہ خارہ
تمس گی بند غم تم کاکلک تھم
تمس خونین جگر تہندیو کرشمو
تمس گے زلف تمسند نال زنجیر
تمس قامت تُسند الف اجابت
وَستہ پی برزمین زیر و زبر گوک
وچھوک تس برسر لب واتو مُت جان
کوٹھس پیٹ کلہ ہتونس للہ تاوُن
سوہوشس آؤ نہ خبر گو اتھوک پیت
خطر چہ عشق دردل گو نہ کِنہ تس
اَنتہ ہوشس بچارہ بعد مدت
کری بورد دعوت عشقہ دادس

بوک مرد قدم گنج سعادت
عطا پیناکہ سہ دولتیلے ازات
وچھوتہ راوان بدنیا خبر مستور
مزدور ایک بخونی تحفنس پور
خصوصاً نیک خوا ہمین ہم پچھ صادق
جزائی ہر عملک بے شک چھو برحق
زہ تحفہ ماکہ بخشش دوُن نگینتن
تلوک لذت فلوک خاطر لوک کروُن

گُلگُنیو

دِتکُک رخصت تمن یٹ کام و ناکام
خبر نام

کڈک خیمہ بعوت تیار کرہک
نوازش آنتھہ رس شایستہ کرہک
ستھاہ داد و دہش بالاستہ کرہک
کمسن گر خلعت شاہانہ دتوہک
مرصع قیمتی زاینانہ دتوہک
قنتوٗزٕ سیت دوتوہک بے نہایت
گرامی تحفہ ہای بے نہایت
خزانن ہٕی پُر زر گنج و گوہر
دِتکُس ہیرون تیم تخت و افسر
یکی کیناہ لاگک شہگام رفتار
جوان زرین کمر آسک جلوہ دار
لنک مہ رویین پُر دُر عماری
ستاہ زن پیک اندر انتر سواری
زہ شہزادہ بہمن دون کست در

ترشیون گوکُ شونگمت بخت بیدار	ترہ گنج حسن درد سست آک بے مار
ترہ بلبل گے ترہ گُل ہت حُسنہ جارے	تریو طوطو نیک زینت ترہ ہارے
نخوشوقتی بہ چھیاہ اک تت اداگوک	پدر مادر دوران اشنا ترتس پیوک

حد بیان رخصت گرفتن عجب ملک و معصوم شاہ ودراسیخ از مشہور شاہ و سپہ سالار

ترشیوی گی آتہ دون قبلہ گاہن	ہتوک رخصت منگون دون پادشاہن
ستھاہ اسہ آومالس ماجہ ہند لول	جگر شونیرہ نہ زاہ والنجہ ہول
خدایٕن امر گرمانن چھو بر حق	کرن احسان مالس ماجہ پر حق
رضای والدین ترمارُن چھو بہتر	مگر دُنی چھو فرماون پیمبر
چھہ بدہش دولماہ چھوتہ پانہ معلوم	امی تشہ ابن ترشیوی زان چھ محروم
اجازت گرہوکرن آسہ مہربانی	سو حق نکھہ واہو در زندگانی
تمو فرمالک چھوہ پانہ مختار	کرن آسہ شوبنہ آت جایہ انکار
ولیکن سان اولاد گرامی	ستھاہ چھرک باعزاز تمامی
زِنہ پھٹریت دمس تاحمت ہمیشہ	چھہ پروردہ تیمرہ ناز و عیشہ
خوٹر زکنہ مولی کونہ جایہ زاہ دل	رضائی سان تت اندر چھ حاصل

روانہ گی برفتار دلآرای
زہ خسرو دیت زہ نیرن پارو شبدیز
ورنین جایاش کرن تیاک تیز
عجب بلکن بجاہ و حشمت و خیز
اکرستان ہزن تیز
پکی ہست ہزنج و سپہ پیت
شہ معصوم ہم دراوہ ہمت
شادی سوٗ نخشب دراوہ سر سر اچھ پتہ حبستہ سرطناک سر
وداع کیہ کر یارو نیبو نمو درواندزن استہ حبستہ سوزک حاصل
اچھو ستہ اشنا شمو درواندزن ہست خط سوزک ونال ہست
منازل طی کران گی استہ باخبت مقام خط سوزک ونال ہست
مناصن واتہ باخبت استقبال فوج پتہ شاہ پٹھ حاصل
ملاقات پٹھ از فضل حق بہ مطلب دل
نیبر

شکلہ سبہ

ولی بیدرد چھوی افسردہ مردہ نو شور زار دیس خار زہ انکار اقرار

بکار آئینہ سپاہ زنگار خوردہ چمن سپین بلبل نزہ سپین دہ

بنگی پروانس شمع ہر کرد شعلہ درپیکر شمع عشقس دوشیار

یمن بہ شعلہ عشق پتھ بازار نی بنزہ عاشق عشقس

نسیب از ظہور یار نزہ عاشقن ہندس حقیقت یا مجاز ا

سپاہین حق ادا کڑ شہی یار د	بہ بخشش نام تھاوک کامگارو
خراج ملک تراوک داد پراوک	گدایں بینوایں ناد دیاوک
پئی شکراد خرچک مال تہ دیار	کرک آئینہ بندی مینہ بازار
شبانہ شادیانہ جشن عالی	چراغانہ کرک گنجینہ خالی
غنی سپین گدا از بزل اموال	چھتی فی الحال گی آسودہ خوش حال
بیاکی زندگی عیش دتوک ناد	مثل در عاشقی پت کُن تھوک یاد
نصیب حق مدد سپنوک کرامت	ولیکن از طفیل استقامت
اول ثابت چھو قول راستبازی	سُو لبہ آخرتہ بینک یُس یہ زہاری
چھوداتن عاقبت طالب بمطلوب	بنان آخر مجلس وصل محبوب
یکویس آسہ مطلب تہ تولا	تمکوتس بگیمان بخشش تسلی
خصوصاً گینہ رتن سینہ جاکن	چھو مرہم وعدہ وصلوک دِ روناکن

طریق دریافت مجاز از تفاوت وحقیقت آن در نظر اہل طریقت

رموز عشق زانن عشقبازی	یمن لذت چھو در سوز و گدازی
ثمہ یُد بے درد چھوک دل سرد مردہ	زقامی پختہ کارن رُٹ مہ خوردہ
انس آئینہ ہا دُن کمنہ چھو نہ سود	جُز آتش عود خوشبو زاہ دیا دود

ولیکن فرق نور ابیر دوشیار

مجازی گل حقیقت زان گلزار

لنگ فرقت پوارہ ات منز گرنہ گل

بجنز اظہار چھانہ اظہار کانہہ گل

بران آخر چھو گل گلزار روزان

ولی بلبل پنی گلزار سوزان

ولی گنزران مجاز از راہ ادراک

صدف گنزران

۷۷

ہٹن تہ منز حقیقت گوہر پاک

غواصن از صدف مطلب چھو گوہر

جلا صدف مہ چھہ درد نفسی منز

سوائی در زدیدہ زاہ مہ کر

مجاز نتہ ہا ویل تھومت بزر

غواصن از صدف مطلب چھو گوہر

اثرتہ گوہر گہ چھہ صدفس چھو جوہر

مجازس کنی حقیقت وچھ مراد لاگ

سوچھ مشکل پانسی ہا شہ کار آسان

سمر پرتھ ہر دوس روزان چھو نقصان

نزی امیر کر اسوی لُس بہرہ در گو

مجازس تاویل ہا تھومت ... بزر گو

سوائی در زدیدہ زاہ مہ کر طن

جلا صدف مہ چھہ درد نفسی منز

سپن بینائی صنعت صانعس تا لاگ

گلریز

حلاوت خاموشی ہندہ راوہ راوم
بہرت دل وایماتن کن مہ تھاوم
کرم نا حق یہ نادان پان مشہور
وزن زیر و زبر پتھ قدیم آسن پتھ چھو دستور
حرہ نقص لگوم یوزن تگوم
بوہ زیر و بم اماونن بہ چارہ چھوم
زباندانی کرم لاگم سخن بار
چیزت گوتہ فیرت زاہ ایا پار
زمانس معرفت میہ چھو منہ کانہہ نادان
کرم پیوایہ بے مایہ منی پان
ضرر لازم نفع از دست ترادوم
پنن مطلب لُکن کاز دست راوم
پراگندہ گیم جمعیت از دل
نا ہوم برصدق تا ثابت نیت دل
دسیلہ آسہ زی کن ہت معظم

جناب شیخ حضرت قطب عالم
مقرم کرم میاں سیاری
روا حاجات کرم یا مانہ ساری
زلطف خود کرم مجبخت تشم
مناجاتس قبولیت بخشتم
دلس اخلاص وجمعیت بخشتم

عکس ئن پاٹھ ناقص اصل کامل	اصل تراوت مہ گژھ عکس ژہ مائل
جمال یار وچھ در مغز بی پوست	کمال عشق کر حاصل ژہ ای دوست

مناجات بدرگاہ قاضی الحاجات

الٰہی ہاو مقبولس رہ راست
دِتس توفیق برا عمال صالح
عفو کرتس خطا ساری عطا پاش
خیالک پردہ از اکرام تولتس
منی کاسس زخود بیزار کرتن
بحق سید الکونین پتھ آن
پدر مادر کرم مغفور و مرحوم
گرفتار یہ نش دم رستہ گاری
بہ امید از کرم انتھم ژہ انجام
خلا یا گیم ضایع ٹاٹھ انفاس
پشیمان گوس اعمال بد وسیت
گنہگار اہ ہیو چھونہ کانہہ یہ عالم
غریق جرم و عصیان چھوس سرو پای

فرش دل از کجی لاگن سوئ راست
ہدایت زی کرس یدوی چھو طالح
نتس غفلت دتس دچین اچھن گاش
برہنہ خلعت ایمان ولتس
غنی از دولت دیدار کرتن
ژہ رُتو کرتس بخشتس نور ایمان
تہوم تم ہتہ ہبہ از نار سقر دور
بہشتس ترانتم ہت دوست ساری
گنہگارن کژی چھی ہمت عام
غرامت تہ ندامت ہت ژہ کن آس
بتاوال یہوس افعال بد وسیت
زیادہ چھی بدی از حد رژر کم
کرُم پڑ بد کرُمہ کنہتہ پروای

در بیان خاتمہ کتاب میگوید
سپن ختم سخن الحمد للہ
غفار گنہگارن بر ہتہ تہ
کرنابن ہا پیران ولن چھو حق اللہ
مغفرت مشکون نہ ختم ایمن سنتین
سنہ ۱۲۸۶ بیتمن ونتہ بیرہ زو
بہارس منز نسخہ تمام تھو باو
غزل ابیات خمس چھ پُروہ ثبت

٢٢٧

غزل ابیات زی ہت تہ ستادہ
چھنوی جرأت کرُم بر شعر گوئی
بزرگانہ کرن ڈیشت خموشی
صغیرس پٹ تھون حق کبیری
ہوا خواہن دوا درد درونس
دِتُن گلدستہ زن پٹ خار زارس
گڑھکتہ دل ملول از باعث طول

نہ آسوم علم نہ طبعس نکوئی
ادا فہمن رشیدان مرد قاصن
رٹن انگشت پت از حرف گیری
زکینہ چھوک بہ سینہ آتش تیز
ہنر ور مرد گنزرن عیبدارس
وسیلہ مہ انم عاشق زہ ساری
بہ پیش حق چھو ردٔ خلق مقبول

٢٢٨

برابر تمہ قصک شت زتادہ
بخدمت عرض چھوم مضمون شناسن
کمال عیب ڈیشت پردہ پوشی
حسد کیشن بد اندیش یہ گُلرینہ
پیک مرہم ویک زخم جنونس
خداوندا گنہ بخشم مہ ساری

تمام شد

غزل یار باشش

گلرو یہ کرُنھم بلبل دل دیوانہ تے
مہ خارہ چانے پارہ گو دل جانانہ تے

آت شمع ولس گت بوکری پروانہ تے
چھوم سور گومت حورہ چانے نورانہ تے

چھی تیر مژگان بمہ زیبا کمانہ تے
از رمزہ کرتھس غمزہ تیرن نشانہ تے

یخت دہانس مختہ وچھومس ہرانہ تے
سوراخ دل گیم رشتہ چانی دُردانہ تے

آم کلہ والن مست کرنس مستانہ تے
خمخانہ رولیس چشمہ وچھمس پیمانہ تے

تس سر و سبزس لب چھہ زنگمت از پانہ تے
وُتھ شاخ مرجان فولہ ون غنچہ دہانہ تے

بیمار جگرس پارہ چھوم چانہ ارمانہ تے
درمان کرنم شربت نار پستانہ تے

زلفچہ گرایہ مایہ ولونس بلے زانہ تے
گوشن روزت دورہ فل میا نو روشانہ تے

بمبر چونہ دستن زونہ کیاہ چھس تابانہ تے
بمپوش رولیس گمہ شبنم ہرانہ تے

تس کارہ وگنس کارہ پت ماریچانہ تے
مستانہ لاگت فیرہ ہس ہر آستانہ تے

ہر جایہ تمسنزہ مایہ ونہس داستانہ تے
تس سر و قدس سر یادن قربانہ تے

تس زونہ مُتس شرنہ دار رونہ دامانہ تے
کمہ سونہ برمرم کیاہ چھو ون میانو سامانہ تے

درس بالہ یارن بالہ لاگوم بیگانہ تے
دن وارہ وتس یار باشن افسانہ تے

گلرو یہ کرُنھم بلبل دل دیوانہ تے
مہ خارہ چانے پارہ گو دل جانانہ تے

